

# BIDRAG

TILL

## SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 8.

ÅREN

1891—1895.

### UPPSALA LÄN.

#### 1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Genom nådigt bref af den 28 juli 1892 har Kungl. Maj:t förordnat om öfverflyttande från och med 1893 års ingång af  $\frac{5}{16}$  mantal Blåviken i kommunalt afseende och i jordeboken från Hvittinge socken af Vestmanlands län och Torstuna härad till Järlåsa socken af Uppsala län och Hagunda härad.

Länets areal, som enligt senaste femårsberättelsen uppgick till 56 015 kvadratnymil, hvaraf 5 084 kvadratnymil vatten, har genom denna öfverflyttning ökats med 53 hektar 88 ar och 70 kvadratmeter.

Genom särskilda kungl. bref har Kungl. Maj:t vidare förordnat:

den 6 februari 1891 om öfverflyttande från och med 1892 års ingång af hemmanen n:r 7—10 i Fullerö by, i kyrkligt och kommunalt hänseende, från Erentuna socken till Gamla Uppsala socken, samt

den 2 mars 1894 om öfverflyttande från och med 1895 års början af hemmanen  $\frac{1}{2}$  mantal Hocksbo n:r 1, 1 mantal Nol-

myra n:r 1 och  $\frac{3}{8}$  mantal Näfverbo n:r 1 samt lägenheten Risbo utjord från Harbo socken, hemmanen Hocksbo, Nolmyra och Näfverbo till Björklinge socken och Risbo utjord till Skuttunge socken.

Länets ecklesiastika, judiciella, administrativa och militära indelning har under perioden icke undergått någon förändring; i sistnämnda afseende är länet sålunda fortfarande indeladt på Kungl. Upplands regemente med 957 rotar, på Kungl. Lifregementets dragoner med 279 rusthåll samt på Roslags 4:de båtsmanskompani med 61 rotar. Af sistnämnda rotar hafva intill utgången af år 1895 tjugo blifvit vakanssatta.

Af arbeten, som beröra länet, hafva under perioden icke utkommit några andra än Kungl. Hushållningssällskapets handlingar.

I afseende å länets klimatiska förhållanden under femårsperioden hänvisas till följande å Uppsala meteorologiska observatoriums bulletiner grundade siffror:

## INLEDNING

### TILL

**Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.**

**Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.**

**Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.**

**Berättelserna består av två avdelningar.**

**Första avdelning består av följande rubriker:**

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

**Andra avdelning är en tabellbilaga.**

**Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.**

### **Föregångare:**

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

## Innehållsförteckning.

	Sid.
<b>Underdånig berättelse</b> .....	1-38.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	2.
Tab. A. Folkmängdens tillväxt och förändringar i Uppsala län åren 1891-1895 enligt presterskapets uppgifter.....	2.
Tab. B. Gängse sjukdomar inom Uppsala län åren 1891-1895.....	3.
Tab. C. Folkmängdstätheten samt antalet af de från mantalspenningar befriade inom Uppsala läns särskilda fögderier år 1895.....	4.
3. Näringar.....	6.
Tab. D. Egoviddens fördelning åren 1891-1895.....	7.
Tab. E. Den odlade egoviddens användning åren 1891-1895.....	7.
Tab. F. Utsädesmängderna i hektoliter åren 1891-1895.....	7.
Tab. G. Skördebeloppen åren 1891-1895.....	8.
Tab. H. Löner och dagsverkspris åren 1891-1895.....	9.
Tab. I. Antal underhållna kreatur åren 1891-1895.....	9.
Tab. K. Anmälda och premierade kreatur vid nötboskapspremieringarne åren 1891-1895.....	10.
Tab. L. Afverkningsbelopp åren 1891-1895.....	11.
Tab. M. Antal utplanterade, genom Hushållningssällskapet utlemnade plantor åren 1891-1895.....	12.
Tab. N. Statens skogsingenjörers förrättningar inom Uppsala län åren 1891-1895.....	13.
Tab. O. Trävaruhandlingen vid Skutskärs sågverk åren 1891- 1895.....	16.
Tab. P. Bränvinstillverkningen i Uppsala län åren 1891-1895.....	17.
4. Kommunikationsanstalter och varuutbyten.....	17.
Tab. Q. Beloppen af utdebiterad vägs katt, statsbidrag till vägunderhållet samt kostnader därför, år 1895.....	20.
Tab. R. Hufvudsakliga importen vid Skutskärs och Harnäs hamnar åren 1891-1895.....	23.
Tab. S. Hufvudsakliga exporten vid Skutskärs och Harnäs hamnar åren 1891-1895.....	23.
Tab. T. Markegångspris åren 1891-1895.....	23.
5. Kameralförhållanden.....	24.
Tab. U. Skatteköp under åren 1891-1895.....	24.
6. Politi.....	25.
Tab. V. Afslutade hemmansklyfningar i Uppsala län åren 1891- 1895.....	25.
Tab. X. Å Uppsala länsfängelse förvarade fångar åren 1891-1895..	30.
Tab. Y. Försäljning m. m. af bränvin inom Uppsala län försäljningsåren 1890-1895.....	30.
Tab. Z. Upplands enskilda banks och Mälareprovinsernas enskilda banks verksamhet i Uppsala län åren 1891-1895.....	31.

	Sid.
6. Politi (Forts.).	
Tab. Å. Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning åren 1891-1895.....	32.
Tab. Ä. Antalet patienter å Akademiska sjukhuset, länslasarettet och kurhuset åren 1891-1895.....	33.
Tab. Ö. Antalet patienter å sjukhuset i Enköping åren 1891-1895...	34.
Tab. Aa. Antalet byggnader i Uppsala och dessas fördelning år 1893.....	35.
<b>Tabellbilagor</b> .....	39-63.
Tab. 1. Folkmängden i Uppsala län åren 1891-1895.....	39.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Uppsala län åren 1891-1895...	40.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Uppsala län år 1895.....	41.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Uppsala län år 1895.....	42.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Uppsala län år 1895.....	43.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar, i Uppsala län år 1895.....	45.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Uppsala län år 1895.....	45.

# BIDRAG

TILL

## SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 8.

ÅREN

1891—1895.

### UPPSALA LÄN.

#### 1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Genom nådigt bref af den 28 juli 1892 har Kungl. Maj:t förordnat om öfverflyttande från och med 1893 års ingång af  $\frac{5}{16}$  mantal Blåviken i kommunalt afseende och i jordeboken från Hvittinge socken af Vestmanlands län och Torstuna härad till Järlåsa socken af Uppsala län och Hagunda härad.

Länets areal, som enligt senaste femårsberättelsen uppgick till 56 015 kvadratnymil, hvaraf 5 084 kvadratnymil vatten, har genom denna öfverflyttning ökat med 53 hektar 88 ar och 70 kvadratmeter.

Genom särskilda kungl. bref har Kungl. Maj:t vidare förordnat:

den 6 februari 1891 om öfverflyttande från och med 1892 års ingång af hemmanen n:r 7—10 i Fullerö by, i kyrkligt och kommunalt hänseende, från Erentuna socken till Gamla Uppsala socken, samt

den 2 mars 1894 om öfverflyttande från och med 1895 års början af hemmanen  $\frac{1}{2}$  mantal Hocksbo n:r 1, 1 mantal Nol-

myra n:r 1 och  $\frac{3}{8}$  mantal Näfverbo n:r 1 samt lägenheten Risbo utjord från Harbo socken, hemmanen Hocksbo, Nolmyra och Näfverbo till Björklinge socken och Risbo utjord till Skuttunge socken.

Länets ecklesiastika, judiciella, administrativa och militära indelning har under perioden icke undergått någon förändring; i sistnämnda afseende är länet sålunda fortfarande indeladt på Kungl. Upplands regemente med 957 rotar, på Kungl. Lifregementets dragoner med 279 rusthåll samt på Roslags 4:de båtsmanskompani med 61 rotar. Af sistnämnda rotar hafva intill utgången af år 1895 tjugo blifvit vakanssatta.

Af arbeten, som beröra länet, hafva under perioden icke utkommit några andra än Kungl. Hushållningssällskapets handlingar.

I afseende å länets klimatiska förhållanden under femårsperioden hänvisas till följande å Uppsala meteorologiska observatoriums bulletiner grundade siffror:

År.	Medeltemperatur (grader Celsius).					Nederbörd (i millimeter).				
	Vinter.	Vår.	Sommar.	Höst.	Hela året.	Vinter.	Vår.	Sommar.	Höst.	Hela året.
1891	-3.9	+2.5	+14.4	+6.2	+4.8	74.1	98.4	123.7	178.1	474.3
1892	-5.0	+3.1	+14.2	+6.0	+4.6	108.3	79.5	174.7	83.0	445.5
1893	-8.7	+3.6	+15.3	+4.8	+3.8	62.5	34.1	215.4	170.2	482.2
1894	-1.5	+6.0	+15.1	+4.6	+6.1	90.0	82.6	189.7	124.2	486.5
1895	-6.0	+4.2	+15.0	+5.3	+4.6	85.3	82.1	280.9	151.4	599.7
1836										
-90	-4.2	+2.9	+15.3	+5.2	+4.8	95.4	99.3	189.8	162.8	547.3

Årstemperaturen har alltså varit: under år 1893 ovanligt låg, under år 1894 ovanligt hög och under de öfriga åren normal. Detta beror hufvudsakligen på vintertemperaturen, ty på den ovanligt stränga vintern 1893 följde en varm vår och en medelvarm sommar, och på den ovanligt varma vintern och våren 1894 kom en medelvarm sommar och en kall höst.

Med undantag af det sista året, 1895, hade alla åren för liten nederbörd. Året 1893 utmärkte sig för en ovanligt torr vår och regnig sommar; äfven 1895 års sommar var ovanligt rik på nederbörd.

## 2. Invånare.

**Tabell 1** utvisar, att länets *folkmängd* vid periodens utgång den 31 december 1895 utgjorde enligt mantalslängderna 123,250 personer. Samma längder utvisade vid 1890 års utgång ett invånareantal af 120,836 personer. Folkmängden har sålunda, enligt dessa längder, under perioden ökats med 2,414 personer. Husförhållandena, som vid periodens ingång utvisade ett invånareantal af 121,091 personer, upptogo vid 1895 års slut antalet af länets invånare till 123,015.

*Folkökningen* inom länet har sålunda under perioden varit enligt mantalslängderna 2.00 % och enligt husförhållandena 1.59 % af folkmängden vid periodens ingång. Af den i mantalslängderna angifna folkökning komma 2,110 personer på landsbygden och 307 personer på staden Euköping. Staden Uppsalas folkmängd har minskats med 3 personer. Folkökningen på landsbygden var 2.20 % och i Enköping 9.24 % af antalet invånare vid periodens början. Folkminskningen i Uppsala var 0.01 % af samma antal.

Folkökningen enligt mantalslängderna har under de senast förflutna perioderna varit:

	Landsbygden.	Uppsala.	Enköping.	Länet.
1876—1880 . . . . .	3.8 %	38.4 %	22.0 %	8.0 %
1881—1885 . . . . .	0.4 %	27.5 %	17.4 %	4.6 %
1886—1890 . . . . .	2.5 %	5.6 %	14.0 %	3.3 %
1891—1895 . . . . .	2.2 %	-0.01 %	9.2 %	2.0 %

Dessa siffror bestyrka det i senaste berättelsen uttalade ömdöme, att folkökningen å landsbygden är temligen konstant. Inflyttningen till städerna, som särdeles under perioden 1881—1885 var mycket stor, men derefter nedgått, har under denna period så godt som alldeles afstannat. Nedanstående *tabell A*

utvisar den *årliga tillväxten af länets folkmängd*, äfvensom förhållandet mellan länet och riket såväl i afseende å folkmängds-tillväxten som i afseende å dödlighetsprocenten.

*Dödligheten* inom länet, hvilken under femårsperioden 1881—1885 utgjorde 19.6 ‰ och under perioden 1886—1890 var 17.7 ‰, har under nu ifrågakommande period ytterligare nedgått med 0.7 ‰, så att den utgjort endast 17.0 ‰. Den har sålunda under de senaste 10 åren minskats med 2.6 ‰. Nedanstående tabell, sammanställd efter uppgifter i Statistiska Centralbyrån, Medicinalstyrelsens och Förste provinsialläkarens årsberättelser, utvisar dödligheten under de särskilda åren inom senaste femårsperiod:

År.	Städerna.			Landsbygden.			Hela länet.		
	Folk-mängd.	Döda.	På 1,000 inv.	Folk-mängd.	Döda.	På 1,000 inv.	Folk-mängd.	Döda.	På 1,000 inv.
1891 . . . . .	24,883	447	17.96	96,537	1,779	18.33	121,420	2,226	18.33
1892 . . . . .	24,728	437	17.68	96,796	1,830	18.90	121,524	2,267	18.65
1893 . . . . .	24,541	434	17.68	97,135	1,578	16.24	121,676	2,012	16.54
1894 . . . . .	24,621	374	15.19	97,820	1,646	16.60	122,441	2,020	16.50
1895 . . . . .	24,716	356	14.39	97,299	1,480	15.22	122,015	1,836	15.05
Medeltal:									
1891—1895	24,697.8	409.6	16.58	97,117.4	1,662.6	17.06	121,815.2	2,072.2	17.01
1886—1890	—	—	—	—	—	—	119,567	2,118.8	17.65

Den största dödligheten infaller under de båda första åren af perioden eller tiden för influensans härjande framfart, då den

**Tab. A.** *Folkmängdens tillväxt och förändringar i Uppsala län åren 1891—1895 enligt presterskapets uppgifter.*

År.	Folk-mängd vid årets början.	Ingångna äkten-skap.	Lefvande födde.		Döde.	Döde på 1,000 af medelfolk-mängden.		Flere födde än döde.	Flere emigranter än immigranter.	Folk-mängd vid årets slut.	Tillväxt inom länet.		Tillväxt inom riket i %.
			Äkta.	Oäkta.		Länet.	Riket.				Antal.	l %.	
1891 . . . . .	121,091	785	3,132	361	2,276	18.76	16.81	1,217	230	121,584	+ 493	0.41	0.37
1892 . . . . .	121,584	693	2,935	351	2,281	18.76	17.88	1,005	226	121,614	+ 30	0.02	0.09
1893 . . . . .	121,614	741	2,835	346	2,067	16.97	16.83	1,114	225	122,008	+ 394	0.32	0.36
1894 . . . . .	122,008	737	2,903	377	2,065	16.87	16.38	1,215	42	122,835	+ 827	0.68	1.01
1895 . . . . .	122,835	783	2,876	362	1,841	14.98	15.19	1,397	95	123,015	+ 180	0.15	0.94

utgjorde i medeltal 18.5 ‰, under det att den för åren 1893—1895 utgjorde endast 16.0 ‰. Den ort, som visar de största dödlighetssiffrorna, är liksom under föregående femårsperiod Enköping, der dödligheten under år 1889 uppgick till 23.8 ‰ och 1890 ända till 27.4 ‰, en för vårt land under vanliga förhållanden nästan allenastående hög dödsiffra. Under de derpå följande åren 1891—1893 förblef dödligheten derstädes fortfarande stor, i medeltal 21.1 ‰. För perioden 1889—1893 är medeltalet således 22.9 ‰. Men under de båda följande åren 1894 och 1895 nedgick detsamma till 12.9 ‰, en särdeles låg siffra, utvisande en sänkning af de föregående årens med ej mindre än 10.0 ‰. Orsakerna till denna högst anmärkningsvärda nedgång i dödligheten torde till stor del få sökas i de betydliga förbättringar inom hälsovården, som blifvit vidtagna inom samhället. Under år 1893 genomfördes en fullständig dränering af staden genom inrättandet af en kloakledning, som alltsedan varit i oafbruten verksamhet. Derjemte hafva under en energisk hälsovårdsnämnd hälsovårdsstadgans föreskrifter icke allenast blifvit i det närmaste genomförda, utan äfven deras efterlefnad öfvervakad.

I Uppsala stad var dödligheten under åren 1891 och 1892 17.4 ‰, således något högre än den för staden vanliga, hvilket får anses bero på den då härjande influensan. Under de tre senaste åren har dödligheten härstädes år efter år nedgått, så att den för 1895 utgjorde 14.8 ‰, hvilket får anses som ett särdeles godt vittnesbörd om den allmänna hälsovården inom staden.

Af våldsamma orsaker och genom självmord afledo:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.
Genom våldsamma dödsorsaker . . . . .	57	49	40	49	46
Genom självmord . . . . .	27	25	19	16	29

Antalet självmord har betydligt ökat från föregående femårsperiod, då det i medeltal uppgick till blott 14 för år, mot 23 för år under denna period.

Antalet i farsoter aflidne enligt Statistiska Centralbyråns redogörelser framgår af nedanstående öfversigt:

År.	Å länets landsbygd.	% af landsbygdens aflidne.		I länets städer.	% af städernas aflidne.	
		I länet.	I riket.		I länet.	I riket.
1891 . . . . .	351	19.71	10.56	109	22.02	23.59
1892 . . . . .	230	12.81	12.04	101	20.78	23.55
1893 . . . . .	180	11.27	10.57	90	19.15	21.08
1894 . . . . .	180	10.88	10.98	54	13.11	19.97
1895 . . . . .	82	5.56	7.61	45	12.26	17.00

Af öfversigten framgår, att af de inom länets landsbygd under år 1891 aflidne ett särdeles stort antal, nämligen 19.71 %, ryckts bort af smittosamma sjukdomar, under det att samma dödstal för landsbygden i hela riket var endast 10.56 %. De härjande sjukdomarne under detta år voro mässling, 118 fall, och skarlakansfeber, 81 fall, enligt Statistiska Centralbyrån. Under de följande åren har dödsiffran för länets landsbygd sjunkit ned till medelsiffran för hela riket, eller omkring 10 %.

Äfven i länets städer var samma dödstal särdeles högt under de tre första åren 1891—1893, i medeltal 20.65 %, men dock icke obetydligt under medeltalet för samtliga städer, 22.74 %. Under de båda senaste åren var medeltalet blott 12.70 %.

Nedanstående tabell B utvisar de viktigare sjukdomarnes spridning inom länet.

Influensan var under de flesta åren af perioden den sjukdom, som allmännast förekom, men liksom föregående år uppträdde den hufvudsakligen endast under tiden från förvintern till midten af mars månad. De här angifna antalen sjukdomsfall äro de, som blifvit anmälda för tjensteläkarne, men de utgöra endast

Tab. B.

Gångse sjukdomar inom Uppsala län åren 1891—1895.

	År 1891.		År 1892.		År 1893.		År 1894.		År 1895.		Summa.	
	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.	Insjuknade.	Döde.
Mässling . . . . .	1,983	88	44	3	1	—	54	2	286	—	2,368	93
Skarlakansfeber . . . . .	258	68	294	25	221	16	155	7	79	2	1,007	118
Tyfoidfieber . . . . .	45	6	55	4	244	22	86	8	48	2	478	42
Barnsängsfeber . . . . .	7	4	6	4	1	1	2	1	5	—	21	10
Influensa . . . . .	422	5	2,121	42	2,134	16	2,535	56	604	5	7,816	124
Epidemisk hjernfeber . . . . .	11	11	7	4	1	1	5	5	2	2	26	23
Kikhosta . . . . .	388	19	202	4	300	11	493	19	15	—	1,398	53
Påssjuka . . . . .	96	—	49	—	89	—	48	—	263	—	545	—
Frossa . . . . .	76	—	106	—	66	—	62	—	48	—	358	—
Difteri . . . . .	95	29	89	28	52	28	32	15	77	16	345	116
Strypsjuka . . . . .	4	1	10	6	27	21	12	5	3	2	56	35
Lung- och lungsäcksinflammation . . . . .	519	86	748	119	689	111	503	97	517	68	2,976	481
Katarr i svalget och luftvägarne . . . . .	2,185	22	3,766	40	2,985	18	2,732	12	2,426	17	14,094	109
Diarré, tarmkatarr, inhemsk kolera . . . . .	1,341	50	1,498	38	2,109	38	1,713	27	1,416	41	8,077	194
Summa	7,430	389	8,995	317	8,919	283	8,432	254	5,789	155	39,565	1,398

en ringa del af det verkliga antalet insjuknade, som kan uppskattas till 75 % af befolkningen. Det ringa antalet af antecknade dödsfall beror derpå, att de flesta dödsfallen icke följde omedelbart efter sjukdomen, utan först någon tid efteråt och då i följd af andra tillstötande sjukdomar.

Mässling synes i början af 1891 hafva härjat i trakten kring Uppsala samt derifrån spridt sig uppåt norra delen af länet, der den kvarblifvit till årets slut. Ungefär samtidigt uppträdde den i Enköpingstrakten, som blef härden för sjukdomens spridning öfver södra delen af länet. Under de tre följande åren förekom den endast i spridda fall här och der i länet, men under 1895 års första månader uppträdde den åter mera allmänt, framför allt i Tibble distrikt.

Skarlakansfebern har under de tre första åren haft stor spridning inom hela länet och varit af en häftig form med talrika dödsfall såväl i städerna som på landsbygden. Under de båda senaste åren kan den anses hafva upphört som farsot, ehuru den förekommit i spridda fall, hufvudsakligen i städerna. Dödsfallen, som 1891 utgjorde 68, voro 1895 endast 2.

Tyfoidfieber förekom 1893 mera allmänt än vanligt, nämligen med 244 anmälda sjukdomsfall och 22 dödsfall. De flesta fallen förekommo i Uppsala stad, hvarest sjukdomen två gånger antog karakteren af farsot. I Enköping inträffade ungefär samtidigt många fall af sjukdomen och äfven på landsbygden yppade sig under hela detta år flere fall. Någon orsak till sjukdomens uppkomst och spridning kunde ej spåras. De följande åren har den uppträdt i spridda fall öfver hela länet. Under år 1895 blefvo endast 2 dödsfall anmälda.

Barnsängsfeber har förekommit i några fall hvarje år, högsta antalet 1891, 7 fall, och lägsta 1893, 1 fall.

Epidemisk hjernfeber uppnådde högsta antalet 1891 med 11 fall och lägsta 1893 med 1 fall; af tillsammans 26 insjuknade dogo 23.

Kikhosta har under de fyra första åren förekommit öfver hela länet. Högsta antalet anmälda fall, 493, förekom under år 1894. Under 1895 anmäldes endast 15 fall.

Påssjuka förekom under de fyra första åren med omkring 75 fall om året, men tilltog år 1895, då 263 fall, spridda öfver hela länet, anmäldes.

Frossa uppträdde nästan endast i Mälardalarna och likformigt med omkring 75 fall om året.

Difteri och strypsjuka hafva förekommit med omkring 80 fall om året, spridda öfver hela länet; såsom farsot kan den knappast sägas hafva uppträdt.

Folkmängdstätheten inom länets särskilda fögderier framgår af tabell C, som jemväl fögderivis utvisar antalet af de från mantalspenningar befriade; i båda dessa afseenden är förhållandet fögderierna emellan oförändradt, sådant det tedde sig i den senaste femårsberättelsen. Antalet af de från mantalspenningar befriade är å landsbygden temligen konstant, utgörande under senaste femårsperioden 46.40 % och under denna 46.82 % af folk-mängden. Förhållandet inom hela länet mellan antalet af de från mantalspenningar befriade och folk-mängden framgår af nedanstående tabell:

År.	Folk-mängdens tillväxt eller minskning inom länet enligt mantalslängderna.		Tillökning eller minskning af de från mantalspenningar befriade.	
	Antal.	I % af folk-mängden vid årets början.	Antal.	I % af de vid årets början befriade.
1891 . . . . .	+ 712	+ 0.59	+ 366	+ 0.68
1892 . . . . .	+ 259	+ 0.21	+ 113	+ 0.21
1893 . . . . .	+ 509	+ 0.42	+ 875	+ 1.61
1894 . . . . .	+ 313	+ 0.26	+ 161	+ 0.29
1895 . . . . .	+ 621	+ 0.51	+ 451	+ 0.81
1891—1895	+ 2,414	+ 2.00	+ 1,966	+ 3.64

Till utrikes orter hafva från länet afflyttat 254 personer år 1891, 259 personer år 1892, 251 personer år 1893, 76 personer år 1894 samt 122 personer år 1895. Af dessa hafva utflyttat till Nordamerikas Förenta Stater 218 personer år 1891, 243 personer år 1892, 246 personer år 1893, 54 personer år 1894 samt 104 personer år 1895. Länet har fortfarande, likasom tillföre, i afseende å emigrationen intagit lägsta rummet bland rikets län. Den emigration, som egt rum, har jemväl fortfarande utgått hufvudsakligen från städerna.

Till länet hafva från utrikes orter inflyttat år 1891 24 personer, hvaraf 5 från Finland och Ryssland, 1 från öfriga orter inom Europa och 18 från Förenta Staterna; år 1892 33 personer, hvaraf 17 från Norge, 6 från Finland och Ryssland,

Tab. C. Folkmängdstätheten samt antalet af de från mantalspenningar befriade inom Uppsala läns särskilda fögderier år 1895

Fögderi.	Egovidd i hektar enl. Ekonomiska Kartverket.		Folk-mängden enligt mantalslängderna.						Befriade från mantalspenningar.		
	All mark.	Duglig mark.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	I % af landsbygdens folk-mängd.	Antal personer på kvadrattymilen		Antal hektar duglig mark på hvarje person.	Antal.	I % af folk-mängden.
							af all mark.	af duglig mark.			
Södra . . . . .	127,091	97,398	10,918	11,553	22,471	23	1,752	2,307	4.33	10,183	45.32
Mellersta . . . . .	147,994	143,602	12,124	12,616	24,740	25	1,671	1,722	5.80	11,753	47.51
Örbyhus . . . . .	153,781	143,817	15,051	15,334	30,385	31	1,975	2,113	4.73	14,897	49.03
Olands . . . . .	131,280	123,769	10,079	10,545	20,624	21	1,570	1,665	6.00	9,144	44.34
Länets landsbygd	560,146	508,586	48,172	50,048	98,220	100	1,752	1,925	5.18	45,977	46.82



1 från Tyska riket, 1 från öfriga orter inom Europa och 8 från Förenta Staterna; år 1893 26 personer, hvaraf 3 från Norge, 2 från Finland och Ryssland, 1 från Tyska riket, 1 från annan ort inom Europa, 16 från Förenta Staterna och 3 från annan ort utom Europa; år 1894 34 personer, hvaraf 1 från Norge, 4 från Finland och Ryssland och 29 från Förenta Staterna; samt år 1895 27 personer, hvaraf 1 från Danmark, 2 från Finland, 1 från Ryssland och 23 från Förenta Staterna.

De skismatiska rörelserna inom länet torde i hufvudsak fortfarande stå på samma ståndpunkt som vid tiden för senaste femårsberättelses afgifvande. Perioden har ej utmärkt sig för någon anmärkningsvärd liflighet på det religiösa området; dock hafva ett tiotal nya bönehus, hvaraf ej mindre än åtta inom Olands fögderi, blifvit uppförda. Af de från statskyrkan separerade församlingarna synas på landsbygden baptismen och i städerna metodismen göra de flesta proselyterna. Antalet metodister och baptister i staden Uppsala under perioden framgår af följande tabell:

År.	Metodister.			Baptister.		
	Män.	Qvinnor.	Summa.	Män.	Qvinnor.	Summa.
1891 . . . . .	183	466	649	91	224	315
1892 . . . . .	197	483	680	86	218	304
1893 . . . . .	198	485	683	77	197	274
1894 . . . . .	211	504	715	88	212	300
1895 . . . . .	220	516	736	93	208	301

Jemväl den frireligiösa rörelsen synes under perioden hafva hållit sig temligen stillastående eller åtminstone icke hafva fortskridit i någon mera anmärkningsvärd grad. Vid de omkring ett halft hundratal civiläktenskap, som under perioden afslutats, har det vanligaste förhållandet varit, att båda parterna tillhört svenska kyrkan, men att endera parten varit odöpt eller icke konfirmerad.

Frälsningsarmén har fortfarande verkat inom länet, synnerligen inom dess städer. Dess under perioden utvecklade verksamhet i praktisk riktning synes antyda, att denna rörelse, om ock såsom religiös väckelse betraktad i de flesta fall synnerligen ytlig, dock delvis drager sin näring ur bättre jordmän, än man velat sluta sig till af dess yttre uppträdande.

Bruket af starka drycker är alltjemt i aftagande. Från Uppsala sprithandelsbolag hafva försålts i medeltal 449,618 liter per år, mot 529,857 liter per år under föregående period, samt från Enköpings spritvarubolag i medeltal 185,502 liter per år, mot 215,158 liter per år under föregående period, hvilket visar en ej obetydlig minskning i spritvaruutgången.

Har sålunda bruket af starka drycker minskats, så synes detsamma dock knappast kunna sägas om missbruket, åtminstone om man får döma uteslutande af en jämförelse emellan uppgifterna i senaste berättelsen angående antalet fylleriförseelser och siffrorna i efterföljande tabell, utvisande antalet af för fylleri sakfælde inom länet, jämfördt med antalet sakfælde inom hela riket under de senaste fem år, för hvilka uppgifter finnas tillgängliga:

År.	Sakfælde för fylleri.		Folkvärdgen.		En sakfæld på nedanstående antal invånare.	
	Uppsala län.	Hela riket.	Uppsala län.	Hela riket.	Uppsala län.	Hela riket.
1890 . . . . .	417	25,156	121,091	4,784,981	290	190
1891 . . . . .	389	25,848	121,584	4,802,751	312	185
1892 . . . . .	571	27,725	121,614	4,806,865	212	173
1893 . . . . .	549	25,289	122,008	4,824,150	222	190
1894 . . . . .	596	26,559	122,835	4,873,183	206	183

Antalet af de inom länet för fylleri sakfælde var nämligen under föregående period i medeltal per år blott 450, mot 504 under denna period. Dock har antalet fylleriförseelser inom länet under perioden ökat i mindre grad än inom hela riket, der medeltalet för fylleri sakfælde utgjorde under perioden 1885—1889 för år 20,700, men under ofvan angifna period 26,115. Det är jemväl, såsom redan i föregående femårsberättelser anförts, i afseende å dessa siffror att märka, dels att ett stort antal, kanske närmare 50 %, af förseelserna i fråga torde vara återerade, dels ock att polismyndigheternas stränghet i afseende å beifrån af fylleriförseelser är från år ökas.

Af chefens för Kungl. Justitiedepartementet embetsberättelser inhämtas, att antalet för gröfre brott sakfælde på 100,000 invånare af medelfolkvärdgen utgjorde:

	Länet.	Riket.
År 1890 . . . . .	34	35
» 1891 . . . . .	48	39
» 1892 . . . . .	28	40
» 1893 . . . . .	50	40
» 1894 . . . . .	38	43

Medeltalet af dessa siffror utgör för länet 39 $\frac{1}{2}$  samt för riket 39 $\frac{1}{4}$ . Länet har sålunda i detta afseende under perioden intagit i det närmaste samma ställning som riket. Siffrorna äro i båda fallen högre än under föregående femårsperiod, då de utgjorde för länet 32 $\frac{1}{2}$  samt för riket 37.

Det absoluta antalet af de under åren 1890—1894 inom länet för gröfre brott sakfælde samt det antal af dessa, som egt sitt hemvist utom länet, framgår af följande siffror:

År	Sakfælde för gröfre brott.	Deraf med hemvist utom länet.
År 1890 . . . . .	42	13
» 1891 . . . . .	58	11
» 1892 . . . . .	34	9
» 1893 . . . . .	61	22
» 1894 . . . . .	47	11
	Summa 242	69
	Medeltal 48	14

Det absoluta antalet af de för gröfre brott sakfælde utgjorde blott 197 under åren 1885—1889. Af dessa egde 33 $\frac{1}{3}$  % hemvist utom länet. Samma procenttal utgör blott 29 $\frac{1}{2}$  för åren 1890—1894. Dessa siffror angifva en tillväxt i freqvensen af brott af ifrågakvarande slag.

Af alla slags anhängiggjorda brottmål (gröfre brott, ringare brott och förseelser) hafva kommit på 100,000 invånare af medelfolkmängden:

	Länet.	Riket.
År 1890 . . . . .	627	807
» 1891 . . . . .	546	811
» 1892 . . . . .	710	854
» 1893 . . . . .	722	791
» 1894 . . . . .	734	828
Medeltal	668	818

Medeltalet af alla slags inom länet anhängiggjorda brottmål utgjorde 624,8 under perioden 1885—1889. Äfven här föreligger sålunda en ökning.

I afseende å det *sedliga tillståndet* torde fortfarande det af Konungens Befallningshafvande i senaste femårsberättelsen afgifna omdöme ega giltighet. Detsamma gäller äfven beträffande *folkkaraktären, lefnadssätt och dräkter, byggnadssätt, förhållandet mellan husbönder och tjenare* samt hvad angår förekomsten af *äldre egendomliga bruk*. En period af fem år är en alltför kort tidrymd för att kunna verka någon afsevärd ändring i dessa förhållanden. Konungens Befallningshafvande hänvisar därför till den framställning, som under dessa titlar finnes intagen i senaste femårsberättelse.

Någon *arbetsinställelse* har ej förekommit under perioden bland arbetarne, vare sig vid industrien eller jordbruket.

Den *ekonomiska ställningen* å landsbygden kan i jämförelse med näst föregående period knappast anses hafva undergått någon förbättring. Jordbrukarne hafva haft att kämpa med stora svårigheter. Visserligen hafva sädesskördarne under perioden öfver hufvud taget utfallit öfver medelmåttan, hvarjemte ladugårdsskötseln gått framåt, men sjunkande pris å spanmål från och med år 1892 samt å mjölk, smör och kött under hela perioden äfvensom den allmänna stegringen af de nästan uteslutande i penningar utgående kommunalutskylderna och tjenstehjonens ökade anspråk ej mindre på bostäder och kosthåll, än äfven, synnerligast hvad de qvinliga tjenarne beträffar, å kontanta löner hafva gjort det svårt för jordbrukarne att, äfven med iakttagande af den största omtänksamhet och sparsamhet, få inkomsterna att räcka till utgifterna.

Äfven skogsorterna hafva haft att kämpa med ofördelaktiga konjunkturen i följd af låga virkespris och dermed följande nedsättning af inkomster. Till mötande af dessa svårigheter hafva bland jordbrukarne mer och mer allmänt börjat vidtagas åtgärder till höjande af jordens produktion genom åkerjordens fullständiga afdikning och täckdikning, genom införande af vaxelbruk, genom utsträckt odling af klöfver och rotfrukter, ge-

nom användande af arbetsbesparande maskiner samt genom mera rationel ladugårdsskötsel, åtgärder, för hvilka skall närmare redogöras under kapitlet »näringar». Otvifvelaktigt har, oaktadt de svåra tiderna, jordbrukarnes ekonomiska bärkraft genom dessa åtgärder blifvit ökad. Utskylderna hafva influtit utan anmärkningsvärda rester. Antalet lagsökningar och exekutiva försäljningar hafva, hvad länets landsbygd beträffar, varit ej obetydligt lägre än under föregående period.

Hvad städerna, och särskildt staden Uppsala, angår har den tryckta ekonomiska ställning, för hvars orsaker redogjordes i senaste femårsberättelse, sträckt sig äfven öfver denna period. Inom fastighetsväsendet har inträdt ett bakslag efter den under perioden 1881—1885 så ifrigt bedrifna byggnadsverksamheten. Perioden betecknas af en stor utflyttning med deraf följande antal outhyrda lägenheter och låga hyror. På sätt framgår af den i det följande under rubriken »rättsväsende» intagna redogörelse, höllos i Uppsala under denna period ej mindre än 119 exekutiva fastighetsförsäljningar med ett sammanlagt försäljningsbelopp af 2,093,201 kronor för fastigheter, hvilkas taxeringsvärden stego till 3,985,400 kronor. Mot periodens slut synes dock en ljusning hafva inträdt. I det allmänna affärlifvet i öfrigt hafva en del konkurser och ekonomiskt obestånd varit följder af en i viss mån osund spekulation och alltför högt drifven konkurrens. Såsom belysande för den ekonomiska ställningen i Uppsala under perioden meddelas här en uppgift å äsatt bevilning för inkomst i detta samhälle under periodens olika år:

År 1891 . . . . .	44,579 <sup>80</sup> kr.
» 1892 . . . . .	41,727 <sup>60</sup> »
» 1893 . . . . .	41,518 <sup>98</sup> »
» 1894 . . . . .	41,797 <sup>79</sup> »
» 1895 . . . . .	42,669 <sup>18</sup> »

Affärsförhållandena i staden Enköping hafva varit betydligt ljusare än i Uppsala. Byggnadsverksamheten har der fortgått. Exekutiva auktioner hafva förekommit blott till ringa antal.

I afseende å såväl land som stad torde såsom en väsentlig orsak till det öfverklagade ekonomiska betrycket böra angifvas alltför ringa kapitalstyrka hos såväl jordbrukare som handlande och industriidkare. En alltför stor del af länets jordbrukare besitta sin jord blott såsom brukare å vederbörande inteckningshafvare. — I ännu högre grad lider länets handel och den mindre industrien af brist på eget kapital. Alltför många handlande och industriidkare röra sig uteslutande med lånade penningar. Det är tydligt, att hos dessa jordbrukare, handlande och industriidkare förmågan att emotstå äfven ganska små ekonomiska vaxlingar skall vara ringa.

### 3. Näringar.

A) **Jordbruk med binäringar.** Antalet nuvarande *mantal* uppgifves för år 1895 vara 3,616<sup>881</sup>, mot 3,617<sup>255</sup> vid slutet af föregående femårsperiod. Skilnaden mellan dessa uppgifter härleder sig från lokalundersökningarne i Vaksala och Ulleråkers härad, hvilka på Hushållningssällskapets bekostnad före-

tagits år 1895 och skola fortsättas de följande åren i länets öfriga härad.

Till följd af nämnda undersökningar uppgifves antalet *brukningsdelar* år 1895 vara 6,032, mot 6,003 år 1890. Jordtorp och andra *jordlägenheter* hafva minskats från 7,509 till 7,477.

Vid en jämförelse mellan antalet egare och antalet arrendatorer år 1895 synes förhållandet vara 3,294 : 2,738, mot 3,305 : 2,698 år 1890.

*Egoviddens fördelning* under perioden framgår af vidstående *tabell D*.

Åkerarealen har ökats med 1,295 hektar, under det att arealen äng minskats med 705 hektar, hvilket visar, att mycket odlingsbar skogs- eller hagmark funnits.

*Den odlade egoviddens användning för olika värtslag* framgår af nedanstående *tabell E*.

Liksom under föregående femårsperiod visar trädesarealen tendens till minskning, i det medeltalet under perioden 1891—1895 understiger förra periodens med 1,315 hektar. Likaså är den med höstsäd besädda arealen betydligt mindre än förr, hvaremot gräs och foderväxter intaga allt större yta. Nämda förhållanden böra vara så mycket mera glädjande, som Uppsala län är ett bland de län, hvilka hafva att uppvisa största trädesarealerna i förhållande till egovidderna.

Nedanstående *tabell F* utvisar *utsädesmängderna* under femårsperioden.

Då trädesarealen minskats, bör äfven utsädet af höstsäd i medeltal hafva varit mindre under perioden, hvilket ock tabellen visar hafva varit fallet. Höstutsädet är 1,838 hektoliter mindre per år i medeltal än under förra perioden. Vårutsädet af korn,

**Tab. D.** *Egoviddens fördelning åren 1891—1895.*

År.	Hela egovidden. Hektar.	D e r a f			
		Träd-, humle- och källgård. Hektar.	Åker och annan odlad jord. Hektar.	Naturlig äng. Hektar.	Skogbärande mark. Hektar.
1891 . . . . .	513,964	602	142,536	41,100	282,319
1892 . . . . .	514,028	602	142,789	41,026	282,387
1893 . . . . .	514,162	602	143,091	40,859	282,481
1894 . . . . .	514,219	602	143,239	40,782	282,784
1895 . . . . .	514,185	618	143,637	40,468	282,719

**Tab. E.**

*Den odlade egoviddens användning åren 1891—1895.*

År.	Höstsäd. Hektar.	Vårsäd.		Potatis. Hektar.	Andra rotfrukter. Hektar.	Spånadsväxter. Hektar.	Gräs och foderväxter till		Träde. Hektar.
		Stråsäd. Hektar.	Baljväxter. Hektar.				bete. Hektar.	skörd. Hektar.	
1891 . . . . .	21,348	40,813	3,514	4,147	214	67	1,009	41,675	29,749
1892 . . . . .	21,375	40,934	3,518	4,156	213	67	1,010	41,726	29,790
1893 . . . . .	21,399	41,032	3,519	4,157	237	67	1,010	41,853	29,817
1894 . . . . .	21,409	41,088	3,522	4,162	241	67	1,009	41,909	29,832
1895 . . . . .	21,279	41,698	3,517	4,163	230	64	1,152	41,913	29,621
Medeltal:									
1891—1895 . . . . .	21,362	41,113	3,518	4,157	227	66	1,028	41,815	29,762
1886—1890 . . . . .	21,865	38,924	3,612	3,989	203	81	945	38,090	31,077

**Tab. F.**

*Utsädesmängderna i hektoliter åren 1891—1895.*

År.	Hvete.		Hösttrög. Hl.	Korn. Hl.	Hafre. Hl.	Blandsäd. Hl.	Ärtor. Hl.	Bönor. Hl.	Vicker. Hl.	Potatis. Hl.	Lin och hampa. Hl.
	Hösthvete. Hl.	Vårhvete. Hl.									
1891 . . . . .	14,401	89	45,063	36,783	87,425	20,462	7,579	363	2,833	79,575	230
1892 . . . . .	14,409	89	45,110	36,874	87,675	20,537	7,587	363	2,833	79,714	230
1893 . . . . .	14,419	89	45,161	36,977	87,867	20,579	7,590	363	2,833	79,764	230
1894 . . . . .	14,424	89	45,184	37,027	87,997	20,599	7,601	363	2,833	79,876	230
1895 . . . . .	14,484	87	45,048	36,605	87,008	23,349	7,728	374	2,730	81,078	224
Medeltal:											
1891—1895 . . . . .	14,427	89	45,113	36,853	87,594	21,105	7,617	365	2,812	80,007	229
1886—1890 . . . . .	14,955	94	46,423	36,642	81,360	18,480	7,703	413	2,912	75,514	283

hafre och blandsäd per år har varit 9,070 hektoliter mer än under förra perioden, troligen med anledning af åkerarealens ökning.

Om skördebelpen af hvarje särskildt sädeslag lemnas en närmare öfversigt i nedanstående tabell G.

Beträffande brukningsättet kan nämnas, att endast ett fåtal egendomar har ordnad vaxbruk. Tvåskiftesbruket är ännu ganska allmänt, i synnerhet på den hårda jorden. En del af trädan användes dock till odling af rotfrukter, klöfver och andra baljväxter.

Följande tabell upplyser om vidden af under perioden verkställda jordförbättringar:

År.	Nyodling. Hektar.	Vatten- aftappning. Hektar.	Under- dikning. Hektar.	Mergling. Hektar.	Skogssädd och skogs- plantering. Hektar.
1891 . . . . .	195	641	864	26	489
1892 . . . . .	269	64	1,103	9	540
1893 . . . . .	297	134	1,028	—	276
1894 . . . . .	148	57	807	10	350
1895 . . . . .	125	—	578	15	388
1891—1895 . . . . .	<b>1,034</b>	<b>896</b>	<b>4,380</b>	<b>60</b>	<b>2,043</b>
1886—1890 . . . . .	1,529	969	2,269	22	1,686

Dessa uppgifter kunna dock ej betraktas såsom fullt exakta, då de till Hushållningssällskapet inkomna uppgifterna vanligen äro mycket ofullständiga och lokalundersökningarna endast omfattat ett par härad.

Undantager man våren 1891, då sådden blef något försenad, hafva sävningstiderna varit ungefär desamma hvarje år under femårsperioden. Höstsådden har börjat i mitten af augusti och försiggått under loppet af september månad. Vårsådden har försiggått från sista dagarna af april till slutet af maj. Första och sista året i perioden voro förhållandena mindre gynsamma och väderleken mindre tjenlig för höstsådden, under det att vårsådden alla åren försiggått under gynsamma förhållanden och tjenlig väderlek. Godt bergningsväder har varit förhärskande

under perioden, i det endast de två sista åren haft för mycket regn under skördetiden.

Skördens beskaffenhet har under femårsperioden i allmänhet ej varit synnerligen god. Växtsjukdomar, såsom sot och rost hafva flerstades angripit grödan och frost har ofta minskat skördarna. Torröta och frost hafva ej sällan skadat potatisen. Intet år under perioden har att uppvisa fullgod skörd af alla sorters säd. År 1892 var blott vårsåden i allmänhet oskadad; år 1894 blefvo visserligen hvete, korn och hafre af god beskaffenhet, men rågen deremot icke. Höskörden har, med undantag af sista året, i allmänhet gifvit gynsamt resultat. Halmskörden har i allmänhet varit tillfredsställande, om man undantager år 1891, då den till följd af torra och frost blef mindre god.

Följande tabell innehåller en jämförelse mellan några sädeslags hektolitervigt under de olika åren af perioden:

År.	Hvete. Kg.	Råg. Kg.	Korn. Kg.	Hafre. Kg.	Ärter. Kg.
1891 . . . . .	72.2	72.0	63.1	47.6	81.0
1892 . . . . .	70.0	66.0	60.0	46.0	76.0
1893 . . . . .	78.6	72.3	69.3	56.3	82.0
1894 . . . . .	77.3	69.1	66.5	47.1	81.5
1895 . . . . .	75.3	69.8	65.4	47.2	82.5

I följande tabell åskådliggöras vaxlingarna i spanmålsprisen, genom uppgifter om dessa pris i medeltal per 100 kilogram i Uppsala stad under periodens olika år:

År.	Hvete. Kr.	Råg. Kr.	Korn. Kr.	Hafre. Kr.	Ärter. Kr.	Blandsäd. Kr.
1891 . . . . .	17.19	15.69	12.62	10.56	13.71	10.84
1892 . . . . .	15.10	14.10	11.75	9.85	13.03	10.15
1893 . . . . .	12.65	10.25	9.45	9.42	10.08	8.48
1894 . . . . .	10.76	8.85	8.82	9.35	9.88	8.30
1895 . . . . .	12.50	10.28	9.88	7.43	10.77	7.88

Tab. G.

Skördebelpen åren 1891—1895.

År.	Höst- hvete. Hl.	Vår- hvete. Hl.	Höstråg. Hl.	Korn. Hl.	Hafre. Hl.	Blandsäd. Hl.	Ärter. Hl.	Bönor. Hl.	Vicker. Hl.	Potatis. Hl.	Andra rot- frukter. Hl.	Lin och hampa.		Hö. Dt.
												Frü. Dt.	Spånads- ämne. Dt.	
1891 . . . . .	139,052	831	388,897	206,471	444,386	103,719	33,489	1,541	11,964	494,340	65,585	429	270	878,672
1892 . . . . .	114,592	667	375,817	321,430	772,175	187,948	56,613	2,749	21,805	574,076	72,690	429	270	1,072,502
1893 . . . . .	84,047	525	325,785	252,928	481,390	121,587	36,767	1,732	13,883	491,666	70,225	429	270	837,060
1894 . . . . .	122,992	724	335,595	302,385	702,347	166,295	49,022	2,305	18,337	550,269	106,368	429	270	779,356
1895 . . . . .	89,420	600	308,941	281,159	584,104	164,758	42,342	2,114	15,193	461,232	108,042	416	262	925,504
Medeltal:														
1891—1895 . . . . .	110,021	669	347,007	272,875	596,880	148,861	43,647	2,088	16,236	514,317	84,582	426	268	898,619
1886—1890 . . . . .	110,152	668	344,552	297,092	601,087	140,349	43,557	2,158	14,909	496,806	85,431	461	286	876,742

I början af perioden voro prisen ovanligt höga, men sjönko årligen till och med 1894, hvarefter en stegring gjort sig gällande.

Att arbetskostnaderna äro i stigande, tydliggöres af de uppgifter, som i *tabell H* lemnas öfver löner och dagsverkspris. Jemföres denna period med den föregående, märkes en icke obetydlig höjning i arbetarnes fordringar.

*Husdjursskötsel.* Nötboskapspremieringarna och öfriga Hushållningssällskapets åtgärder samt större egendomsegares goda exempel synas hafva ökat intresset för denna del af landthushållningen.

*Antalet underhållna kreatur* vid slutet af åren 1891—1895 framgår af nedanstående *tabell I*.

*Nötboskapspremieringarna*, som togo sin början 1889, hafva fortgått årligen under femårsperioden. Länet är deladt i två distrikt, ett nordligt och ett sydligt. Hvertannat år premieras djuren i hvarje distrikt. Efterföljande *tabell K* (sid. 10) upptager några uppgifter öfver anmälda och premierade djur under femårsperioden.

*Hästpremieringen* har pågått enligt samma grunder som under föregående period.

Hushållningssällskapet har i likhet med föregående år utlemnat räntefria lån till *inköp af afvelsdjur* samt för anläggande af mejerier.

*Mejerihandlingerna* inom länet har under femårsperioden ej gjort något nämnvärdt framsteg. Mejeriernas antal har varit omkring 60 stycken. I de flesta af dem har mjölken behandlats enligt isemetoden. Endast ett andelsmejeri har kommit till stånd under perioden, men dess verksamhet varade blott under ett par år. Allmogens synes mer benägen för hushållsmejerier, hvadan handseparatorerna vunnit en oerhörd spridning inom länet.

För *trädgårdsskötselns* höjande har, förutom Hushållningssällskapet, Uppsala trädgårdssällskap verkat med framgång. Årligen hafva kurser i trädgårdsskötsel anordnats för skollärare och lärarinnor, hvilka sedan hvar och en på sin ort verkat för att väcka intresset för nämnda binärning. Hos allmogens, särskildt i södra delen af länet, synes hågen vara stor för fruktträdplantering. De med goda kommunikationer till Stockholm gynnade hafva en rätt god inkomst af sina små trädgårdsanläggningar. Antalet af planterade fruktträd har uppgifvits:

för år 1891 till 3,943, för år 1892 till 2,352, för år 1893 till 2,346, för år 1894 till 1,833 samt för år 1895 till 1,492. Hushållningssällskapet, hvilket bekostat länsträdgårdsmästarens resor och lemnat trädgårdssällskapet ett årligt anslag af 500 kronor, har äfven genom gratisutdelning af träd och buskar sökt befrämja trädgårdsskötseln inom länet. Till befördran af köksväxtodling har trädgårdssällskapet kostnadsfritt utdelat frö af olika slag samt företagit försöksodlingar.

Bland jordbrukets öfriga binärningar äro *kolning och körslor* i bruksdistrikten samt strömmings- och laxfiske fortfarande källor till förvärf. *Biskötseln* omfattas med stigande intresse inom största delen af länet. Bisamhällellenas antal under perioden var 3,419, mot 3,219 under föregående period.

*Tegeltillverkningen* har under perioden till följd af ogynnsamma konjunkturer varit instäld vid atskilliga bruk, men år 1895, då ljusare utsigter för denna handtering inträdde, ökades densamma betydligt.

Hushållningssällskapet har liksom under föregående perioder sökt främja jordbruket och dess binärningar genom *utställningar* af olika slag. År 1892 var en allmän utställning af kreatur

Tab. H. Löner och dagsverkspris åren 1891—1895.

År.	Årslön för tjenstehjon i husbondes kost, kr.		Värde af stat och lön för stathjon, kr.		Dagsverkspris för jordbruksarbetare med egen kost, kr.			
	Dräng.	Piga.	Dräng.	Piga.	Mans.		Qvins.	
					Sommar.	Vinter.	Sommar.	Vinter.
1891 . . . . .	125	80	340	187	1.50	1.00	0.80	0.50
1892 . . . . .	125	75	350	180	1.58	1.05	0.82	0.55
1893 . . . . .	125	75	350	180	1.53	1.05	0.80	0.55
1894 . . . . .	140	90	350	180	1.50	1.25	1.00	0.75
1895 . . . . .	140	90	350	180	1.50	1.25	0.85	0.75
Medeltal:								
1891—1895 . . . . .	131	82	348	181	1.52	1.16	0.85	0.62
1886—1890 . . . . .	119	74	329	179	1.44	0.89	0.73	0.46

Tab. I.

Antal underhållna kreatur åren 1891—1895.

År.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt under 2 år.	Fär.	Getter.	Svin.	Bisamhällell.	Häns.
	öfver 3 år.	under 3 år.									
1891 . . . . .	18,293	3,024	6,654	1,940	49,635	18,406	49,358	39	16,686	3,433	69,669
1892 . . . . .	18,339	3,021	6,655	1,940	49,500	18,408	49,350	39	16,545	3,436	70,919
1893 . . . . .	18,339	3,021	6,655	1,940	49,500	18,408	49,350	39	16,545	3,436	70,919
1894 . . . . .	18,339	3,021	6,655	1,940	49,500	18,408	49,350	39	16,545	3,436	70,919
1895 . . . . .	18,401	3,023	6,523	1,971	50,114	18,617	48,574	45	16,716	3,356	73,218
Medeltal:											
1891—1895 . . . . .	18,342	3,022	6,628	1,946	49,650	18,449	49,196	40.2	16,607	3,419	71,135
1886—1890 . . . . .	17,873	3,207	6,716	1,853	48,547	18,106	39,113	33.0	15,777	3,219	78,569

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1891—1895. Uppsala län.



Odlingen börjades år 1889 och har fortgått hvarje år, så att för närvarande finnas uppodlade omkring 840 tunnland, hvaraf 800 tunnland tillhöra friherre Carl de Geer.

Före kultivering var nästan all mark beväxten med skog och buskar, hufvudsakligast björk och al, och under jordytan anträffades vanligtvis flere lager af stubbar, hvilket har fördyrat arbetet ganska väsentligt. Odlingen är verkställd utan bränning och ytorna äro fördelade i fält af 4 å 6 tunnland, som äro omgifna af 4 å 5 fots djupa diken.

Största delen af den odlade arealen är mer eller mindre täckdikad till ett djup af 4 fot och beräknad att vid fullständig täckdikning erhålla 40 fots afstånd mellan diken.

Kostnaderna för torrläggning, rothuggning, plöjning, vägars omläggning och grusning m. m. uppgår för närvarande till omkring 250 kronor per tunnland.

Skördarna hafva å Tobo bruks marker utfallit sålunda:

År.	Sädeslag.	På tunnland.	Skörd i tunnor. Inalles.	Pr tunnland.
1890 . . . . .	Hafre	45	407	9.0
1891 . . . . .	"	137	1,432	10.5
" . . . . .	Korn	78	830	10.6
1892 . . . . .	Hafre	230	4,407	19.2
" . . . . .	Korn	118	1,378	11.7
1893 . . . . .	Hafre	312	3,021	9.7
" . . . . .	Korn	143	894	6.3
1894 . . . . .	Råg	29	203	7.0
" . . . . .	Hafre	292	5,181	17.7
" . . . . .	Korn	119	1,275	10.7
1895 . . . . .	Råg	30	282	9.4
" . . . . .	Hafre	313	4,264	13.6
" . . . . .	Korn	110	1,225	11.1

Hafrens vikt har varierat mellan 7 å 10 L $\bar{a}$ , kornets mellan 10 å 13 L $\bar{a}$  och rågens mellan 12 $\frac{3}{4}$  å 13 L $\bar{a}$ , allt per 63 kannor.

Genom de stränga nattfrosterna sommaren 1893 blef skörden till såväl kvantitet som kvalitet under förväntningarna dålig, men har öfriga år lemnat ett ganska godt resultat.

Sedan år 1891 har Svenska mosskulturföreningen å platsen haft två försöksfält för utrönande af såväl den lämpligaste gödningen som de förmånligaste utsädena. Redogörelser för dessa försök finnas intagna i föreningens tidskrift.

**B) Skogshushållning.** Enligt senaste femårsberättelse uppgick arealen af skogsmarken inom länet till sammanlagdt 301,309 hektar 68 ar, hvaraf skogar tillhöriga enskildes egendomar upptogo en areal af sammanlagdt 254,109 hektar samt de allmänna skogarna en areal af sammanlagdt 47,200 hektar 68 ar. Någon utredning, angående i hvad mån sammanlagda skogsarealen inom länet under perioden ökats eller minskats, har ej kunnat åstadkommas. Storleken af de allmänna skogarna inom länet vid periodens slut framgår af efterföljande tabell, grundad på den officiella statistiken. Enligt denna tabell var arealen af de allmänna skogarna inom länet vid 1895 års utgång 47,900 hektar 23 ar.

	Antal.	Hektar.
Kronoparker . . . . .	6	2,526.36
Kronans utarrenderade jordbruksdomäner tillhörande skogar . . . . .	123	5,888.20
Civila boställens skogar . . . . .	24	379.15
Ecklesiastika boställens skogar . . . . .	121	8,584.71
Skogar till allmänna inrättningars hemman . . . . .	162	10,444.11
Till bergverkens understöd anslagna skogar . . . . .	1	1,962.73
Häradsallmänningar . . . . .	16	18,111.97
Summa	453	47,900.23

Samtliga kronoparker och häradsallmänningar stå under skogsstatens vård och förvaltning med undantag af kronoparken Lilla Djurgården, hvilken, på sätt finnes omnämndt i senaste femårsberättelsen, är uppläten till Ultuna landbruksinstitut, samt Bro härads allmänning, som förvaltas af delegarne själfva.

Genom kungl. brefvet den 30 april 1892 har Uppsala revir blifvit indraget samt dess område fördeladt å de återstående revirerna, hvilka reglerats sålunda, att Ulleråkers härad lagts till Enköpings revir, Bälinge och Vaksala härad till Olands revir samt Hällnäs och Öster-Löfsta socknar från sistnämnda revir till Örbyhus revir. Kronoparken Ranningshult står fortfarande under Kungl. Skogsinstitutets förvaltning.

Revirerna äro indelade i bevakningstrakter. Enköpings revir i 3, benämnda Åsens, Ryda och Ekolsunds, Olands revir i 5, benämnda Högskogens, Ranningshults, Dannemora, Olands och Rasbo, samt Örbyhus revir i 2, benämnda Marma och Läby.

Inom hvarje revir finnes en jägmästare. Dessutom äro anställda inom hvardera af Enköpings och Örbyhus revir 1 samt inom Olands revir 2 extra jägmästare sasom assistenter. För bevakningen af de allmänna skogarna, Akademiens oberäknade, funnos vid periodens utgång inom länet 8 ordinarie och 4 extra kronojägare samt 17 ordinarie och 4 extra skogvaktare.

Alla de under skogsstatens vård och förvaltning stående skogar äro indelade till ordnad hushållning och afverkas i allmänhet genom trakhuggning. Å kronoparken Åsen har, sedan Kungl. Maj:t genom nadigt bref den 31 maj 1895 upplätit en större del deraf till en blifvande asyl för sinnessjuka, all afverkning tills vidare inställt. Å kronoparken Lilla Djurgården

Tab. I. Afverkningsbelopp åren 1891—1895.

År.	Från kronoparker, utarrenderade hemman och civila boställen försäldt virke.		Från häradsallmänningar försäldt och i natura utdeladt virke.	
	Kubikmeter.	Värde. Kronor.	Kubikmeter.	Värde. Kronor.
1891 . . . . .	3,947.95	11,850.25	23,000.43	67,262.52
1892 . . . . .	4,832.78	11,318.11	26,740.81	71,836.84
1893 . . . . .	4,419.20	22,787.08	27,739.80	67,555.14
1894 . . . . .	6,801.55	17,128.98	24,896.38	59,436.37
1895 . . . . .	8,485.97	20,175.16	29,948.61	70,189.16
Summa	28,487.45	83,589.58	132,356.09	336,559.97

har afverkningen på grund af skadeinsekters härjningar måst inskränkas till blott rensningshuggningar.

Årsafverkningen af kronoparkerna försäljes i allmänhet å offentlig auktion dels såsom hygge och dels å rot. Från allmänningarne försäljes årsafverkningen till en del å rot och utdelas till en del in natura bland delegarne. Å de flesta allmänningar begagnas båda sätten samtidigt.

Afverkningsbeloppen å de under skogsstatens vård och förvaltning stående skogar framgå af *tabell I* å sidan 11.

Förutom årshyggen hafva å dessa skogar jemväl företagits rensningshuggningar och *hjelpgallringar*, hvilka hafva omfattat:

År.	Hjelpgallrad-areal. Hektar.	Gallringsvirke. Kub.-m.	Virkets värde. Kronor.	Kostnader. Kronor.	Behållning. Kronor.
1891 . . . . .	33.32	632.75	959.17	402.84	556.33
1892 . . . . .	24.36	437.74	705.75	272.57	433.18
1893 . . . . .	19.55	182.99	281.69	125.25	156.44
1894 . . . . .	27.46	505.78	630.28	374.52	255.76
1895 . . . . .	28.04	409.64	470.35	260.18	210.17
Summa	132.73	2,168.90	3,047.24	1,435.36	1,611.88

Afkomsten af mulbete och slätter å de allmänna skogarne har under perioden varit:

År.	Kronoparker. Kronor.	Häradsallmänningar. Kronor.
1891 . . . . .	406.36	4,767.10
1892 . . . . .	138.40	7,479.56
1893 . . . . .	357.68	7,711.82
1894 . . . . .	186.15	8,781.62
1895 . . . . .	317.30	8,022.81
Summa	1,405.89	36,762.91

Återväxten å de allmänna skogarne har underhjelpats dels genom fullständig skogsodling, dels och genom hjulpkultur.

Nedanstående tabell utvisar omfattningen af de genom skogsstatens försorg verkställda skogsodlingar:

År.	Fullständig skogsodling medelst		Hjulpkultur medelst		Använda barrträdsplanter.	Använt barrträdsfrö. Kg.
	plantering. Har.	sädd. Har.	plantering. Har.	sädd. Har.		
1891 . . . . .	—	92.09	29.51	131.69	86,042	190.25
1892 . . . . .	15.75	74.96	31.93	67.86	156,717	138.09
1893 . . . . .	12.59	63.45	28.11	137.73	203,562	151.45
1894 . . . . .	15.78	75.06	62.86	196.81	230,158	251.08
1895 . . . . .	15.47	132.04	44.64	121.26	178,284	216.24
Summa	59.59	437.60	197.05	655.35	854,763	947.11

Antal utplanterade, genom Hushållningssällskapet utlemnade planter åren 1891—1895.

Tab. M.

Summa.	82,170	158,578	157,142	149,921	193,570
Cederträd.	—	—	—	78	—
Kastanie.	—	69	67	412	131
Rödbok.	—	—	57	377	629
Veimouthstall.	153	400	439	652	318
Silfvergran.	105	487	243	572	529
Lärkträd.	4,577	3,983	4,548	6,320	9,738
Gran.	12,235	34,029	31,044	32,077	36,522
Tall.	11,126	30,175	30,756	20,483	24,440
Berberis.	50	—	—	—	—
Hagtorn.	602	5,650	9,293	—	27,825
Sibiriska ärtträd.	8,800	17,525	9,377	16,040	21,436
Hassel.	466	625	—	25	—
Pil.	132	525	160	—	—
Poppel.	325	596	310	545	698
Hägg.	108	197	26	128	—
Rönn.	787	1,075	342	500	2,046
Oxel.	1,536	2,607	1,252	973	770
Al.	249	285	—	—	—
Björk.	37,953	54,954	64,722	62,864	58,867
Lind.	501	994	827	2,098	3,413
Ask.	354	987	314	321	433
Lönn.	645	1,924	729	1,016	1,887
Alm.	1,140	772	997	1,967	1,761
Ek.	266	769	1,039	2,473	2,067
År.	1891	1892	1893	1894	1895



Frösättningen ä de skogbildande barrträden har under perioden i allmänhet varit klen. Återväxten är inom länets alla delar tillfredsställande.

I sammanhang med skogsodlingsarbeten har torrläggning af för skogbörd tjenlig mark egt rum.

Förutom kronoparker och häradsallmänningar voro vid femårsperiodens slut af de allmänna skogarne *indelade till allmän hushållning*:

Kronans utarrenderade skogar . . . . .	4,953.51 hektar
Civila hofstälens skogar . . . . .	404.47 »
Ecklesiastika hofstälens skogar . . . . .	7,916.37 »
Till bergverkens underhåll anslagna skogar . . . . .	1,962.73 »
Uppsala Akademis skogar . . . . .	9,617.00 »
Andra allmänna inrättningars skogar . . . . .	363.64 »

Samtliga inom länet belägna *Uppsala Akademi tillhöriga skogar* äro numera indelade till ordnad hushållning. De innehålla en virkesmassa af 578,700 kubikmeter. Under femårsperioden har å Akademiens egendomar skogsodlats en ytvidd af 512 hektar, hvartill användts 325,900 barr- och löfträdsplanter samt 340 kilogram skogsfrö. I akademiens tjänst är anställd 1 jägmästare. Bevakningen å dess skogar utfövas af 5 skogvaktare.

Större *enskilda skogar* inom länet äro numera i allmänhet anförtrödda åt fackmäns vård samt indelade till ordnad hushållning. De mindre enskilda skogarnes skötsel anses fortfarande mindre tillfredsställande. De låga prisen å landtmannaprodukter hafva nog under perioden förmått mången mindre jordegare att skatta sin skog i en grad, som vida öfverstigit, hvad som kunnat anses förenligt med klok hushållning.

Intresset för ordnad skogshushållning har dock på samma gang märkbart ökat äfven hos dessa mindre jordegare, särdeles genom de ansträngningar, som i denna riktning gjorts af länets *hushållningssällskap*. På sällskapets bekostnad hafva plantskolor uppodlats och underhållits, planter af olika slag utlemnats

till jordegare samt skogsplantörer, jägmästare och skogsingenjörer stått skogsodlare till tjänst med råd och praktiska anvisningar. Arealen af sällskapets plantskolor och antalet planter, som i dessa omskolats, hafva de olika åren under perioden varit följande:

År.	Areal i hektar.	Skolade planter.
1891 . . . . .	4,970	299,260
1892 . . . . .	4,900	326,460
1893 . . . . .	4,840	353,950
1894 . . . . .	5,970	355,500
1895 . . . . .	6,715	320,472

Antalet utplanterade, genom sällskapet utlemnade planter framgår af *tabell M* å sidan 12.

För sådd å utmarker hafva under perioden följande frö-mängder utlemnats af sällskapet: 12.88 kilogram år 1891, 32.11 år 1892, 61.50 år 1893, 64.80 år 1894 och 69.50 kilogram år 1895.

För kännedom om *statens skogsingenjörers verksamhet* inom länet under perioden hänvisas till *tabell N*.

Undervisningen vid Marma, å Tierps kronopark förlagda skogsskola bestrides af skolans föreståndare, som tillika är jägmästare i Örbyhus revir, med biträde af en skogsrättare. Af under perioden till skolan inträdessökande 176 hafva till lärlingar antagits 50, och har ett lika antal under samma tid derifrån utexaminerats.

Af skogspersonalen eller genom dess försorg hafva under perioden åtalats 61 förbrytelser mot skogsförordningarne.

Skogsprodukternas pris hafva varit:

Sågblock per styck . . . . .	2.00 å 3.25 kr.
Byggnadstimmer per styck . . . . .	1.00 å 2.25 »
Ved upphuggen i laum (1.78 × 2.38 × 0.89) . . . . .	5.50 å 7.00 »
Gärdsel per 100 stycken . . . . .	3.00 å 3.75 »
Stör . . . . .	2.00 å 3.50 »
Träkol per last (20 hektoliter) . . . . .	— 5.00 »

**Tab. N.** Statens skogsingenjörers förordningar inom Uppsala län åren 1891—1895.

År.	Antal förordningsställen.	Antal förordningsdaggar.	Upprättade hushållningsplaner.	Reviderade hushållningsplaner.	Skogsodling.	Händel eller ordnad.	Anordnade plantskolor.)	Anordnade vinst af vinst af.	Ordnad af tillägg.	Anordnade stjälf-sänghyggan.	Anordnade hjälp-gyllingar eller andra sänthyggar.	Summa. <sup>2)</sup>
1891 . . . . .	48	105	—	—	207.00	0.21	—	325.00	935.00	1,467.21		
1892 . . . . .	47	99	1,560	—	180.30	0.29	40.50	249.11	785.00	2,815.20		
1893 . . . . .	38	61	343	675	78.50	0.16	—	84.85	113.00	1,294.51		
1894 . . . . .	47	90	—	3,612	219.42	0.12	20.00	249.35	660.00	4,760.89		
1895 . . . . .	37	49	61	960	162.90	0.28	13.00	57.91	63.32	1,318.41		
Summa	217	404	1,964	5,247	848.12	1.06	73.50	966.22	2,556.32	11,656.22		

<sup>1)</sup> Antalet anordnade plantskolor utgjorde: 8 år 1891, 9 år 1892, 7 år 1893, 4 år 1894 och 3 år 1895.

<sup>2)</sup> För andra skogsförordningar än de nu i tabellen särskildt angifna hafva användts: 37 dagar år 1891, 22 år 1892, 13 år 1893, 10 år 1894 och 11 dagar år 1895.

**C) Jagt** utgör fortfarande ingenstädes inom länet något egentligt näringsfång för befolkningen.

I afseende å förekomsten af de olika slagen af *villebråd* kan Länsstyrelsen i hufvudsak hänvisa till de uppgifter, som finnas intagna i senaste femårsberättelse. Elgstammen torde hafva något ökat i norra, men minskats i södra delen af länet. Rapphönan förekommer alltmåra allmänt och torde i en framtid komma att blifva en af länets mest betydande villebrådsarter, särdeles om befolkningen kunde väckas till intresse för beredande af denna dyrbara fogelart af det skydd, den under vissa naturförhållanden tarfvar. Deremot aftager tillgången på skogsfogel och and. Orsakerna till detta förhållande äro naturliga och lätt insedda. Harstammen synes under perioden hafva något ökat. En framatkridande jordkultur är också snarare till förmån än till men för denna djurart. Af rofdjur torde numera inom länet blott förekomma räf samt olika roffogelarter. Uppsala läns jagtvårdsförening, hvilken under flere ar från vissa mera betydande platser inom länet insamlat uppgifter angående antalet derstädes fäldt vildt, har meddelat efterföljande tabellariska bearbetning af dessa uppgifter, utvisande den proportion, i hvilken hvarje villebrådsart ingått i densamma:

År.	Elk.	Hare.	Grädding.	Räf.	Mård.	Utter.	Orr.	Tjäder.	Rapphöns.	Hjerpe.	Morkulla.	Beekasin.	And.	Summa.
	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.	%.
1891.	0.68	11.84	0.80	7.60	0.20	—	13.15	8.63	26.78	2.61	1.90	0.90	24.91	100
1892.	0.80	12.36	0.49	5.30	0.21	—	14.63	6.66	26.83	3.56	2.16	3.60	23.40	100
1893.	1.15	13.33	0.43	5.91	0.07	0.04	12.45	8.25	24.56	5.39	3.21	2.80	22.41	100
1894.	0.89	17.40	0.72	7.95	0.58	—	11.47	5.15	30.63	3.58	1.99	3.91	15.73	100
1895.	0.51	13.41	0.20	11.15	—	0.06	12.96	5.47	33.68	1.16	2.13	2.58	16.69	100

Efterföljande, af samma förening meddelade, tabell utvisar det antal rofdjur, för hvilket under periodens olika år betalats skottpenningar af Landstingets medel:

År.	Räfvar.	Hökar.	Utvar.
1891 . . . . .	1,198	334	19
1892 . . . . .	1,134	276	23
1893 . . . . .	1,053	289	25
1894 . . . . .	978	278	25
1895 . . . . .	1,093	269	26
Summa	5,456	1,446	118

Skottpenningar af statsmedel hafva ej under perioden utbetalts.

I afseende å antalet husdjur, dödade af rofdjur, hänvisas till Kungl. Domänstyrelsens uppgifter.

Prisen å matnyttigt vildt å Uppsala torg hafva under perioden varit:

År.	Tjäderpar.	Orrpar.	Hare.	Hjerpe.	Rapphöns.	And.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1891 . . . . .	4.75	2.75	1.40	0.75	1.00	—
1892 . . . . .	7.00	4.00	2.00	—	1.00	—
1893 . . . . .	5.50	3.25	1.75	0.75	0.75	—
1894 . . . . .	4.50	2.75	1.50	1.00	0.85	—
1895 . . . . .	4.50	2.75	1.00	—	1.00	1.20

Jagtsätten torde fortfarande vara desamma som de i senaste femårsberättelsen omförmälda. Af otillatna jagtsätt torde snarandem numera vara temligen ovanligt. Konsten har åtminstone i de flesta trakter af länet gått förlorad. Skytte på spel vartiden bedrifves deremot otvifvelaktigt fortfarande i ganska stor utsträckning. Enligt hittills offentliggjorda statistiska uppgifter hafva inom länet blifvit sakfälda för förbrytelser emot jagtstadgan: 1 år 1891, 5 år 1892, 2 år 1893 och 8 år 1894. Det ligger i dessa förseelsers natur, att dessa tal föga motsvara verkliga antalet lagöfverträdelser.

För förbättrad jagtvård verkar ofvan nämnda jagtvårdsförening fortfarande, sasom det vill synas, ej utan framgång. Den utbetalar belöningar för upptäckande och beifrånande af brott mot jagtstadgan, för vård af rapphöns vintertiden, för dödande af fjällugglor m. m. Den verkar derjemte för sitt mål genom spridande af smärre broschyrer rörande jagtvård.

De af Landstinget utfästa skottpenningar hafva under hela perioden utgått med 3 kronor för räf och uf samt 2 kronor för dufhök.

Torgpriserna å djurskinn hafva under perioden varit: för skinn af räf 8, af utter 12 å 14 och af mård 10 kronor.

D) Fiske. I afseende å laxfisket vid Elfkarleby torde Konungens Befallningshafvande fortfarande få hänvisa till de utaf vederbörande årligen till fiskeriintendenten afgifna berättelser.

Strömmingsfisket, som för kustbefolkningen vid länets Östersjökust är af den största betydelse, lär, oaktadt priset å strömmingen stigit något, dock hafva lemnat ringa behållning på grund af de större kostnader, som varit förenade med införda nya saltningemetoder. — Tillgången på annan fisk vid samma kust uppgifves hafva minskats år från år, sannolikt på grund af det betydligt ökade antalet yrkesfiskare.

Några uppgifter angående insjöfisket under perioden hafva ej kunnat erhållas. Det är inom länet i allmänhet icke af någon större betydhet.

Den 25 juli 1892 faststälde Konungens Befallningshafvande stadgar för insjöfisket inom länet samt den 8 november 1894 en särskild stadga för fisket i Lejondalsjön i Bro härad.

E) Bergs- och brukshandtering. Jernmalmsuppföringen har bibehållit sig vid nästan samma belopp som under föregående period. Malmfångsten har under åren 1891—1895 varit i medeltal per år 67,338 ton och under föregående period 67,357 ton.

Följande grufvor hafva under perioden varit bearbetade:

Dannemora malmfält, der 9 å 10 grufvor varit under brytning. Grufvorna egas af olika intressentskap. Den största och rikaste grufvan är fortfarande Mellanfältets grufva, der fyndighetens tillgodogörande sker medelst takbrytning och igensättning med gräberg af de utbrutna arbetsrummen. För takbrytningen användas numera nästan uteslutande bormaskiner. Ut i södra fältet hafva nya hissar blifvit nedbygda för såväl personbefordran som för berguppföringen. Malmfångsten utgjorde år 1891 59,646 ton, men hade år 1895 nedgått till 45,598 ton, beroende derpå, att vid grufvorna finnas stora malmförlag från föregående års brytningar, hvarigenom malmbehovet äfven med minskad brytning kunde fyllas. Vid grufvorna voro år 1891 anställda 304 arbetare och år 1895 anställda 291 arbetare.

Ranhälls malmfält i Alunda socken, der 1 grufva varit bearbetad för Dannemora grufintressenters räkning och 3—4 för Kilafors bruks räkning. Äfven här har malmfångsten under perioden varit i aftagande, från 7,840 ton år 1891 till 5,530 ton år 1895. Arbetarnes antal var 65 år 1891 och 45 år 1895.

Stenrings grufva i Morkarla socken, tillhörande Dannemora grufintressenter. Här har arbetet under senare åren bestått i tillgodogörandet af den malm, som förr blifvit kvarlemnad i grufvans tak och pelare. Sedan numera all känd malm här blifvit i det närmaste utbruten, kommer arbetet att nedläggas inom närmaste tiden. Malmfångsten per år har varit 1,380 ton i medeltal och arbetarnes antal 6 å 7.

Salsta grufva i Lena socken har brutits för Vattholma bruks räkning med en arbetsstyrka af 14 till 16 man och en årlig malmfångst af 1,245 ton i medeltal.

*Brunna grufva* i samma socken har brutits för Söderfors bruks räkning. Sedan den gamla grufvan vid öfver 200 meters djup blifvit öfvergifven, har en ny dagöppning blifvit upptagen och bearbetad sedan år 1894. Malmfångsten har i medeltal varit 2,253 ton per år och arbetarnes antal 12 till 20 man.

Af andra malmer än jernmalm har endast *zinkmalm* brutits i den s. k. Svafvelgrufvan vid Dannemora till ett belopp af i medeltal 387 ton årligen.

*Tackjernstillverkningen* har under perioden i årligt medeltal uppgått till 23,947 ton, hvaraf 315 ton utgjorts af gjutgods, framställt direkt från masugnen, vid tillsammans 7 i gång varande masugnar. Då motsvarande medeltal för föregående period var 19,944 ton, har tillverkningen sålunda betydligt ökat. Masugnarnes antal har äfven tillökats med en ny masugn vid Harnäs, hvilken varit i gång från och med år 1892. Per masugn har medeldygnstillverkningen varit 12<sup>59</sup>/<sub>4</sub> ton, medelblåsningstiden 280<sup>4</sup>/<sub>4</sub> dygn årligen och medelårstillverkningen 3,530 ton.

*Smältstyckes- och stångjernstillverkning* har bedrivits vid 10 särskilda verk samt uppgått till ett årligt belopp af i medeltal 16,232 ton smältstycken och 13,047 ton stångjern. Dessa belopp öfverstiga föregående periods tillverkning med omkring 3,700 ton smältstycken och 1,000 ton stångjern. Af stångjernet hafva 4,661 ton uträckts af smältstycken, tillverkade enligt vallonmetod, samt det öfriga af lancashiresmältstycken, förutom 635 ton, som uträckts af götmetall.

*Götmetalls- och ståltillverkningen* har i årligt medeltal uppgått till 1,635 ton, hvaraf 1,286 ton utgjorts af martingötsmetall, tillverkad vid Söderfors bruk, samt 349 ton af gjutstål och brännstål, tillverkade vid Österby bruk.

*Gjutgodstillverkning* genom tackjerns omsmältning har egt rum vid 2 bruk, Söderfors och Vattholma, med en medeltillverkning per år af 401 ton, hvaraf 334 ton vid det förra bruket och 67 ton vid det senare.

*Jern- och stålmanufaktur* har tillverkats vid 2 bruk, Söderfors och Elfkarleö, till ett belopp af 181 ton årligen.

Beträffande de verk, vid hvilka ofvannämnda tillverkningar egt rum, meddelas här nedan närmare:

*Vattholma bruk* har 5 lancashiresmälthärdar, 5 ånghammare, vällugn, grofvalsverk samt gjuteri och reparationsverkstad. Tillverkningen har i årligt medeltal uppgått till 1,390 ton smältstycken, 413 ton stångjern samt 67 ton gjutgods. Under bruket lyder Lenna masugn i Stockholms län. Drifkraften är hufvudsakligen ånga. Vid bruket sysselsätts 66 till 69 arbetare.

*Österby bruk* omfattar masugn, stångjernsmedja med 3 vallonsmälthärdar, vällugn och ånghammare samt verkstad för ståltillverkning, innehållande 2 brännstålsugnar och 2 degelstålsugnar. Masugnen drifves med ånga, de öfriga verkstäderna dels med vatten, dels med ånga. Tillverkningen har utgjort i medeltal per år 3,060 ton tackjern, 1,046 ton stångjern samt 228 ton degelgjutstål och 121 ton brännstål. Vid verket hafva varit anstälde 106 till 113 arbetare.

*Gimo bruk* består af masugn och stångjernsmedja, innehållande 3 vallonsmälthärdar samt vatten- och ånghammare. Verket undergick år 1893 delvis en genomgående reparation och förseddes med nya blåsmaskiner m. m. Verket drifves dels med vatten, dels med ånga. Tillverkningen har varit i årligt medeltal 1,353 ton tackjern och 833 ton vallonstångjern. Arbetarnes antal har i allmänhet varit 63.

*Leufstaverken*, bestående af Leufsta och Karlholms bruk samt Tobo masugn. Leufsta bruk har 3 vallonsmälthärdar, 2 räckhärdar, 1 mumblings- och 3 räckhammare. Karlholms bruk har 5 lancashiresmälthärdar, vällugn och valsverk. Tillverkningen har utgjort i medeltal per år: vid Tobo masugn 3,526 ton tackjern, vid Leufsta bruk 1,134 ton vallonstångjern samt vid Karlholms bruk 1,784 ton smältstycken och 701 ton lancashirestångjern. Tobo masugn drifves med ånga, bruken hufvudsakligen med vattenkraft. Arbetarnes antal har varit vid Tobo masugn 28 å 30, vid Leufsta 38 och vid Karlholms bruk 34.

*Strömsbergsverken*, omfattande Strömsbergs, Vesslands och Ullfors bruk. Vid Strömsbergs bruk finnas masugn och stångjernsmedja, innehållande 1 vallonsmälthärd och 2 hammare; vid Vesslands bruk 3 lancashiresmälthärdar och 3 hammare samt vid Ullfors bruk 2 vallonsmälthärdar och 1 lancashirehärd, 2 ång- och 2 vattenhammare. Drifkraften är vid Vesslands bruk vatten, vid de öfriga dels vatten och dels ånga. Tillverkningen har uppgått i årligt medeltal till 3,524 ton tackjern och 769 ton stångjern vid Strömsbergs bruk, till 1,177 ton smältstycken vid Vesslands bruk och till 1,731 ton stångjern vid Ullfors bruk. Vid Vesslands bruk tillverkas endast smältstycken, som uträckas vid de båda andra bruken. Arbetarnes antal har varit i medeltal: vid Strömsbergs bruk 42, vid Vesslands bruk 18 och vid Ullfors bruk 38.

*Söderfors bruk* omfattar masugn, 1 martinugn, stångjernsmedja med 10 lancashirehärdar, valsverk med 2 träner och 2 vällugnar, gjuteri med 1 kupolugn samt manufakturverk. Verket drifves hufvudsakligen med vatten, gjuteriet och manufakturverket äfven med ånga. Den årliga tillverkningen har i medeltal uppgått till 4,043 ton tackjern, 1,286 ton martingöt, hvaraf 446 ton utgjorts af martingjutgods (ankare), 5,050 ton stångjern och andra gröfre smiden, 334 ton gjutgods samt 72 ton manufaktur, bestående af redskap och verktyg. Arbetarnes antal var 316 år 1891 och 385 år 1895.

*Elfkarleö bruk*, tillhörande samma bolag som föregående bruk, har 3 vallon- och 2 lancashiresmälthärdar, vällugn, hammare och manfaktursmedja. Verket drifves med vattenkraft. Tillverkningen per år har uppgått till 1,446 ton stångjern och 91 ton manufaktur, bestående af jernvägsvagns- och fordonsfjädrar. Vid verket voro anstälde 50 arbetare år 1891 och 81 arbetare år 1895.

*Harnäs masugnar*, lydande under Söderfors bruk, utgöras af en äldre masugn och en ny, uppförd år 1891. Drifkraften är både vatten och ånga. Tillverkningen vid båda masugnarne tillsammans har uppgått i årligt medeltal till 8,041 ton tackjern. Arbetarnes antal är 65.

Vid bergs- och brukshandteringen inom länet hafva under åren 1891—1895 i medeltal per år varit anstälde: vid grufvorna 385 personer, deraf 12 under 18 år, samt vid jernverken 931 personer, deraf omkring 100 under 18 år.

Bland dessa arbetare hafva under hela perioden inträffat 4 olycksfall med dödlig utgång, deraf 2 vid grufvorna, samt 1 olycksfall, som medfört men för framtiden.

Beträffande *arbetarnes aflöningsförhållanden* har uppgifvits: från Dannemora grufvor, att aflönningen för arbetsförmän och skjutare utgar med 1,000—1,200 kronor i fast lön, att arbetarnes arbetsförtjänst uppgår i medeltal årligen till 600 kronor för

borrhare samt till 500—550 kronor för läggare och skrädare, samt att arbetarne dessutom hafva förmåner af bostad till ned-satt hyra, fri läkarevård och fria medikamenter samt, der minderåriga barn finnas, en viss qvantitet spanmål, lämpad efter barnens antal; från Söderforsverken, att arbetsförmännens årliga aflöning uppgått till 1,000—1,500 kronor, att den årliga arbetsförtjensten för masugnsarbetare varit omkring 560 kronor, för lancashiäresmeder omkring 850 kronor, för arbetare vid martinverket omkring 780 kronor, för valsverksarbetare omkring 750 kronor och för arbetare vid manufakturverket och gjuteriet omkring 700 kronor; från Leufstaverken, att masugnsarbetarnes årliga arbetsförtjenst uppgår till omkring 600 kronor, vallon-smedernas till 1,000 kronor för mästare och 650 kronor för de öfrige samt lancashiäresmedernas till 1,150 kronor för mästare och 750 kronor för de öfrige.

F) **Fabriker, manufaktur och handverk.** Konungens Befallningshafvande får i afseende härå, i likhet med hvad i föregående femårsberättelser varit vanligt, i hufvudsak hänvisa till Kungl. Kommerskollegii årsberättelser.

Sammanlagda tillverkningsvärdet vid alla fabriker och manufakturinrättningar inom länet uppgick år 1895 å landsbygden till 4,479,914 samt i städerna till 3,253,441 kronor. Motsvarande siffror för år 1890 utgjorde för landsbygden 6,202,972<sup>34</sup> samt för städerna 3,211,892<sup>72</sup> kronor. Dessa siffror, som äro tagna från de genom kronofogdarne insamlade uppgifter och det öfver dessa upprättade sammandrag, utvisa en ej obetydlig minskning hvad landsbygden angår. Konungens Befallningshafvande nödgas emellertid påpeka, att den sist afsedda siffran för år 1895 knappast kan anses tillförlitlig. Så ingår till exempel i tillverkningsvärdet år 1895 ej värdet å 2,326,063 kilogram stångjern och ståljern, som tillverkats vid Elfkarleö, Vattholma och Tobo bruk, enär vederbörande ej uppgifvit detta värde. Ej heller ingår deri värdet å 1,970,601 kilogram stångjern och stångjernsafhugg, som Österby och Gimo bruk för år 1895 redovisat till vederbörande bergmästarembete utöfver de i samma bruks uppgifter till kronofogdarne omnämnda kvantiteter. Enligt Konungens Befallningshafvandes öfvertygelse borde sammanlagda tillverkningsvärdet å landsbygden år 1895 ställa sig fullt lika högt och antagligen högre än samma siffra för år 1890.

Antalet fabriksarbetare, som år 1890 utgjorde 3,918, uppgick år 1895 till 4,313.

Länets hufvudindustrier utgöras af grufvedrift och jernhandtering, trävarurörelse, tegeltillverkning, qvarnrörelse, brännerier och bryggerier.

För grufvedrift och jernhandtering under perioden har redogjorts här ofvan under rubriken Bergs- och brukshandtering.

*Trävaruhandteringen* inom länet bedrivnes hufvudsakligen med råmaterial, som å Dalelven flottas från Dalarnes skogs-trakter till de i närheten af och omedelbart utanför elfvens mynning belägna sågverk, som egas af Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag vid Skutskär samt af Söderfors bruks aktiebolag och Th. Olrog, hvilka senare skeppa sitt virke från Harnäs.

Beträffande *rörelsen vid Skutskärs sågverk* under perioden hafva lemnats följande, i tabell O meddelade uppgifter.

Den i uppgiften omnämnda cellulosasulfatmassa har tillverkats vid en af bolaget vid Skutskär anlagd fabrik, hvilken

blef färdig till användning den 1 mars 1895. Bolaget drifver vid Skutskär jemväl en fabrik för lådtillverkning.

För drifvande af en centrifugalpump har bolaget anlagt en elektrisk ledning för kraftöfverföring från Dalelven till Skutskär till en längd af omkring 3,000 meter och med en styrka af 300 volt 100 ampère. Tillstånd till anläggning af denna ledning har meddelats af Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 15 november 1895, deruti jemväl föreskrifvits de vilkor, hvarunder den må begagnas. Antalet arbetare vid Skutskär var vid 1895 års utgång: vid sägen 1,256, vid trämassfabriken 170 och vid lådfabriken 35.

Af Söderfors bruks aktiebolag och Th. Olrog hafva under perioden skeppats från Harnäs följande kvantiteter plankor, batens och bräder jemte splittved:

År 1891 . . . . .	9,325 standards
» 1892 . . . . .	9,720 »
» 1893 . . . . .	11,610 »
» 1894 . . . . .	11,920 »
» 1895 . . . . .	14,770 »

Tobo hyffleri och snickerifabrik, grundad år 1895 af friherre Carl de Geer, har, från att hafva användts hufvudsakligen för tillverkning af alster af vexlande slag, afsedda för den inhemska marknaden, under perioden alltmärta öfvergått till tillverkning af hyflings- och snickeriarbeten afsedda för utlandet, såsom dörrar och list m. m. Inom fabriken finnas för närvarande 12 hyffelmaskiner, 10 sågar och 10 specialmaskiner för snickeritillverkning, drifna af en ångmaskin om 80 effektiva hästkrafter. Fabriken är inrymd i en byggnad af sten af tre våningars höjd. Den sysselsatte åren 1891—1895 årligen 60 å 85 arbetare.

*Tegeltillverkningen*, som under den pågående starka byggnadsverksamheten såväl i Stockholm som i Uppsala inom länet bedrefs i ganska stor skala, har, sedan denna verksamhet i

Tab. O. *Trävaruhandteringen vid Skutskärs sågverk åren 1891—1895.*

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Försågadt timmer stand:s	906,321	865,718	1,027,801	990,429	1,126,973
Erhållet virke . . . »	38,475.1	37,344.8	40,338.6	41,238.5	45,078.5
Af affallsvirke förädladt till:					
Mouldings . . . standards	284.6	355.3	564.2	720.5	693.8
Qvastkäppar . . . »	40.2	26.1	150.4	92.6	72.1
Staf . . . . . »	1,023.2	772.1	781.5	854.9	1,020.5
Splittved . . . . . »	2,983.8	3,094.5	4,696.7	4,776.5	4,421.4
Diverse virke . . . »	49.8	18.9	91.5	93.4	88.2
Lådvirke . . . . . »	—	447.6	—	—	—
Summa standards	4,381.6	4,714.5	6,284.3	6,537.9	6,296.0
Träkol . . . . . läster	45,751.4	39,933.9	36,876.3	40,013.6	23,880.3
Cellulosasulfatmassa ton	—	—	—	—	3,921.0

början af perioden afstannat, fortgått under tryckta konjunkturen, så tryckta att, såsom redan ofvan blifvit nämnt, en ej obetydlig del af länets tegeltillverkare funnit sig föranlåtna att under någon tid alldeles upphöra med sin verksamhet. Ur inkomna uppgifter rörande fabriker och manufakturinrättningar meddelas följande siffror, utvisande tegelindustriens ställning under perioden. För vinnande af bättre öfverskådlighet har i denna tabell medtagits jemväl uppgifterna för 1890.

År.	Antal tegelbruk.		Tillverkad antal			Hela tillverkningsvärdet, i kr.
	I gång.	Ej begagnade.	murtegel.	taktegel.	tegelrör.	
1890 . . . . .	19	5	11,034,000	223,800	326,100	287,505.00
1891 . . . . .	21	5	7,602,775	869,800	630,000	241,944.50
1892 . . . . .	17	9	5,541,698	378,573	567,000	192,293.00
1893 . . . . .	19	6	3,902,720	1,161,039	530,100	165,180.00
1894 . . . . .	15	8	5,243,000	1,357,800	168,885	168,527.50
1895 . . . . .	15	8	9,006,700	1,451,600	207,100	293,559.00

Prisen å tegel, per 1,000 stycken, hafva under perioden varit:

	Murtegel.	Taktegel.	Rörtegel, 3-tums.
År 1891, kr. . . . .	26.00	47.20	40.00
» 1892, » . . . . .	24.00	47.25	40.00
» 1893, » . . . . .	21.35	46.66	40.00
» 1894, » . . . . .	24.00	47.00	40.00
» 1895, » . . . . .	30.00	46.00	40.00

Bland länets *qvarnaffärer* torde särskildt böra nämnas Uppsala ångqvarns aktiebolag, hvilket bedrifver qvarnrörelse vid Uppsala ångqvarn och dessutom brännvinsbränneri och destillering. Bolaget sysselsatte år 1895 61 arbetare och hade en omsättning af 1,172,263.96 kronor i qvarnprodukter, 810,649.56 kronor i bränvin och 62,850.79 kronor i pressjäst. — Enköpings bryggeri- och ångqvarnsaktiebolag, som, på sätt dess firma anger, med qvarnrörelse förenar bryggeri, är jemväl en affär af betydelse. Bolaget hade år 1895 ett tillverkningsvärde å produkter från ångqvarnen till belopp af 67,500 och från bryggeriet till belopp af 79,600 kronor.

I Uppsala finnas två aktiebolag, som bedrifva *bryggerirörelse* i större omfattning, nämligen Erlangens bayerska bryggeriaktiebolag och Uppsala bayerska bryggeriaktiebolag. Tillverkningsvärdena vid dem utgjorde år 1895, vid det förra 92,198 och vid det senare 145,616 kronor.

För *brännvinsbränningen* under perioden redogöres i tabell P.

#### 4. Kommunikationsanstalter och varuutbyten.

A) **Landtkommunikationer.** Enligt tabell 2 utgjorde längden af *de allmänna vägarna* inom länet år 1895 sammanlagt 166.34 nymil, hvaraf 35.47 nymil landsvägar, 128.90 nymil bygdevägar samt 1.97 nymil vägar tillhörande städerna. I senaste

K. Maj:ts Befälningshufvudets femårsberättelser 1891—1895. Uppsala län.

Af uppgifterna i denna tabell framgår, att bränneriernas antal, som i medeltal för hvarje tillverkningsstermin åren 1881—1885 varit 4.6, men åren 1886—1890 varit i medeltal 3 för vårterminen och 1.8 för höstterminen, under denna period nedgått till 2.6 för vårterminen och 1.6 för höstterminen, samt att sammanlagda beloppet tillverkad bränvin, som under perioden 1886—1890 uppgick till 5,119,063.5 liter, under denna period höjts till 5,206,771.5 liter. Tillverkningsafgiften har ökat från 2,233,585 kronor till 2,603,386 kronor.

Den i senaste femårsberättelsen omnämnda *Uppsala industri-förenings träfövärdningsfabrik*, anmärkningsvärd såsom ett försök till arbetare-association, eges fortfarande af fabriksarbetare, dock numera till reduceradt antal utan solidarisk ansvarighet.

En ny industri, som vunnit uppsving under perioden, är *tillverkningen af velocipeder*. En större och två mindre fabriker med detta ändamål finnas i Uppsala. Den förre drifves af firman A. F. & J. Nyman.

En i Uppsala af Hj. Söderberg anlagd *klädesfabrik* har under perioden arbetat sig upp till en ej ringa omsättning öfver nästan hela landet och lofvar att gifva god insats i stadens industriella lif. Fabriken sysselsatte år 1895 40 arbetare. Tillverkningsvärdet å dess produkter var samma år 40,000 kronor.

Antalet af dem, som med biträde af annan än hustru och hemmavarande barn till afsalu tillverkat *handtverksarbeten* eller såsom yrke utöfvat annan handtering, har år 1895 uppgått å landsbygden till 357 samt i städerna till 325. Antalet af deras arbetare har samma år varit å landsbygden 378 och i städerna 732. Motsvarande siffror för år 1890 utvisa, att antalet handtverkare då utgjorde å landsbygden 240 och i städerna 292, samt att deras arbetare voro å landet 272 och i städerna 734.

Tab. P. Brännvinstillverkningen i Uppsala län åren 1891—1895.

År.	Antal brännerier under			Största tillverknin- gen vid ett bränneri.	Minsta tillverknin- gen vid ett bränneri.	Hela be- loppet till- verkadt bränvin.	Samman- lagda afgifter	Kon- troll o. redovis- nings- kost- nader.
	vår- terminen.	som- mar- terminen.	höst- terminen.					
1891 . . . . .	4	1	1	834,017.5	68,521.6	1,120,685.7	560,313	8,278
1892 . . . . .	2	1	2	947,434.1	86,229.2	1,033,663.6	516,832	1,711
1893 . . . . .	2	1	2	935,246.3	96,911.2	1,032,157.5	516,079	5,040
1894 . . . . .	2	1	2	890,339.6	27,739.8	1,012,181.6	521,092	5,262
1895 . . . . .	3	1	1	776,794.0	32,630.0	978,080.1	489,010	5,847
Summa						5,206,771.5	2,603,386	29,138

femårsberättelsen uppges längden af vägarna inom länet till 180.1 nymil, hvaraf 44.8 nymil landsvägar, 100.5 nymil häradsvägar, 32.9 nymil socknevägar och 1.9 nymil städerna tillhörande vägar. De i sammanhang med tillämpningen af lagen angående

väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 verkställda uppmätningar af de allmänna vägarna hafva visat, att dessa siffror, grundande sig på äldre vägdeleningar, ej voro fullt exakta. De nu meddelade siffrorna grunda sig dels på särskilda nämndernas och dels på vederbörande landtmätarens i sammanhang med vägdeleningar verkställda uppmätningar. Det torde väl kunna hända, att, sedan vägdeleningarna blifvit genomförda, äfven dessa siffror, för såvidt de tagits ur särskilda nämndernas uppgifter, befinnas tarvå någon jemkning. I verkligheten har ej någon annan förändring i de allmänna vägnarnas längd inträffat under perioden, än att dels en del socknevägar, som ej blifvit hänförda till bygdevägar, uteslutits ur uppgifterna och dels att några förut såsom landsvägar rubricerade vägar numera på grund af Konungens Befallningshafvandes förordnande upptagits som bygdevägar.

Enligt uppgiften i kolumn II i samma tabell skulle längden af indelade, med skjutsanstalter försedda vägar vara 114<sup>94</sup> nymil, i hvilken summa denna gång, i motsats till hvad som skedde i senaste femårsberättelsen, upptagits jemväl städernas vägar, hvilka ju måste anses falla inom denna kategori.

Konungens Befallningshafvande anser emellertid denna siffra vara ganska sväfvande. Det har nämligen visat sig, att en stor och kanske ej alldeles obefogad tvekan rådt hos meddelarne af primäruppgifterna angående hvilka vägar, som skolat intagas under rubriken i fråga. Alla de vägar, som upptagits såsom »allmänna», äro nu i deras egenskap af landsvägar eller bygdevägar indelade. Men hvilka vägar skola anses vara med skjutsanstalter försedda? Härvid hafva flere, egentligen två, olika uppfattningar gjort sig gällande. Antingen menas dermed blott sådana vägar, å hvilka på kortaste afståndet skjutsas från skjutsanstalt till skjutsanstalt, eller ock alla vägar, å hvilka jemlikt 29 § i kungl. stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 skjuts kan erhållas från den ena eller andra skjutsanstalten. De i tabellen meddelade siffrorna torde, såvidt Konungens Befallningshafvande kunnat utröna, grunda sig på den förra uppfattningen, mer eller mindre konsekvent genomförd. Med tillämpning af den senare åsigten skulle, hvad detta län angår, siffrorna i kolumn 2 och kolumn 11 i det närmaste sammanfalla.

Några nya vägar hafva ej tillkommit under perioden.

Några mera anmärkningsvärda brobyggnader hafva ej egt rum.

Bropenningar uppbäras fortfarande enligt fastställda taxor vid Flottsunds bro öfver Fyrisån vid dess utlopp i Mälaren och vid Karl XIII:s bro vid Elfkarleby. Det har ifrågasatts, att den senare bron skulle inköpas af vägdistriktet samt bropenningarna derefter upphöra. Färjpenningar erläggas vid länets två färjor, den ena vid Hjulsta i Enköpings—Näs socken för öfverfart till Aspön i Södermanland och den andra vid Eriksund i Hätuna socken för öfverfart till Stockholms län.

Skjutsanstalterna i länet äro fortfarande desamma som de i senaste femårsberättelse omförmälda, eller 16 gästgivaregårdar, nämligen: Uppsala, Enköping, Tibble, Bålsta, Litslena, Säfva, Kölfva, Dalkarlsbo, Högsta, Hof, Läby, Yfre, Mehede, Vestanå eller Elfkarleby, Skjerplinge och Haberga, samt 14 skjutsstationer (2 jemlikt 26 § skjutsstadgan inrättade skjutsanstalter inberäknade), nämligen: Torgesta, Hjulsta färja, Tunalund,

Långtora, Krisslinge, Storrreta, Staf, Håkansbo, Bro, Andersby, Söderby, Edinge, Örbyhus och Tierp.

Under perioden hafva förnyade entreprenadauktioner å skjutsen hållits år 1893, då densamma upplätits för en tid af fem år eller till utgången af år 1898. Vid samtliga länets gästgivaregårdar och vid 12 af skjutsanstalterna uppehålls skjutsen genom entreprenad. Vid Torgesta och Hjulsta färja hafva entreprenadaftal ej kunnat åstadkommas. Skjutsningen vid Torgesta har från och med 1894 års början utgjorts af egarne till gästgiverihemmanet 1 mantal Torgesta nr 2, som hvarje dag inom en timme efter kallelse tillhandahållit en häst. De hästar, som derutöfver erfordrats, hafva tillhandahållits af skjutslagets hemman i tur efter budning. Vid Hjulsta färja har skjutsen utgjorts efter budning i tur inom Enköpings—Näs socken.

Maximilegan inom länet är 1 krona 70 öre för nymil, hvilken lega vid entreprenadauktionerna betingats vid alla länets gästgivaregårdar samt vid 10 af skjutsstationerna. Vid de båda jemlikt 26 § skjutsstadgan inrättade skjutsstationerna vid Örbyhus och Tierps jernvägsstationer utgår skjutslegan vid den förra med 2 kronor 25 öre för nymil och för väglängd ej uppgående till en half mil med 1 krona 50 öre, allt för en häst, samt vid den senare med 1 krona 90 öre för nymil. Vid Torgesta och Hjulsta färja utgår skjutslegan med 1 krona 12 öre för nymil. Entreprenadbidrag hafva under perioden på grund af lemnade anbud samt Landstingets beslut faststälts att under ofvannämnda entreprenadtid utgå med följande belopp:

Skjutsanstalt.	Entreprenadbidrag. Kr.	Skjutsanstalt.	Entreprenadbidrag. Kr.
Högsta . . . . .	100	Bro . . . . .	50
Krisslinge . . . . .	45	Håkansbo . . . . .	50
Hof . . . . .	150	Söderby . . . . .	35
Dalkarlsbo . . . . .	100	Enköping . . . . .	200
Kölfva . . . . .	100	Litslena . . . . .	200
Tunalund . . . . .	50	Tibble . . . . .	100
Långtora . . . . .	50	Läby . . . . .	100
Säfva . . . . .	200	Yfre . . . . .	100
Staf (Rocknö) . . . . .	80	Elfkarleby . . . . .	200
Mehede . . . . .	50	Skjerplinge . . . . .	150
Storrreta . . . . .	80	Haberga . . . . .	100
Andersby . . . . .	35	Edinge . . . . .	50

Vid gästgivaregårdarna i Uppsala och vid Bålsta hafva entreprenadbidrag ej betingats.

Medeltalet utgångna skjutshästar har nedgått från 2,711 årligen under förra perioden till 2,609 årligen under denna period.

Årliga kostnaden för underhåll den tid marken är bar af allmänna vägar inom länet har i den ordning, som finnes stadgad i 46 § väglagen, uppskattats till sammanlagdt 132,463 kronor 19 öre, hvilket på ofvannämnda väglängd af 166<sup>34</sup> nymil gör ett medelpris för hvarje sträckmeter af 8 öre. Detta pris har emellertid bestämts ganska olika i olika väghållningsdistrikt, beroende väl delvis på olika tillgång på väglagningsämnen, men till väsentlig mån jemväl på olika uppfattning hos vederbörande

nämnder. De i länskungörelserna publicerade längder öfver dessa nämnders förrättningar äro ej alla så uppställda, att längden af de vägar, förrättningen angatt, kan deraf utrönas. Inom nedan omförmälda distrikt har detta emellertid skett och der har medelpriset för sträckmeter beräknats till: i Trögds väghållningsdistrikt 5 öre, i Åsunda 10, i Bälinge 12 samt i Tierps, i Håbo äfvensom i Vestlands och Elfkarleby distrikt 4 öre.

Den 1 januari 1895 trädde *lagen af den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet* i tillämpning. Dessförinnan hade Konungens Befallningshafvande vidtagit åtskilliga i lagen förutsatta *förberedande åtgärder*.

Sedan vederbörande blifvit å sammanträden inför Konungens Befallningshafvande hörde, förordnade Konungens Befallningshafvande genom resolution den 16 maj 1892, att de gamla häraderna och tingslagen inom länet skulle hvar för sig utgöra ett *väghållningsdistrikt*. Häröfver klagades hvad angick Trögds, Olands, Films och Dannemora samt Vestlands och Elfkarleby tingslag, men vederbörande lemnade dessa klagomål utan afseende. Väghållningsdistrikten inom länet äro sålunda: Bro, Håbo, Trögds, Åsunda, Lagunda, Hagunda, Ulleråkers, Vaksala, Rasbo, Bälinge, Norunda, Olands, Vendels, Tierps, Vestlands och Elfkarleby, Löfsta samt Films och Dannemora.

Den 18 maj 1892 förordnade Konungens Befallningshafvande genom i länskungörelserna införd resolution om upprättande af *vägfyrktalslängder* för val af särskilda nämnder jemlikt 46 § väglagen för uppskattning inom hvarje väghållningsdistrikt af den årliga kostnaden för underhållet den tid marken vore bar af allmän väg. Upprättandet af vägfyrktalslängderna förklarades åligga vederbörande kommunalnämnder hvar inom sin kommun. Allteftersom dessa längder inkommo samt Konungens Befallningshafvandes beslut om distriktens omfattning vunno laga kraft, föranstaltade Konungens Befallningshafvande härefter om valens förrättande å kommunalstämma hvad angick Vendels distrikt, som består af blott en kommun, samt inför vederbörande häradsrätter hvad angår de öfriga distrikten.

I skrifvelse af den 23 december 1892 uppdrog Konungens Befallningshafvande åt kronofogdarne inom länet att sammankalla de väghållningsskyldige för öfverläggning rörande *vägunderhållet* inom de särskilda distrikten *vintertiden*. Enligt hvad Konungens Befallningshafvande i samma skrifvelse antydt såsom lämpligt, valdes å dessa sammanträden komiterade, hvilka sedermera inkommo med förslag i frågan. Öfver dessa förslag hördes de väghållningsskyldige inför häradsrätterna, hvarefter Konungens Befallningshafvande under åren 1893 och 1894 meddelade särskilda utslag i ämnet, hvarigenom vinterväghållningen inom länet ordnades för en tid af fem år, räknadt från den 1 januari 1895. I samtliga distrikt med undantag af Olands ordnades frågan i öfverensstämmelse med väglagens bestämmelser. Inom Olands härads väghållningsdistrikt hade detta bestyr af ålder årligen utbudits på entreprenad å af länsmanen i orten socknevis hallna auktioner. De väghållningsskyldige ansågo det vara med deras fördel förenligt att behålla denna anordning och Konungens Befallningshafvande fann intet hinder härför möta. Auktionerna skola dock numera hållas af vägstyrelsen. Till iakttagande af det allmännas rätt har stadgats, att auktionsprotokollet skall insändas till vederbörande länsman, att entreprenör har samma skyldigheter och ansvar som plogfogde samt

att vägkassan står i ansvar för lega, hvartill tillgång saknas hos entreprenör.

Sammanlagda kostnaden för vinterväghållet inom länet (Olands undantaget) uppgår enligt de öfverenskommelser, som träffats emellan de väghållningsskyldige, till 52,676 kr. 20 öre. I Olands distrikt, der som nämnt ersättningen bestämmes för hvarje år, uppgick densamma år 1895 till 5,119 kr. 2 öre. Hela summan för 1895 uppgår sålunda till 57,795 kr. 22 öre.

Ej heller af alla plogdelningsinstrument kan man sluta sig till den väglängd, som blifvit ploglagen emellan fördelad. Enligt de instrument, der såväl väglängd som ersättningsbelopp finnas utsatta, utgör den uppskattade kostnaden för underhåll af vinterväg i genomsnitt 3 öre för hvarje sträckmeter.

I sammanhang med öfverenskommelserna rörande ersättning till ploglagen hafva i de flesta distrikt de väghållningsskyldige emellan träffats föreningar rörande sättet för vinterväghållningen. Dessa föreningar, som blifvit fastställda af Konungens Befallningshafvande, innehålla i allmänhet, att vinterväg skall plogas till samma bredd, som sommarväg halles, att gärdesgård på ett afstånd af ända intill 10 meter från vägen skall antingen af ploglaget eller stängselinnehafvaren i början af november månad nedtagas till jernhöjd med vägens yta eller till en höjd af 3 decimeter deröfver, att vid menföre snö skall skottas å vägen från vägdikena, att vid svårare yrväder ploglagsinnehafvare skall en å två gånger på dagen med häst och släde färdas på ploglagets vägstycke och, der så blir nödigt, utstaka säker sidoväg, till dess allmänna vägen kan göras farbar igen, samt att på våren vägarne skola grundskottas.

Efter nya väglagens publicerande hafva nya *vägdelningar* påbörjats inom samtliga länets distrikt med undantag af Hagunda och Vendels. Vid periodens utgång voro vägdelningarne afslutade inom Rasbo, Norunda, Håbo, Lagunda, Bälinge och Vaksala distrikt samt laga kraftvunna inom de båda förståmnda. Enligt 55 § i väglagen ålag det Konungens Befallningshafvande att efter förslag af vägstyrelserna fastställa *instruktioner* för dem. Under början af år 1894 inkommo förslag i sådant afseende från flere vägstyrelser, men som dessa befunnos synnerligen vacklande och sins emellan olika i uppfattningen af vägstyrelsens ställning m. m., lät Konungens Befallningshafvande utarbeta en normalinstruktion, hvilken derpå kungjordes i länskungörelserna, med uppmaning till vägstyrelserna att yttra sig öfver densamma. Sedan dessa yttranden inkommit, utfärdade Konungens Befallningshafvande den 20 augusti 1894 lika lydande instruktioner för samtliga vägstyrelser i länet med undantag af vägstyrelserna i Bälinge och Vendels distrikt. För dessa båda utfärdades särskilda instruktioner, för Bälinge emedan vägstyrelsen derstädes ej ville frångå sitt ursprungliga till Konungens Befallningshafvande afgifna förslag, samt för Vendels emedan normalinstruktionen ej lämpade sig för dess förhållanden. I båda tillämpades dock de af Länsstyrelsen i normalinstruktionen fastslagna grundsatser i afseende å vägstyrelsens befogenhet och skyldigheter gentemot ej mindre de väghållningsskyldige än äfven Konungens Befallningshafvande och vederbörande kronobetjening.

Vid de sammanträden jemlikt 58 § väglagen, som af de väghållningsskyldige höllos hösten 1894, yppade sig någon tvekan, huruvida utdebitering samma år kunde beslutas, då lagen ju trädde i kraft först den 1 januari 1895. I en del väghållnings-



distrikt upptogs på grund häraf län till bestridande af första årets utgifter.

*Nya väglagen* har efter dess trädande i full kraft och sedan de ej obetydliga svårigheter, som naturligen måste vara förenade med dess införande, blifvit öfvervunna, visat sig lända till ordning och reda i vägväsendet. Några synnerliga ekonomiska fördelar hafva vederbörande väghållare väl knappast inom detta län — om man undantager några af de norra distrikten — skördat på den nya ordningen. Här finnes nämligen inom ett ej obetydligt antal distrikt knappast flere till väghållningsbesväret uteslutande med penningar bidragande, än att deras tillskott ungefär förslår till gäldande af de genom den nya lagen tillkomna förvaltningskostnaderna — ja i en del distrikt torde jordbrukarnes utgifter för väghållet rent af hafva ökats, i stället för minskats. I andra deremot, der de stora bruken och sågverken äro belägna, äro väggassans inkomster från dessa inrättningar så stora, att den jordbrukande befolkningen derigenom beredes en i förhållande till länet i öfrigt knappast billig lättnad i utgörandet af ifrågavarande onus.

En annan omständighet, som menligt inverkat på den af lagstiftningen åsyftade rättvisare fördelningen af kostnaden för väghållningen, är den ungefär samtidigt med nya väglagens införande beslutade afskrifningen af grundskatterna. Häraf kommer naturligen i sin tid följa en inom detta förut tungt onerarede län högst väsentlig höjning å taxeringsvärdena för skattejord. Alla de vägdelningar, som inom länet påbörjats efter lagens införande, grunda sig emellertid på de taxeringsvärden, som gälde, innan denna afskrifning kommit till stånd. Till följd häraf komma säterier och frälsehemman, å hvilkas taxeringsvärden afskrifningen ej inverkar, att för en lång tid framåt blifva oproportionerligt betungade med väghållningen i förhållande till de snart nog i öfrigt med dem i skattehänseende alldeles likstälda skattehemmanen. Någon rättelse häruti utan står ej att vinna annat än genom ny vägdelning. De dermed förenade kostnaderna, hvilka i så fall komme att i deras helhet drabba väghållningsdistriktet, torde dock komma att i det längsta fördröja en sådan åtgärd.

I *tabell Q* redogöres för beloppet af för år 1895 utdebiterad vägskatt, statens bidrag till vägunderhållet, kostnaden för de särskilda nämndernas arbeten, kostnaden för vinterväghållet samt förvaltningskostnader i de särskilda distrikten, allt sammå år, hvarjemte anmärkts, huruvida vägskatten debiterats och uppburits genom Konungens Befallningshafvande eller på annat sätt. Det senare finnes vara fallet inom ej mindre än 6 väghållningsdistrikt. Någon klagan öfver detta förfaringsätt har ej förts. Utom de i tabellen omförmälda utgifter hafva väghållningsdistrikten under år 1895 haft åtskilliga andra sådana, såsom för räntor å de under detta första år af väglagens tillämpning upptagna lån m. m. Bland dessa utgifter märkas jemväl i ett ej obetydligt antal distrikt utgifter för underhall af broar m. m., utvisande, att vägstyrelserna i allmänhet, oakadt stadgandet i 83 § väglagen, öfvertagit omsorgen om dessas vidmagthållande, utan att afvakta pagaende vägdelningars fullbordande. I ett fall har klagan blifvit förd öfver de väghållningsskyldiges beslut om sådant öfvertagande samt till följd deraf beslutat blifvit undanröjdt.

Den vägskatt, som upptagits i tablan, är den, som debiterats för år 1895 och som sålunda uppburits år 1896.

Kostnaden för tryckning i länskungörelserna af de särskilda nämndernas uppskattningsinstrument har uppgått till 3,050 kronor, hvilket belopp förskotterats af allmänna medel samt sedermera delvis ersatts af vederbörande väghållningsdistrikt. En del distrikt har dock vägrat godtgöra kronan för detta förskott.

Någon ny *jernväg* har ej tillkommit under perioden. Flere sadana hafva dock derunder blifvit planerade. En jernvägsförbindelse emellan länets båda städer har länge varit ett önskemål. Under perioden hafva planer varit å bane dels till en direkt förbindelse emellan Uppsala och Enköping och dels alternativt till en jernväg emellan Uppsala och Grillby station å Stockholms—Vesterås—Bergslagens jernväg. — Sedan länge hafva jemväl planer varit före till en bana från Uppsala eller från någon punkt å banan Uppsala—Länna genom Rasbo och Olands härad till Gimo samt möjligen vidare till hamn vid hafvet. Denna bana skulle vara af stor betydelse särdeles för Olands härad.

Förslag har vidare framlagts till en bana från Enköping till Heby station å norra stambanan. Denna bana skulle till sin riktning komma att ansluta sig till den bana Sala—Gysinge—Gefle, som är projekterad inom Vestmanlands och Gefleborgs län och som kommer att löpa ungefär parallellt med länets

Tab. Q. *Beloppen af utdebiterad vägskatt, statsbidrag till vägunderhållet samt kostnader derför, år 1895.*

Väghållningsdistrikt.	Vägskatt. Kronor.	Statsbidrag. Kronor.	Kostnad för		
			särskilda nämnderna. Kronor.	vinterväghållet. Kronor.	förvaltning. Kronor.
Bro . . . . .	1,956.02	690.51	88.70	878.71	296.23
Häbo . . . . .	2,508.06	324.57	400.00	1,834.41	4520.00
Trögd . . . . .	3,827.42	975.30	1,544.70	2,946.48	343.32
Åsunda . . . . .	5,189.42	833.08	577.70	3,410.04	611.48
Lagunda . . . . .	2,373.98	573.21	423.30	2,681.56	364.60
Hagunda . . . . .	6,044.75	931.90	556.35	4,341.12	196.40
Ulleråker . . . . .	6,835.46	1,172.47	496.24	4,994.92	272.50
Vaksala . . . . .	3,392.76	621.46	354.40	2,355.96	221.55
Rasbo . . . . .	4,731.72	1,009.93	381.02	2,705.44	231.10
Bälinge . . . . .	7,521.58	1,138.67	440.14	5,148.76	223.70
Norunda . . . . .	7,836.51	614.27	752.20	4,578.43	545.16
Oland . . . . .	6,754.54	1,224.80	478.50	5,119.02	4299.20
Vendel . . . . .	3,343.22	334.48	400.93	2,380.57	178.46
Tierp . . . . .	6,055.99	302.34	471.07	5,318.21	480.60
Vessland och Elfkarleby	6,980.66	390.35	360.88	3,894.56	796.41
Löfsta . . . . .	4,611.10	753.24	461.61	2,169.77	313.94
Films och Dannemora .	5,631.97	555.54	342.77	3,036.96	4500.00
Summa	85,595.16	12,446.12	8,530.51	57,795.22	6,394.65

<sup>1)</sup> Vägskatten har debiterats och uppburits genom Konungens Befallningshafvande.

<sup>2)</sup> Vägskatten har debiterats och uppburits genom kommunalnämnderna (i Vendels distrikt kommunalnämnden).

<sup>3)</sup> Vägskatten har debiterats och uppburits genom vägstyrelsen.

<sup>4)</sup> Enligt 1894 års utgifts- och inkomstförslag.



vestra gräns. Man har tänkt sig denna bansträcka förbunden med banan Uppsala—Gefle genom en tvärbana norr om Temnaren från Tierps station. — Utan sammanhang med detta jernvägssystem har slutligen talats om en bana från Uppsala genom Junkilsdalen till Harbo och Väla.

*Statstelegrafstationerna* hafva varit desamma under denna period som under den föregående, eller i Uppsala, Enköping och Skutskär, hvarjemte telegram befördrats från samtliga jernvägsstationer.

Vid 1895 års utgång utgjorde längden af telegraflinier inom länet 233<sup>9</sup> kilometer, innehållande 1,169<sup>8</sup> kilometer ledningar. År 1891 utvecklades genom telegrafverkets stationer inom länet sammanlagt 38,389 telegram, deraf 18,290 afsända och 20,099 ankomma. Beträffande bestämmelsescorten voro af de förra 17,225 adresserade till inrikes orter och 1,065 till utlandet, och af de senare 19,088 ankomma inrikes ifrån och 1,011 från utlandet. År 1895 utgjorde hela antalet telegram 32,553, deraf 15,205 afsända och 17,348 ankomma. Af de afsända voro 13,879 till inrikes orter och 1,326 till utlandet, af de ankomma 15,925 från inrikes orter och 1,423 från utlandet.

*Telefonväsendet* inom länet har under perioden ytterligare utvecklats. Den enskilda telefonförening, som under föregående period egde bestånd inom Uppsala, upplöstes år 1892, sedan föreningen försålt sitt nät jemte apparater m. m. till Kungl. Telegrafverket. Efter ombyggnad har nätet uppgått i rikstelefonen, hvars station nu mera är förenad med telegrafens. Längden af rikstelefonledningarna inom länet uppgick vid 1895 års slut till 2,007<sup>5</sup> kilometer, af hvilken sträcka 1,369<sup>1</sup> kilometer voro förbindelse- och 638<sup>4</sup> kilometer abonnentledningar. Antalet central- och vaxelstationer var 18 samt telefonapparater 596. Under samma år befördades a rikstelefonen 1,140,600 abonnentsamtal och 16,892 särskildt betalda samtal. Inkomsterna belöpte sig till 44,208 kronor, hvaraf 38,408 kronor grundade sig på abonnentskontrakt och 5,800 kronor inflöto för de särskildt betalda samtalen. Under perioden tillkomna stationer inom länet äro, utom Uppsala: Bergsbrunna, Björksta, Bärby, Enköping, Gamla Uppsala, Junkil, Hagby, Hacksta, Kärrby, Karleby, Vattholma, Vesteråker, Vänge, Åkerby och Åland.

Jemte rikstelefonen finnes inom länet jemväl »allmänna telefonen», tillhörig Stockholms allmänna telefonaktiebolag. Detta har under perioden betydligt utsträckt sin verksamhet.

I början af år 1891 egde bolaget följande vaxelstationer: Bro, Balsta, Enköping, Grillby, Kungsängen och Örsundsbro. Under perioden har bolaget anordnat nya vaxelstationer vid Bergsbrunna, Ekolsund, Enköpings-Näs, Flottsund, Hacksta, Håtuna, Kulla, Litslena, Långtora, Ramsta, Rasbo, Sko, Uppsala och Vallby. Till ofvan nämnda telefonstationer äro ledningar införda från kringliggande egendomar, hvarförutom hvarje station med en eller flere hufvudledningar är förbunden med bolagets hufvudstation i Stockholm. Antalet af bolagets abonnenter inom länet utgjorde vid 1895 års slut 754, mot 74 vid början af år 1891. Pa de flesta vaxelstationer a landsbygden samt i städer inom området har bolaget anordnat samtalsstationer, från hvilka allmänheten eger att mot särskild afgift, som i vanliga fall utgör 10 öre för 5 minuters samtal, telefona inom Allmänna- och det s. k. Bellbolagets nät. Fran slutet af år 1891 har nämligen kostnadsfri samtrafik blifvit anordnad med Belltelefonbolaget, som numera ej sträcker sin verk-

samhet utom Östermaln i Stockholm. Abonnent, som pakallar samtal med Rikstelefonnätet, erlägger för hvarje sådan öfvergang en särskild afgift af 10 öre. Sedan under år 1894 alla bolagets ombyggnadsarbeten från enkel- till dubbellinier, som fortgått från och med år 1891, blifvit fullbordade, hafva bolagets abonnenter rätt till samkorrespondens med Rikstelefonnätets interurbana dubbelledningar mot ett tillägg af 10 öre per samtal till den för Rikstelefonens egna abonnenter gällande och af Kungl. Maj:t fastställda samtalstaxa. I Uppsala med omnejd har bolaget anlagt ett eget nät, som vid 1895 års slut räknade 450 abonnenter och med 5 dubbelledningar stod i förbindelse med hufvudstaden. Uppsala telefonstation mottager ett stort antal förbindelselinier från inom länet belägna telefonstationer, som öfver Uppsala hafva sin korrespondens med Stockholm. Vid 1895 års slut funnos af Allmänna telefonbolagets nät inom länet ej mindre än 20 vaxelstationer med sammanlagt 754 apparater, 1,130<sup>8</sup> kilometer hufvudlinier och 753<sup>1</sup> kilometer abonnentledningar. Bolagets verksamhetsområde inom länet får enligt koncession af den 1 maj 1891 ej utsträckas längre än 70 kilometer från Stockholms Stortorg, i följd hvaraf bolagets verksamhet ej omfattar mer än den södra tredjedelen af länets areal.

*Postinrättningar* funnos vid periodens början i Uppsala, Enköping, Alunda, Balingsta, Björklinge, Hjelstaby, Häggöby, Leufsta bruk, Långtora, Olands Stafby, Rasbo, Rasbokil, Skokloster, Svista, Veckholm, Vendelsby, Vestland, Vesttibble, Viksta, Åkerby, Örsundsbro samt vid jernvägsstationerna Bergsbrunna, Bro, Balsta, Bärby, Dannemora, Ekolsund, Elfkarleö, Gamla Uppsala, Gimo, Grillby, Hamnäs, Knaby, Kungsängen, Lundby, Marma, Orrskog, Skutskär, Stora Vreta, Söderfors, Tierp, Tobo, Vattholma, Vendel, Vänge, Åland och Örbyhus. Af ofvan uppräknade postanstalter voro Uppsala och Enköping postkontor och de öfriga poststationer. Under perioden har ingen förändring vidtagits, hvadan alltså vid periodens utgång inom länet funnos 2 fullständiga postkontor och 45 poststationer.

Vid samma tid funnos inrättade landtbrefbärandelinier emellan följande platser: Åland—Tibble, Åland—Järlåsa, Vattholma—Rästabergr, Gimo—Hökhufvud, Tobo—Tegelsmora, Leufsta bruk—Skjerplinge—Hällnäs—Leufsta bruk, Tierp—Yfre, Enköping—Näs—Enköping, Enköping—Vallby—Arnö, Kungsängen—Vestra Ryd, Grillby—Löt, Långtora—Nysätra, Balingsta—Hällberga, Örsundsbro—Hjelstaby—Holm och Ekolsund—Hjelstaby, af hvilka linierna Gimo—Hökhufvud och Tobo—Tegelsmora blifvit inrättade under perioden.

Vid samtliga ofvan uppräknade postanstalter funnos vid periodens slut inrättade postsparbankskontor, hvarest finnas att tillgå postsparmärken; och tillhandahållas sadana dessutom hos enskilda försäljare, vid periodens slut uppgående till ett antal af 116.

Till postverket redovisad uppbörd utgjorde vid 1891 års slut för Uppsala postkontor, deri inberäknade da underlydande 6 poststationer, 115,743<sup>14</sup> kronor. Omkostnaderna vid kontoret utgjorde 31 % deraf. För Enköpings postkontor med da underlydande 5 poststationer utgjorde uppbörden 24,690<sup>25</sup> kronor samt omkostnaderna 51 % deraf. Vid utgången af år 1895 utgjorde uppbörden för Uppsala postkontor med da underlydande 44 poststationer 186,504<sup>88</sup> kronor och omkostnaderna 30 % deraf

samt för Enköpings postkontor med då underlydande 17 poststationer 41,831<sup>79</sup> kronor och omkostnaderna 42 % deraf.

**B) Sjökommunikationer.** Hamn- och lastageplatser inom länet vid Östersjön äro Harnäs och Skutskär i Elfkarleby socken, Ledskär i Öster-Löfsta socken, Ängsskär i Hållnäs socken samt Karlholm i Vestlands socken.

Ångbåtsförbindelser med hufvudstaden hafva under perioden uppehållits från Uppsala under de tre första åren med 4 ångbåtar: Fyris I, Fyris II, Nya Uppsala och Uppsala, samt deretter med de tre förstnämnda; från Enköping med 2 ångbåtar: Enköping I och Enköping II; samt från hvardera af följande ställen: Brogård, Ekolsund, Ekholmen, Säbyholm och Ängsö med 1 ångbåt. Linien Löfsta—Vestland—Gefle har trafikerats af 2 mindre ångbåtar. Trafiken emellan Uppsala och omnejd har uppehållits af 2 ångslupar samt emellan Enköping och omnejd af 1 dylik. Forsling af virke, kol, lera, m. m. sker medelst prämar eller segelfartyg.

Sjöfarten å Fyrisån och Enköpingsån samt skeppningen vid Skutskär hafva under periodens särskilda år börjat och slutat:

	Fyrisån.		Enköpingsån.		Skutskär.	
	Börjat:	Slutat:	Börjat:	Slutat:	Börjat:	Slutat:
År 1891 . . . . .	30 april	13 dec.	1 maj	17 dec.	2 maj	13 dec.
> 1892 . . . . .	25 >	11 >	28 april	11 >	24 april	15 >
> 1893 . . . . .	23 >	4 >	25 >	2 >	2 maj	20 >
> 1894 . . . . .	28 mars	21 >	6 >	18 >	31 >	14 >
> 1895 . . . . .	27 april	18 >	23 >	7 >	8 >	9/1 1896.

De afgifter, som skola erläggas för begagnande af farlederna dels i Fyrisån emellan duc d'alben vester om Flottsunds bro och hamnen vid Islandsbron i Uppsala, dels ock i Almarestäket, förvaltas nu som förr af en hamndirektion i Uppsala, hvilken jemväl har sig uppdraget att vårda och underhålla anläggningarne för segelfarten genom Almarestäket och Erikssund. För segelfartens begagnande i dessa leder gäller ett af Kungl. Maj:t den 22 februari 1867 fastställt reglemente med vissa sedermera tillkomna ändringar.

Under perioden har hamnkassan i Uppsala haft följande inkomster och utgifter:

#### Inkomster:

Behållning vid 1890 års början . . . . .	kr. 20,931 <sup>45</sup>
Uppbörd år 1891 . . . . .	kr. 16,444 <sup>74</sup>
> > 1892 . . . . .	> 17,396 <sup>31</sup>
> > 1893 . . . . .	> 16,192 <sup>25</sup>
> > 1894 . . . . .	> 16,939 <sup>25</sup>
> > 1895 . . . . .	> 17,826 <sup>44</sup>
Räntor och diverse inkomster år 1891 . . . . .	kr. 2,919 <sup>01</sup>
> > > > 1892 . . . . .	> 2,859 <sup>76</sup>
> > > > 1893 . . . . .	> 2,492 <sup>13</sup>
> > > > 1894 . . . . .	> 2,436 <sup>20</sup>
> > > > 1895 . . . . .	> 2,463 <sup>20</sup>
Summa kr. 118,900 <sup>74</sup>	

#### Utgifter:

För segelledens och hamnens behof jemte räntor och amortering . . . . .	kr. 89,734 <sup>41</sup>
Behållning sålunda vid 1895 års slut . . . . .	kr. 29,166 <sup>33</sup>

Kassans skuld till handels- och sjöfartsfonden, som vid 1891 års början var 30,359<sup>33</sup> kronor, har under perioden amorterats med 4,114<sup>57</sup> kronor och utgjorde sålunda vid dess slut 26,244<sup>76</sup> kronor. Kassans inkomster under föregående period uppgingo till sammanlagt 91,770<sup>02</sup> kronor och hafva sålunda under denna period varit betydligt högre än under den föregående. Genom hamndirektionens försorg har under perioden i hamnen vid Islandsbron anordnats ny vändningsplats genom utgrävning af vestra åstranden midt för ångbåtarnes tilläggsplats samt uppförts ny lyftkran och anlagts kajmur af sten.

De hamnen trafikerande ångfartyg hafva gjort följande antal resor:

År 1891 . . . . .	4 ångare	549 resor
> 1892 . . . . .	4 >	661 >
> 1893 . . . . .	4 >	626 >
> 1894 . . . . .	3 >	588 >
> 1895 . . . . .	3 >	572 >

Bestämd uppgift å tontalet gods, som af dessa fartyg befraktats, har ej kunnat lemnas, då frakterna till stor del bestått af stycke gods och hamnafgifterna icke utgöras efter ton utan med vissa belopp för hvarje fartygs resa. För en del tyngre och mera skrymmande gods, som annorledes på prämar m. m. befraktats, hafva följande uppgifter lemnats:

	Ton.	H.-liter.	St. tegel.
År 1894 . . . . .	6,878	242,004	411,368
> 1895 . . . . .	5,878	292,678	1,379,470

Enköpings hamnkassa har under perioden haft följande inkomster:

	Uppbörd.	Diverse.	Summa.
År 1891 . . . . .	4,401 <sup>43</sup> kr.	1,276 <sup>00</sup> kr.	5,677 <sup>43</sup> kr.
> 1892 . . . . .	4,898 <sup>62</sup> >	1,334 <sup>36</sup> >	6,232 <sup>98</sup> >
> 1893 . . . . .	5,250 <sup>00</sup> >	1,188 <sup>08</sup> >	6,438 <sup>08</sup> >
> 1894 . . . . .	5,106 <sup>92</sup> >	294 <sup>71</sup> >	5,401 <sup>63</sup> >
> 1895 . . . . .	4,495 <sup>25</sup> >	105 <sup>09</sup> >	4,600 <sup>34</sup> >
Summa	24,152 <sup>22</sup> kr.	4,198 <sup>24</sup> kr.	28,350 <sup>46</sup> kr.

Kassans utgifter hafva under samma tid varit sammanlagt 59,993<sup>55</sup> kronor, hvadan då behållningen vid 1890 års slut utgjorde 27,936<sup>93</sup> kronor, tillgångarne icke förslagit till utgifterna. Det höga beloppet af dessa sistnämnda har berott derpå, att under åren 1892, 1893 och 1894 hamnkajen i Enköping blifvit stensatt för en kostnad af 7,620 kronor samt ett paternoster-mudderverk anskaffats, hvilket med rännor och flotte kostat 25,000 kronor, hvarjente en del kostnader blifvit nedlagda på uppmuddring och utvidgning af segelleden.

Uppbörden vid Enköpings hamn uppgick under föregående period till 25,303<sup>76</sup> kronor, hvilket är något mera, än hvad uppbörden derstädes lemnat under denna period. Den minskade rörelsen i hamnen anses bero på, att jemförelsevis obetydliga kvantiteter spannmål fraktats.

Antalet af de Enköping trafikerande ångbåtarnes resor och tontalet gods, som af dem befraktats, hafva utgjort:

	Resor.	Ton.
År 1891 . . . . .	400	32,394
> 1892 . . . . .	394	31,982
> 1893 . . . . .	410	33,104
> 1894 . . . . .	839	44,105
> 1895 . . . . .	792	37,014

Beloppet af den hufvudsakliga importen och exporten vid *Skutskärs och Harnäs hamnar* framgår af *tabellerna R och S*.

Med utgången af år 1893 upphörde de af Länsstyrelsen jemlikt kungl. bref af den 15 mars 1889 utfärdade taxor å afgifter för Uppsala, Enköpings, Örsundsbro, Skutskärs och Harnäs hamnar, för Österby lastbrygga i Vallby socken, för Staxhammars brygga i Kungs-Husby socken, för lastbryggan vid Uppsala—Gefle jernvägs anslutning till Tierpsån, för den af Uppsala—Margrethills jernvägsaktiebolag anlagda lastbrygga vid jernvägens anslutning till Dalelfven i närheten af Söderfors, för begagnande af segelleden genom Almarestaket, för genomfart af Örsundsbro och för begagnande af segelleden från Örsundsbro till Högby brygga i Nysätra socken. Med stöd af kungligt bref af den 30 november 1893 har Konungens Befallningshafvande under perioden för trafiken å samtliga dessa hamnar, lastbryggor och segelleder fastställt nya taxor, att gälla till och med utgången af år 1898.

C) **Sjöfart och handel.** Under hänvisning i öfrigt till Kungl. Kommerskollegii årsberättelser får Konungens Befallningshafvande rörande dessa ämnen meddela följande.

Till inrikes sjöfart begagnade seglande *fartyg* om mer än 10 tons dräktighet, tillhöriga personer inom länet, voro vid 1895 års utgång 4 om tillsammans 165 tons dräktighet. Länet tillhöriga, med ångmaskin försedda, till inrikes sjöfart begagnade fartyg utgjorde vid 1895 års slut ett antal af 16 med sammanlagt 437 hästkrafter.

Under perioden hafva vid länets östersjökust strandat den 24 maj 1894 finska galeasen Hebe och den 24 juni samma år svenska skonerten Emil.

På sätt finnes omnämndt i senaste berättelse, beviljades staden Uppsala genom kungl. bref den 25 februari 1887 *stapelstads-, nederlags- och transitupplagsrätt*. Uppbördn vid stadens tullkammare har under perioden uppgått till i medeltal årligen 112,237<sup>49</sup> kronor. *Sjömanshusets* verksamhet har varit obetydlig. Antalet af de derstädes inskrifna utgjorde år 1895 tjuu.

Antalet *handlande* utgjorde år 1895 på landsbygden 203, mot 206 år 1890, och i städerna 294, mot 269 år 1890; samt deras betjening å landsbygden 116, mot 98 år 1890, och i städerna 394, mot 318 år 1890.

Af ålder hafva i Uppsala hållits tre *marknader*, en i början af februari (distingsmarknaden) under sex dagar, en i början af juni under en dag och en i oktober (mellan den 10 och den 20 oktober) under två dagar. På framställning af stadsfullmäktige har Kungl. Kommerskollegium genom utslag den 28 maj 1895 häri vidtagit den förändring, att de allmänna marknaderna från och med år 1896 upphöra och ersättas med två marknader för försäljning af kreatur och landtmannavaror samt handtverks- och slöjdalster. Den ena, som jemväl är afsedd för handel med hästar, skall ega rum under förra hälften af februari månad och företrädesvis å första tisdagen i

Tab. R. *Hufvudsakliga importen vid Skutskärs och Harnäs hamnar åren 1891—1895.*

År.	Gödning- ämnen. Kg.	Kalk- sten. Kg.	Svafvel. Kg.	Stenkol. Hl.	Soda. Kg.	Soda- sulfat. Kg.	Mau- gan- jern. Kg.
1891 . . . . .	604,800	744,036	252,063	114,248	—	—	—
1892 . . . . .	63,000	705,000	406,400	79,555	—	—	—
1893 . . . . .	654,000	200,000	600,000	218,302	—	—	—
1894 . . . . .	500,000	774,500	903,000	105,846	56,700	375,000	—
1895 . . . . .	214,000	1,000,000	680,754	123,247	—	2,592,160	158,202

Tab. T. *Markegångspris åren 1891—1895.*

	1891. Kr.	1892. Kr.	1893. Kr.	1894. Kr.	1895. Kr.
1 hektoliter hvet . . . . .	13-00	10-00	9-40	7-25	8-27
1 „ råg . . . . .	12-00	8-00	7-00	5-00	6-42
1 „ korn . . . . .	8-04	6-50	6-25	5-30	5-75
1 „ hafre . . . . .	5-00	4-30	4-80	3-70	3-47
1 kilogram smör . . . . .	1-66	1-66	1-73	1-47	1-50
1 deciton stångjern . . . . .	15-88	15-00	14-50	13-92	14-00

Tab. S.

*Hufvudsakliga exporten vid Skutskärs och Harnäs hamnar åren 1891—1895.*

År.	Tuekjeru. Kg.	Göten. Kg.	Smält- stycken och råsfänger. Kg.	Valsade och smidda stånger. Kg.	Stång- jerns- afhugg. Kg.	Träd- jern. Kg.	Ämnen f. vidare bear- betning. Kg.	Valsade och smidda plåtar. Kg.	Spik. Kbm.	Vals- tråd. Kg.	Plankor och battens. Kbm.	Reider. Kbm.	Hyf- lade bräder. Kbm.	Tim- mer o. spi- ror. Kbm.	Tänd- stök- kor. Kg.	Bjelkar och sparrar. Kbm.	Pit- props. Kbm.	Trä- massa. Kg.
1891 . . . . .	3,146,288	41,477	13,516	6,170,993	153,495	1,858	176,021	—	—	—	142,944	66,744	22,267	—	—	—	—	—
1892 . . . . .	5,629,600	8,764	51,000	5,100,752	274,670	—	—	7,129	—	—	159,788	70,765	10,989	3	4,000	—	—	—
1893 . . . . .	5,749,025	—	116,840	5,375,430	374,200	—	—	—	7,300	—	145,643	78,053	15,323	—	—	1,036	—	—
1894 . . . . .	4,773,698	—	432,015	5,706,753	347,541	—	—	—	—	—	151,744	87,564	11,509	87	—	2,168	1,797	—
1895 . . . . .	5,868,332	—	1,097,265	6,914,810	913,270	—	—	—	—	19,359	181,979	100,595	11,198	113	—	3,149	—	4,883,988

månaden. Den andra skall hållas under förra hälften af oktober månad och företrädesvis å andra tisdagen i månaden. Båda dessa marknader skola vara blott en dag. Marknaden i juni månad kommer sålunda att alldeles upphöra. — Första tisdagen i hvar månad, då marknad icke hålles, äro i Uppsala anordnade torgdagar, som numera äro rätt lifligt besökta af den kringliggande landsbygdens befolkning.

I Enköping hafva jemväl under denna period hållits torgdagar den sista lördagen i hvarje månad. Äfven de i senaste femårsberättelse omnämnda månadsmarknaderna vid Dannemora och Tierps jernvägsstationer hafva fortgått som förut.

De vid markegångssättningarna inom länet bestämda *markegångspris* å en del länets produkter under periodens särskilda år utvisar *tabell T* (sid 23).

## 5. Kameralförhållanden.

Den vid berättelsen fogade **tabellen 3**, som innefattar redogörelse för fastigheterna inom länet och deras *taxeringsvärden*, utvisar vid jemförelse med motsvarande tabell för år 1890 för landsbygden en tillökning i *mantal* af  $\frac{5}{16}$  mantal, uppkommen genom ofvan omförmälda öfverföring af skattehemmanet Blåviken n:r 1.  $\frac{5}{16}$  mantal, från Vestmanlands till Uppsala län. Samma tabell upptager jemväl en tillökning af 27 stycken i antalet lägenheter i länets jordebok, hvilken tillökning väsentligen uppkommit derigenom, att jemlikt meddelad nådig föreskrift ångsamfälligheten Rymningen, förut upptagen såsom en lägenhet, efter undergåendet laga skifte fördelats i 27 särskilda lägenheter, som upptagits under samma jordnatur som ett hvar af de hemman, lägenheterna tillagts. Detta förhållande innebär jemväl en af anledningarna till de förändringar, tabellen angifver i afseende å landsfastigheternas jordnatur, hvilka förändringar i öfrigt betingats af försäljning till frälse af åtskilliga förutvarande kronohemman och lägenheter äfvensom af nedan omförmälda, under perioden gjorda skatteköp.

Hvad fastigheternas *taxeringsvärden* angår, utvisar tabellen, att under femårsperioden jordbruksfastigheternas *taxeringsvärde* ökats med i rundt tal  $4\frac{1}{4}$  million kronor. Denna ökning, som faller uteslutande på landsbygdens jordbruksfastigheter, har väsentligen föranledts af den skatteminskning, som under perioden kommit dessa fastigheter till del genom ökad afskrifning af grundskatter och ökad lindring i rustnings- och roteringskyldigheter.

På sätt tabellen utvisar, har värdet af hus och tomter under perioden minskats med omkring  $1\frac{3}{4}$  million kronor i Uppsala, men ökats med omkring  $\frac{1}{4}$  million kronor i Enköping. Förklaringen härtill torde, på sätt finnes angifvet såväl här ofvan under afd. »Invånare» som längre fram i berättelsen under afd. »Politi», vara att söka deri, att, medan i Uppsala under de tio år, som föregingo perioden i fråga, byggnadsverksamheten utsträcktes öfver behovet, med den påföljd att, då stadens folk-mängd ej i förhållande härtill ökades, hyrorna sjönko samt fastighetsvärdena måste nedsättas, har byggnadsverksamheten i Enköping icke gått utöfver det behof, som stadens tillväxt kräfft, och därför kunnat, om ock äfven der i mindre mån än under föregående period, fortgå samt fastighetsvärdena derstädes bibehållas och i någon mån stegras.

*Skatteköp* hafva under åren 1891—1895 skett af de kronohemman och lägenheter inom länet, som i *tabell U* finnes angifna, emot de i tabellen utförda belopp.

För bestämmande af afgäld hafva hos Länsstyrelsen anmälts *jordafsöndringar* till följande antal:

	För alltid.	För viss tid.
År 1891 . . . . .	17	1
» 1892 . . . . .	13	—
» 1893 . . . . .	8	1
» 1894 . . . . .	5	5
» 1895 . . . . .	11	2

Angående *egendomar af judekommisnatur, egendomar tillhörande inhemska aktiebolag och egendomar tillhörande främmande magters undersåtar* lemnas redogörelse i **tabellerna 4, 5 och 6**.

Hvad angår städernas jord, särskildt deras donationsjord, har under perioden pågått utredning, hvars resultat finnes meddeladt i Kungl. Majts Befallningshafvandes skrifvelse till Kungl. Kammarkollegium af den 30 december 1895. Den under staden Uppsalas jurisdiktion lydande jord eges af Kungl. Majt och

**Tab. U.** Skatteköp under åren 1891—1895.

År då skatteköpet beviljats.	Hemmanets eller lägenhetens namn.	Skatteköpeskillning, i kr.
1891	Tuna n:r 3, 1 mantal, rusthåll . . . . .	130 07
	Jerngårdsslätten eller Bastholmsviken . . . . .	2 81
1893	Degerberg, $\frac{5}{42}$ . . . . .	0 69
1894	Rörken, en äng . . . . .	49 37
	Åskarby n:r 2, odling, $\frac{1}{2}$ . . . . .	1 98
1895	Bäggeby n:r 3, $\frac{1}{6}$ . . . . .	0 63
	Do n:r 3, $\frac{1}{6}$ . . . . .	0 62
	Kläringe, en utäng . . . . .	50 00
	Enkemossen, en odling, $\frac{1}{2}$ . . . . .	1 56
	Enkekärret, en odling . . . . .	0 18
	Viggeby, en utjord . . . . .	56 98
	Ryggmossekärret, en äng . . . . .	2 91
	Ryggmossen, en äng . . . . .	5 36
	Vesterlångkärret, en äng . . . . .	3 59
	Öster Vallby, n:r 2, 1 mantal . . . . .	107 57
Öster Vallby, n:r 3, $\frac{1}{2}$ mantal . . . . .	65 04	
Thorslunda, nyodling, $\frac{307}{1000}$ . . . . .	5 85	
Yfre, n:r 1 och 3, en uppodling, $\frac{1}{2}$ . . . . .	2 97	
Åskarby n:r 1, odling . . . . .	9 40	
Åskarby n:r 1, $\frac{1}{2}$ . . . . .	7 50	

Kronan, Uppsala Kungl. Akademi och enskilda. Enligt det år 1861 afslutade laga skifte å all jord inom staden tillskiftades:

	Åker.		Äng.		Afrösningsjörd.		Summa.	
	Tld.	Kpl.	Tld.	Kpl.	Tld.	Kpl.	Tld.	Kpl.
Kronan . . . . .	137	40	21	24	37	67	195	131
Kungl. Akademien . . . . .	308	223	—	—	11	129	320	32
Staden . . . . .	1,230	275	173	41	262	109	1,666	105
Enskilda . . . . .	615	157	8	49	5	93	628	299
Summa	2,292	55	202	114	316	78	2,810	247

Af denna areal har en del af stadens och de enskildes jord blifvit utlagd till stadsplan, indelad till gator, kvarter och tomter samt delvis bebyggd. Den staden tillhöriga jorden, som till stor del bevisligen är af donationsjords natur och, med undantag af två borgareåkrar, står under drätselkammarens förvaltning, utgör numera i areal 1,302 tunnland 27<sup>28</sup> kappland, eller 643<sup>17</sup>

hektar. Stadens inkomster af stadsjorden utgjorde år 1895 i penningearrenden och tomtören för laduplatser 1,515<sup>76</sup> kronor samt för arrende- och afkomstspanmål 2,589 hektoliter, efter medelmarkegångspris 17,659<sup>45</sup> kronor; eller sanmanlagd 19,175<sup>21</sup> kronor.

Under staden Enköping ligger en betydlig jordareal, som tillhör dels enskilda och dels staden. En del af denna sistnämnda jord, som är donationsjord, innehafves fortfarande såsom löningsjord, men kommer att efter innehafvarens afsked eller död indragas till stadens drätsel. En betydlig del af den jord, som innehafves af enskilda, anses jemväl utgöra donationsjord och hafva obehörigen frångått staden. Stadsfullmäktige hafva uppdragit åt drätselkammaren att, derest ej godvillig öfverenskommelse kan träffas med innehafvarne af denna jord, mot dem anhängiggöra rättgång om återvinning till staden af densamma.

Under perioden hafva afslutats 11 laga skiften å 20<sup>75</sup> mantal, mot 10 laga skiften å 33<sup>49</sup> mantal under föregående period.

För hemmansklyfningarna under perioden lemnas redogörelse i tabell V.

## 6. Politi.

A) **Undervisningsväsendet.** Vid de allmänna läroverken i Uppsala och Enköping har antalet lärjungar varit:

År.	Uppsala högre allmänna läroverk.		Enköpings lägre allmänna läroverk.	
	Vårterminen.	Höstterminen.	Vårterminen.	Höstterminen.
1891 . . . . .	434	425	46	47
1892 . . . . .	424	424	49	60
1893 . . . . .	427	419	60	72
1894 . . . . .	427	440	73	75
1895 . . . . .	437	447	75	82

Beträffande såväl dessa läroverk i öfrigt som äfven folkskoleväsendet anhaller Konungens Befallningshafvande att få i hufvudsak hänvisa till den officiella statistiken samt de af vederbörande folkskoleinspektörer afgifna berättelser. År 1894, det sista för hvilket statistisk redogörelse uti ifrågavarande ämne föreligger, funnos inom länet 148 folkskolor, 35 mindre folkskolor och 103 småskolor. Undervisning meddelades i dessa skolor af 154 lärare och 194 lärarinnor åt 17,005 barn. I länet funnos 214 skoldistrikten sjelfva tillhörande skolhus och 38 skollokaler anordnade i andra lägenheter. Skolträdgårdarnes antal var 72. Utgifterna för skolväsendet belöpte sig för året till 425,043 kronor. Enligt folkskoleinspektörernas berättelse är skolundervisningen i länet i allmänhet tillfredsställande. Dock

Tab. V.

Afslutade hemmansklyfningar i Uppsala län åren 1891—1895.

År.	Antal.	Skiftade nuvarande mantal.	Qvarboende delegare.					Uttlyttande delegare.					Summa skiften.	Skiftade hektar.							
			Skiftesantal.					Skiftesantal.						Åker.	Äng.	Ollingsmark.	Afrösningsjörd.	Impedi- menter.	Summa.		
			1.	2.	3.	4.	Öfver 4.	Summa.	1.	2.	3.	4.								Öfver 4.	Summa.
1891 . . . . .	8	1770	5	5	4	1	—	15	—	2	1	—	—	3	38	41	88	7	162	—	298
1892 . . . . .	5	2500	2	—	5	—	—	7	7	1	6	—	—	14	44	82	56	—	190	2	330
1893 . . . . .	8	5313	6	1	6	—	1	14	72	3	6	—	2	83	137	194	62	10	92	3	361
1894 . . . . .	7	5768	2	5	3	1	—	11	7	2	1	1	—	11	43	221	22	—	132	4	379
1895 . . . . .	3	1450	8	3	3	—	—	14	—	—	—	—	—	—	23	63	66	2	206	5	342
Summa	31	16801	23	14	21	2	1	61	86	8	14	1	2	111	282	601	294	19	782	14	1,710

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1891—1895. Uppsala län.

har anmärkts, att ett ej obetydligt antal af de befintliga skolträdgårdarna äro mindre lämpligt ordnade samt att i en del skolor luftvexling och snygghet lemnar öfrigt att önska.

I Uppsala hafva under periodens sista år 40 flickor från folk-skolans högsta klass gruppvís erhållit undervisning i enklare matlagning vid Uppsala enskilda läroverks fackskola för huslig ekonomi. Med bidrag från »Prinsessan Eugénias småbarnsskolefond» hafva jemväl i Uppsala under hela perioden af enskilda uppehållits två arbetsstugor, der 180 af de fattigaste skolbarnen under fristunder och ferier sysselsatts med lämpligt arbete och till lön för dagen erhållit en måltid mat. På enskild bekostnad har, med synnerligen lyckligt resultat, under somrarna varit anordnad en skollofskoloni vid Hargs hamn för 25 fattiga och sjukliga folkskolebarn från Uppsala.

Antalet *slöjdskolor* inom länet samt i dessa undervisade lärjungar framgår af nedanstående tablå:

År.	Skoldistrikt med slöjdundervisning.	Antal skolor.		Antal lärjungar.		
		För gossar.	För flickor.	Gossar.	Flickor.	Summa.
1891 . . . . .	—	52	13	969	734	<b>1,703</b>
1892 . . . . .	38	51	17	1,065	780	<b>1,845</b>
1893 . . . . .	35	57	20	1,014	808	<b>1,822</b>
1894 . . . . .	36	55	17	1,091	833	<b>1,924</b>
1895 . . . . .	38	61	18	1,198	868	<b>2,066</b>

Undervisningen i skolorna har i allmänhet skett efter Nääs-metoden, om hvilken kunskap spridts bland lärarna genom de kurser vid Nääs slöjdskoleseminarium, som Landstinget hvarje år bekostat för fem lärare från länet. Landstingets anslag till slöjdundervisningens främjande har utgått under åren 1891 och 1892 med 2,500 kronor och under åren 1893—1895 med 3,000 kronor. Hushållningssällskapet har lemnat ett årligt anslag af 1,000 kronor för anordnande i orterna af slöjdkurser, som dock haft mindre pedagogiskt än rent praktiskt syfte och varit afsedda mera för vuxna personer än för ungdom, ehuru visserligen äfven sådan deltagit i dem.

Antalet lärjungar vid *folkskolelärareseminariet* i Uppsala har varit:

Läsåret 1891—92 . . . . .	78, af hvilka 24 filos. och s. m. kandidater,
» 1892—93 . . . . .	89, » » 25 » » » » »
» 1893—94 . . . . .	90, » » 24 » » » » »
» 1894—95 . . . . .	85, » » 12 » » » » »
» 1895—96 . . . . .	92, » » 13 » » » » »

Uppsala läns *folkhögskola* har under perioden fortgått efter samma plan, med samma läroämnen, under samma ledning och med i det hela samma lärare som under närmast föregående period.

Från och med hösten 1895 har enligt Landstingets beslut i stället för folkhögskolans andra årskurs inrättats en *landtmannaskola*, som har till uppgift att meddela teoretiska yrkesinsigter åt mindre jordbrukare och för hvilken stadgar blifvit af Kungl. Maj:t fastställda den 8 februari 1895.

Folkhögskolan har liksom förut upprätthållits förnämligast genom anslag af länets landsting samt medelst statsunderstöd. Under åren 1891—1894 har förslagsanslag till folkhögskolan utgått med 3,500 kronor. Under år 1895 har folkhögskolans anslag af Landstinget utgått med 1,500 kronor, under det 2,000 kronor utgått till den med folkhögskolan förenade landtmannaskolan. Statsanslaget till folkhögskolan har under år 1891 utgjort 1,600 kronor, åren 1892 och 1893 hvarterda 1,900 kronor, år 1894 2,500 kronor och år 1895 1,800 kronor. Statsunderstödet till landtmannaskolan har under år 1895 utgjort 2,000 kronor.

Lärjungarnes årsafgifter hafva under samtliga åren utgått med 40 kronor af hvarje lärjunge. Ingen befrielse har under denna tidrymd kommit i fråga. Vid landtmannaskolan är årsafgiften bestämd till 20 kronor för hvarje lärjunge. Under läsåret 1895—96 voro bland landtmannaskolans lärjungar 3 frielever.

Undervisningen har uppehållits af två ordinarie lärare samt en lärare i sång. Länsagronomens undervisning i mjölkhushållning har sedan hösten 1895 öfverflyttats till landtmannaskolan.

Lärjungarnes antal har varit:

1890—91 . . . . .	16, hvaraf 5 andra året
1891—92 . . . . .	19, » 3 » » »
1892—93 . . . . .	19, » 2 » » »
1893—94 . . . . .	25, » 5 » » »
1894—95 . . . . .	18
1895—96 . . . . .	33

Af lärjungarne under sistnämnda läsår tillhörde 26 folkhögskolan och 7 landtmannaskolan, af hvilka senare 5 förut genomgått folkhögskolan.

Statsunderstöd åt mindre bemedlade lärjungar har tilldelats folkhögskolan för år 1891 med 375 kronor, för år 1892 med 425, för år 1893 med 305, för år 1894 med 385 och för år 1895 med 295 kronor. I behållning från läsåret 1889—90 hade folkhögskolan 300 kronor.

Af dessa medel hafva utdelats understöd under hvarterda af läsåren 1890—91 och 1891—92 425 kronor åt 9 lärjungar, samt under de tre följande läsåren 330, 390 och 305 kronor åt respektive 7, 10 och 8 lärjungar; och hade folkhögskolan i behållning från läsåret 1894—95 210 kronor.

Landstingets stipendier hafva utdelats med följande belopp:

Läsåret 1890—91 . . . . .	90 kr. åt 3 lärjungar,
» 1891—92 . . . . .	60 » » 3 »
» 1892—93 . . . . .	115 » » 4 »
» 1893—94 . . . . .	80 » » 3 »
» 1894—95 . . . . .	40 » » 2 »

Antalet lärjungar vid *Ultuna landbruksinstitut* har under perioden varit:

År.	Vid institutet.	Vid landbruksskolan.	
	Elever.	Landbrukslärjungar.	Koskötarelärjungar.
1891 . . . . .	28	24	5
1892 . . . . .	31	24	5
1893 . . . . .	34	24	5
1894 . . . . .	34	24	6
1895 . . . . .	49	24	6

Institutet har under perioden blifvit omorganiseradt i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts till 1891 års Riksdag aflätna proposition samt samma Riksdags beslut. Afkastningen af landegendomen, äfvensom elevernas afgifter och hyresbidrag, redovisas till statsverket, hvarifrån utgå löner till vid institutet anstälde 1 rektor, 4 lektorer, 4 adjunkter, extra lärare och bibliotekarie. Till nybyggnader vid institutet och landegendomen lemnades samtidigt ett anslag af 68,000 kronor.

Landstingets *seminarium* för utbildande af *småskolelärarinnor* har fortgått enligt samma plan som förut och med ungefär samma årliga antal lärjungar. Anslaget till seminariet utgör fortfarande 3,100 kronor jemte 300 kronor till dess föreståndare. År 1893 satte Landstinget vid föreståndarens sida en styrelse af tre personer och fastställde påföljande år för seminariet stadgar, hvarigenom dess verksamhet närmare reglerats.

*Tekniska skolan* i Uppsala har under ledning af en ny föreståndare fortgått i eget skolhus med i hufvudsak samma undervisningsplan, lärareantal och elevavgifter, som finnas angifna i senaste femårsberättelse. Eleverna, hvilka utgjorts dels af lärningar eller arbetare i yrken, dels af personer ur andra samhällsklasser, hafva till antalet varit i medeltal under höstterminerna 188 och under vårterminerna 206. Äfven under denna period har skolan åtnjutit årliga understöd af staden med 4,600 kronor, af Landstinget med 2,000 kronor och af staten med 3,500 kronor.

Den i senaste berättelse omnämnda *söndagsskola för handverkslärningar* i Uppsala, stiftad år 1816 af domprosten Winbom, ger undervisning hufvudsakligen i kristendom och förestås af en prestman.

*Fjellstedtska skolan* i Uppsala afslutade med vårterminen 1896 sitt 34:de läsår. Skolan motsvarar, hvad undervisningen beträffar, de högre allmänna läroverkens klassiska linje, med samma läroämnen och kurser och ungefär samma undervisningsplan. Skolan har dimissionsrätt. Klasserna äro sju ettåriga, de tre första motsvarande de allmänna läroverkens fem första. För inträde i skolans första klass fordras ett kunskapsmätt motsvarande god folkskolebildning. Inträdesåldern är 16—21 år. Eleverna åtnjuta mot årsavgift jemväl kost och bostad i skolan. Skolans styrelse består af fyra personer jemte skolans rektor. Universitetets nuvarande rektor är skolans inspektor. Erkebiskopen är dess eforus. Enligt senaste årsredogörelse hade skolan 17 ämnes- och 3 öfningslärare samt 64 elever, bördiga 62 från 19 olika län inom landet samt 2 från främmande land. Lärjungarnes ålder vexlade emellan 16 och 30 år. Skolan åtnjuter i årligt statsanslag 6,000 kronor och är i öfrigt till sin ekonomiska existens till stor del beroende på enskildes gåfvor och på kollektmedel.

*Högre elementarläroverket för flickor i Uppsala*, grundlagdt den 1 oktober 1870 med syfte att bedriva undervisning för flickor efter hufvudsakligen samma metoder som de i de högre gosskolorna använda och särskildt att verka för kvinnornas praktiska utbildning, hade vid slutet af läsåret 1895—96 24 lärare och lärarinnor, 208 elever i öfverskolan, 18 i den förberedande skolan och 4 i lärarinnelevkursen. Skolan har erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd att från sistnämnda kurs anordna sådan afgangsexamen, som afläggas vid Landstingens småskolelärarinneseminarier och medförande samma rättigheter som denna.

Skolan eges af ett konsortium, åtnjuter statsbidrag och står under erkebiskopens eforat och inspektion.

Den s. k. *Lindska flickskolan*, som haft sin verksamhet i Uppsala sedan år 1879, har till hufvudsaklig uppgift att meddela sådana kunskaper, som i vår tid kunna fordras af en bildad kvinna, hvilken icke ämnar blifva lärarinna eller egna sig at universitetsstudier. Lärokurserna äro beräknade att kunna afslutas vid 15 à 16 års ålder. Tid beredes lärjungarna att vid sidan af skolarbetet deltaga i hemmets praktiska värf. Läroverket består af en förberedande tvåklassig skola och en sexklassig öfverskola. Lärjungarnes antal har, enligt årsredogörelsen för 1895—96, under de senaste tio åren varit i medeltal årligen 126, deraf några gossar, som beretts till inträde i allmänna läroverkets första klass. Under nämnda läsår hade skolan 10 lärarinnor och 2 lärare. Dess styrelse utgöres af 4 universitetslärare jemte föreståndarinnan, som tillika är skolans egarinna.

*Uppsala enskilda läroverk*, som eges af ett aktiebolag och som började sin verksamhet hösten 1892 med öfvertagande af en förutvarande skola för gossar (den Schramska), har till syfte att utveckla sig till ett fullständigt läroverk med tillämpning af nyare åsikter inom uppfostringsläran i fråga om såväl organisation (treklassig småskola, sexklassig mellanskola med s. k. medborgerlig afgangsexamen och treårigt gymnasium med dimmissionsrätt) som ock metoder (samundervisning, kortare lästid, fåtaligare klasser, mera praktiskt arbete — såsom träslöjd för gossar, huslig ekonomi för flickor — valfria ämnen, praktisk färdighet i främmande spraks talande och skrivande, undervisning i stenografi m. m.). Hittills har läroverket hunnit anordna en treklassig småskola och fyra klasser af mellanskolan. Antalet lärare och lärarinnor under läsåret 1895—96 var 14. Antalet lärjungar var höstterminen 1895 100, deraf 58 gossar och 42 flickor.

Från och med år 1895 är med läroverket förenad en *folkskola för huslig ekonomi* (s. k. skolkök), der undervisning i matlagning, närings- och födoämneslära meddelats dels flickor från stadens folkskolor i ettårig kurs med en arbetsdag i veckan, dels flickor från läroverkets högre klasser i treårig kurs med likaledes en dag i veckan, och dels lärarinneelever från skilda delar af landet för utbildning till lärarinnor vid folkskolor (två terminers kurs) eller högre flickskolor (tre terminers kurs). För tillträde till de båda sistnämnda kurserna förutsattes kunskap i praktisk matlagning och för tillträde till den högre kursen afgangsbetyg från högre flickskola. Läroämnena i dessa kurser äro bland annat kemi, fysiologi, helso- och sjukvårdslära samt pedagogik och metodik. Höstterminen 1895 var lärarnes och lärarinnornas antal vid folkskolan 5, lärarinneelevernas antal 8, af hvilka 4 i december togo afgangsexamen för anställning vid folkskola.

*Elementarskolan för flickor i Enköping* har under perioden fortgått såsom förut i sex klasser jemte två förberedande, i hvilka sistnämnda jemväl gossar intagits och beretts till inträde i allmänna läroverket. Lärarepersonalen har utgjorts af rektor och föreståndarinna jemte 4 fast anställda lärarinnor och 5 timlärare. Skolans styrelse består af 5 ledamöter. Elevernas antal utgjorde läsåret 1894—95 63. Skolan åtnjuter årligt anslag af staten med 800 kronor och af Enköpings stad med 500 kronor samt uppbär dessutom 75 % af afkastningen af Doktor E.

Westerlunds donationsfond», hvilken vid 1895 års slut hade en behållning af 3,698 kronor 17 öre.

Landstingets vård- och uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn har fortgått på samma sätt som under närmast föregående femårsperiod.

I idiotiskolan hafva i allmänhet 25 elever varit intagna, till hvilkas underhåll, förutom elevernas årsafgifter, erhållits af Landstinget ett årligt anslag af 4,000 kronor samt af staten 100 kronor för hvarje vid årets början i skolan intagen elev. Statens bidrag har uppgått till 2,100 kronor år 1891, 2,200 kronor år 1892 samt 2,400 kronor hvarterda af åren 1893—1895. För underhåll och förbättring af skolans trädgård har Landstinget till och med 1895 meddelat ett årligt anslag af 300 kronor.

Vid arbetshemmet har elevantalet ökat till 11 år 1895, deraf 2 från andra län. Till elevernas underhåll har, utom årsafgifter, erhållits ett årligt bidrag af Landstinget af 200 kronor för hvarje länet tillhörande elev. Dessa bidrag utgjorde: 750 kronor år 1891, 1,000 kronor år 1892, 1,200 kronor år 1893, 1,600 kronor år 1894 och 1,800 kronor år 1895. Hemmet rekrutteras mestadels, dock ej uteslutande, med från skolan afgångna elever.

Å den till anstalten hörande jordegendomen,  $\frac{1}{2}$  mantal Rickomberga, har styrelsen sedan år 1893 öfvertagit jordbruket, för hvars skötande elevernas krafter, så långt möjligt är, användts. Till inköp af för jordbruket nödiga inventarier lemnade Landstinget år 1894 ett anslag af 4,000 kronor.

Under de senare åren har styrelsen ofta först efter en längre tid, stundom ej alls, kunnat bevilja inträde åt dem, för hvilka sådant sökts vid anstalten, hvarför det vore väl behöfligt, att åtgärder vidtoges för vinnande af ökad utrymme såväl vid idiotiskolan som vid arbetshemmet.

Med 1891 års ingång öfvertogs omsorgen om döfstumundervisningen i länet af styrelsen för sjetten döfstumundervisningsdistriktet. Undervisningen har under hela perioden fortfarande varit fördelad på de tre förut i distriktet befintliga skolorna: i Falun, Bollnäs och Uppsala. Antalet lärjungar från länet i dessa skolor har under perioden varit: 28 år 1891, 24 år 1892, 32 år 1893, 18 år 1894 och 22 år 1895. Årsafgifterna vid skolorna hafva af Landstinget bestämts till 75 kronor för barn från distriktet och 150 kronor för barn från annat distrikt. Länets bidrag till kostnaden för döfstumundervisningens uppehållande har utgjort: 5,497·47 kronor år 1891, 7,265·82 kronor år 1892, 6,686·90 kronor år 1893, 5,715·86 kronor år 1894 och 5,368·35 kronor år 1895. Dessutom har länet lemnat bidrag till beklädnad af elever från länet vid skolorna i Bollnäs och Falun. År 1893 beslöt Landstinget i öfverensstämmelse med de beslut, som samtidigt fattades af öfriga vederbörande, att i Gefle å af staden kostnadsfritt upplåtet område skulle för döfstumundervisningen uppföras en skolhusbyggnad för en beräknad kostnad af 300,500 kronor, hvaraf skulle komma att belöpa på länet 68,617·39 kronor. Denna byggnad torde blifva färdig till begagnande från och med höstterminen 1897, då öfriga döfstumskolor i distriktet komma att upphöra.

Till bestridande af kostnaden för undervisning af blinda barn från länet vid derför inrättade anstalter har Landstinget fortfarande lemnat ett årligt anslag af 600 kronor. Detta anslag har tagits i anspråk blott för 2 å 3 barn om året. Den i

föregående femårsberättelse omförmälda arbetsskola för blinda flickor i Uppsala, inrättad och bekostad af fröken Anna Wikström, har egentligen egenskap af from stiftelse, i det att värden och undervisningen af skolans alumner är kostnadsfri. Elevernas antal har varit 18 i en ålder af 15—30 år.

B) Rättsväsende och fångvård. Af tvistemål hafva under perioden kommit på 1,000 invånare:

	Länet.	Riket.
År 1890 . . . . .	7·2	8·6
> 1891 . . . . .	7·2	9·3
> 1892 . . . . .	7·1	9·9
> 1893 . . . . .	6·6	9·9
> 1894 . . . . .	7·5	9·2
Medeltal åren 1890—1894	7·1	9·4
» » 1885—1889	7·4	9·2

Angående lagsökningssmålen i länet under perioden lemnas upplysning i nedanstående tabell:

År.	Antal afgjorda mål.	Ådömdt skuldbelopp. Kronor.	Ådömdt skuldbelopp, i kr.	
			Antal mål	på 1,000 invånare.
1891 . . . . .	451	289,837·25	3·7	2,383·92
1892 . . . . .	420	262,235·13	3·5	2,156·36
1893 . . . . .	346	158,340·17	2·8	1,297·87
1894 . . . . .	317	228,272·42	2·6	1,858·44
1895 . . . . .	291	89,513·45	2·4	726·28
Medeltal åren 1891—1895	365	205,639·68	3·0	1,684·57
» » 1886—1890	531	264,162·38	4·4	2,201·62

Följande tabell utvisar antalet af under perioden förekomna exekutiva auktioner, dels å landskansliet och hos kronofogdarna och dels hos öfverexekutor i Uppsala:

År.	Å landskansliet och hos kronofogdarna.				Hos öfverexekutor i Uppsala.			
	Antal auktioner.	Taxeringsvärde. Kr.	Saluvärde. Kr.	Köpeskilling. Kr.	Antal auktioner.	Taxeringsvärde. Kr.	Saluvärde. Kr.	Köpeskilling. Kr.
1891 .	4	26,103	39,000	28,200	25	909,100	568,900	486,950
1892 .	3	30,200	42,000	33,800	31	1,059,100	606,100	525,095
1893 .	3	131,475	97,500	86,200	34	1,211,800	746,500	646,950
1894 .	3	45,100	43,200	40,150	16	599,100	377,900	344,015
1895 .	6	689,600	409,592	375,230	13	206,300	139,000	90,191
Summa	19	922,478	631,292	563,580	119	3,985,400	2,438,400	2,093,201

Hos magistraten i Enköping hafva förrättats blott 2 auktioner å två fastigheter, som försäldes för sammanlagdt 3,225 kronor.

Under perioden 1886—1890 förrättades å landskansliet 44 auktioner med ett sammanlagdt försäljningsbelopp af 1,053,386



kronor och hos öfverexekutor i Uppsala 64 auktioner med ett sammanlagdt försäljningsbelopp af 728,480 kronor.

*Konkursansökningar*, på grund af hvilka offentlig stämning utfärdats, hafva till domstolarne i länet ingifvits: 52 år 1890, 75 år 1891, 101 år 1892, 76 år 1893 och 68 år 1894.

*Vevelprotesternas* antal utgjorde i Uppsala: 689 år 1891, 696 år 1892, 616 år 1893, 550 år 1894 och 586 år 1895 — och i Enköping: 141 år 1891, 112 år 1892, 105 år 1893, 134 år 1894 och 168 år 1895.

Antalet firmor, som här å landskansliet samt hos magistraterna i Uppsala och Enköping registrerats intill 1895 års slut, framgår af nedanstående tabell:

Myndighet hos hvilken registrering skett.	Enskilda näringsidkare och handelsbolag.				Aktiebolag.		
	Registrerade till 1895 års slut.	Derat enligt anmälan upphörda.	Derat enligt vid 1895 års slut.	Överstående vid 1895 års slut.	Registrerade till 1895 års slut.	Derat enligt anmälan upphörda.	Överstående vid 1895 års slut.
Konungens Befallningshafvande . . . . .	438	58	380	14	2	12	
Magistraten i Uppsala . . . . .	971	88	883	31	2	29	
” i Enköping . . . . .	205	10	195	3	—	3	
Summa	1,614	156	1,458	48	4	44	

Bland de enskilda näringsidkarnes firmor har en stor del faktiskt upphört, ehuru anmälan derom ej gjorts till registret.

Antalet under perioden för *lösdrifveri* varnade, häktade och dömda personer framgår af nedanstående tabell:

År.	Af polismyndighet för lösdrifveri		Af Konungens Befallningshafvande	
	varnade.	häktade.	varnade ell. öfverlemn. till fattigsamh.	för lösdrifveri dömda.
1891 . . . . .	12	23	9	14
1892 . . . . .	10	10	6	4
1893 . . . . .	41	32	9	23
1894 . . . . .	28	27	9	18
1895 . . . . .	35	17	7	10
Summa	126	109	40	69

Om summan af den tid tvångsarbete, som ådömts, fördelas å det i tabellen upptagna antalet för lösdrifveri dömda personer, så kommer å hvar och en af dessa något öfver sex månaders tvångsarbete.

Inom *länsfängelset*, som har 66 ljusa, 2 mörka och 3 halfmörka celler, hafva under perioden inga mera anmärkningsvärda förändringar inträffat eller märkliga händelser förelupit. Helt tillståndet bland fångarne har i allmänhet varit godt. Ett dödsfall har inträffat. Fem fångar hafva på grund af sinnessjukdom blifvit från fängelset förflyttade till vårdanstalt för sinnessjuka samt två till kurhus. Inom fängelset hafva födts 3 barn, 2 af mankön och 1 af qvinkön. Angående antalet å fängelset under perioden förvarade fångar lemnas upplysning i *tabell X* (sid. 30).

Af de i denna tabell upptagna fångar hafva dels från andra fångelser blifvit hitsända, dels ock till andra straffanstalter afsända:

	Häktade för brott.		Häktade för lösdrifveri.		Dömde till straffarbete			Dömde till tvångsarbete.		Summa.	
	m.	qv.	m.	qv.	2 år och der- under.	bestämd tid öfver 2 år.	för lifstiden.	m.	qv.		m.
<i>Hitsända fångar.</i>											
År 1891 . . . . .	10	3	1	—	—	—	—	—	—	11	3
” 1892 . . . . .	6	2	1	—	—	—	—	—	—	7	2
” 1893 . . . . .	13	2	—	1	20	—	8	—	1	13	32
” 1894 . . . . .	7	2	—	—	13	—	6	—	—	7	21
” 1895 . . . . .	16	2	6	—	6	—	8	—	—	22	16
Summa	52	11	8	1	39	—	22	—	1	60	74
<i>Afsända fångar.</i>											
År 1891 . . . . .	8	1	—	—	—	8	—	—	11	—	30
” 1892 . . . . .	13	—	—	—	—	2	1	—	5	—	20
” 1893 . . . . .	14	3	—	—	11	—	16	—	16	2	57
” 1894 . . . . .	11	—	3	—	9	—	3	—	1	17	44
” 1895 . . . . .	11	2	—	—	13	—	5	—	—	8	37
Summa	57	6	3	—	33	—	34	1	1	60	188

Dessutom hafva från fängelset öfverlemnats till militära myndigheter inom riket 17 män samt till civila myndigheter 4 män. Till försörjningsinrättning inom länet hafva från fängelset förflyttats 15 män och 3 kvinnor.

*Arbetsinkomsten inom fängelset* har under perioden varit:

År.	Straff- och tvångsarbets- fängars arbeten. Kronor.	Fängelse- och ransknings- fängars arbeten. Kronor.	Bötes- fängars arbeten. Kronor.	Summa. Kronor.	Hvaraf tillfallit fångarnes besparingskassa. Kronor.
1892 . . . . .	1,467.90	335.19	33.61	1,836.70	261.46
1893 . . . . .	2,079.78	257.52	3.67	2,340.97	368.11
1894 . . . . .	3,730.26	430.41	27.68	4,188.35	1,068.11
1895 . . . . .	3,367.59	469.41	23.44	3,860.44	914.88
Summa	12,733.05	1,521.54	112.19	14,666.78	2,994.55

C) **Krogar och utskänningsrörelse.** Antalet inom länet befintliga *utmånterings- och utskänningsställen*, vid försäljningen influtna afgifter och vinstmedel samt dessas fördelning framgår af *tabell Y* (sid. 30).

Sedan utskänningsrättigheterna vid Högsta och Litslena gästgivaregårdar under perioden upphört, finnes numera icke något utskänningsställe å länets landsbygd.

I Uppsala hafva *minuthandeln med och utskänningen af spritösa* varit upplätta dels å Uppsala bränvinsminuthandels- och utskänningsbolag och dels, från och med försäljningsåret 1893—94, å sprithandelsbolaget i Uppsala. Minuthandeln har till nyssnämnda år utöfvats å 1 ställe och sedermera å 2, i det bolaget öfverlåtit en minuthandelsrättighet till en försäljare af

punsch och likörer. Af de bolaget medgifna utskänningsrättigheterna — 11 under åren 1890—1891 och 10 under de öfriga — hafva 7 varit i vederbörlig ordning öfverlätna åt källarmästare och schweitzeriiddkare i staden mot vissa afgifter och vilkor. Öfriga rättigheter — de s. k. krogarne — har bolaget sjelft utöfvat med undantag af en, för hvilken bolaget dock erlagt stadgad afgift. Några anmärkningsvärda förseelser eller oordningar vid denna bränvinshandels utöfvande hafva ej under perioden försports. Till undvikande af oordning vid minuthandel å aftnar före helgedag omedelbart före försäljningstidens slut, då tilloppet af köpare varit rätt stort, har bolaget infört den anordning, att bränvinmagasinet hållits stängdt redan en half timme förut. Ordningen å källare och värdshus har blifvit betydligt bättre, sedan, på sätt i senaste femårsberättelse finnes omnämndt, utskänningstiden utsträckts till kl. 11 på aftonen. Förseelser mot Konungens Befallningshafvandes föreskrifter af den 19 oktober 1883 om lokalernas utrymmande efter utskänningstidens slut hafva af polismyndigheten allvarligen befräts. Förutom ofvannämnda rättigheter har tillstånd att under kortare tid af året utskänka spirituosa beviljats för restaurationerna å ångbåtarna under seglationstiden — dock ej till annan än medlem af besättningen, då fartyg legat vid land — samt i teaterhuset i Uppsala vid sceniska föreställningar.

Omsättningen och konsumtionen af spirituosa har, att döma af rörelsen vid spritvarubolaget i Uppsala under perioden, varit i stadigt nedgående. Medan medeltalet årligen af nämnda bolag och dess företrädare försåld spirituosa uppgick under åren 1881—1885 till 743,119 liter och under åren 1886—1890 till 529,856 liter, så utvisar perioden 1891—1895 ett årligt medeltal af blott 449,618 liter.

Det måste under sådana förhållanden räknas bolaget till förtjenst, att medelvinsten under de sista fem försäljningsåren, utgörande 133,977<sup>46</sup> kronor, öfverstigit den närmast föregående femårsperiodens medelvinst, 108,740 kronor, med inemot en fjerdedel.

I Enköping, der sprithandeln varit öfverläten till Enköpings spritvarubolag, har under hela perioden funnits blott ett utminuterings- och ett utskänningsställe. Tillfälliga utskänningsrättigheter hafva varit beviljade jemväl å de Enköping trafikande ångbåtarna.

Antalet rättigheter till *utskänkning af vin och maltdrycker* anorledes än vid måltider till spisande gäster har under perioden utgjort i Uppsala 18 och i Enköping 2. Rätt till sådan utskänkning endast vid måltider innehades i Uppsala vid periodens slut af 31 personer. Till den förra kategorien hör den s. k. Grindstugan invid kronoparken Åsen i Uppsalas närhet. Enligt

Tab. X.

A Uppsala länsfängelse förvarade fångar åren 1891—1895. <sup>1)</sup>

År.	Ransakningsfångar, tilltalade för				Fångar, dömda till straffarbete						Fångar, dömda till fängelsestraff.				Fångar, dömda till tvångsarbete.		Barn, som åtföljt föräldrar i fängelset.		Summa fångar.	
	brott.		lösdrifveri.		2 år och derunder.		bestämd tid öfver 2 år.		för lifstiden.		Urbota.		I brist på tillgång till böter.		m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.								
1891 . . . . .	73	6	20	5	39	5	8	—	—	—	20	—	139	6	14	2	—	—	313	24
1892 . . . . .	62	7	12	1	22	4	2	1	—	—	22	2	183	11	6	—	1	—	310	26
1893 . . . . .	92	6	27	8	33	22	16	8	—	1	22	3	185	17	17	5	—	1	392	71
1894 . . . . .	58	7	23	3	29	18	3	7	1	—	23	1	177	14	17	3	—	—	331	53
1895 . . . . .	65	10	14	4	35	12	5	8	—	—	19	3	172	8	8	2	1	—	319	47

Tab. Y.

Försäljning m. m. af bränvin inom Uppsala län försäljningsåren 1890—1895.

År.	Antal utminuteringsställen.		Antal utskänningsställen.				De influtna afgifternas och vinstmedlens fördelning, i kronor.						
	I städerna.	På landet.	I städerna.		På landet.		Städernas andel.	Hushållnings-sällskapets andel.	Lands-tingets andel.	Socknar-nes andel.	Stats-kontorets andel.	Uppbörds-provision.	Summa kronor.
			För hela året.	För kortare tid.	För hela året.	För kortare tid.							
1890—91 . . . . .	2	—	12	7	2	—	72,355·22	15,069·83	30,139·70	4,191·60	28,942·10	107·63	150,806·08
1891—92 . . . . .	2	—	10	7	2	—	83,035·75	17,206·10	34,412·19	4,192·65	33,214·29	105·99	172,166·97
1892—93 . . . . .	2	—	10	7	2	—	89,597·13	18,510·75	37,021·47	4,139·21	35,838·85	107·47	185,214·88
1893—94 . . . . .	2	—	11	7	1	—	98,575·04	20,164·12	40,328·23	3,143·70	39,430·03	108·28	201,749·40
1894—95 . . . . .	3	—	11	6	1	2	89,773·67	18,406·41	36,812·83	3,161·76	35,909·47	108·64	184,172·78

<sup>1)</sup> Summorna ange antalet fångar, som under året i fråga intagits å fängelset eller börjat att undergå det ådömda straffet. Fångar, som qvarsttit från ett föregående år, äro således icke inbegripna.

Konungens Befallningshafvandes särskilda medgifvande är utskänkningen å detta, sommartiden mycket besökta utvårdshus från och med den 16 maj till och med den 31 augusti tillåten från klockan 6 på morgonen till klockan 10 på aftonen. Eljest är i Uppsala den allmänna stängningstiden för ölförsäljningsställen (ölstugor) klockan 9 om aftonen, dock att, enligt Konungens Befallningshafvandes resolution den 22 juni 1895, utskänkningen är förbjuden att utöfvas å dag före sön- och helgedag annorledes än vid måltider till spisande gäster från klockan 6 till klockan 9 på aftonen samt under sön- och helgedag helt och hållet förbjuden med undantag af å två bestämda timmar vid frukost-, middags- och qvällsmåltider. Samma bestämmelser gälla äfven för bränvinsbolagets krogar.

D) **Kreditanstalter.** Någon ny hypoteks- eller bankinrättning har ej tillkommit under perioden. De inrättningar af detta slag, som här verka, äro sålunda fortfarande: Hypoteksföreningen mellan jordegare i Uppsala, Stockholms, Vestmanlands, Södermanlands och Örebro län, äfven kallad Mälareprovinsernas hypoteksförening; Upplands enskilda bank, med hufvudkontor i Uppsala samt afdelningskontor inom länet i Enköping; Mälareprovinsernas enskilda bank, med afdelningskontor i Uppsala och Enköping; samt Vesterås, Köpings, Sala och Enköpings städers hypoteksförening.

Delegarne inom länet i *Mälareprovinsernas hypoteksförening* utgjorde vid 1895 års slut 1,036, mot 1,030 vid samma tid år 1890. Värdet å jord inom länet, för hvilken inträde vunnits, var vid 1895 års slut 11,516,064 kronor efter bevillningstaxering samt 7,946,283<sup>50</sup> kronor efter särskild uppskattning.

Samma värden utgjorde år 1890 12,084,072 kronor och 7,650,181<sup>50</sup> kronor. Beloppet af delegarnes inom länet utestående amorteringslån uppgick vid 1895 års slut till 8,097,100 kronor, mot 8,141,050 kronor år 1890.

I *Vesterås, Köpings, Sala och Enköpings städers hypoteksförening* voro vid 1895 års slut 25 fastighetsegare i Enköping delegare, med ett sammanlagdt ursprungligt lånebelopp af 174,350 kronor.

*Upplands och Mälareprovinsernas enskilda bankers* verksamhet inom länet under perioden framgår af tabell Z.

*Sparbankerna* inom länet voro vid utgången af år 1894, det sista för hvilka officiella uppgifter föreligga, 6, nämligen: Uppsala stads och läns, Enköpings stads, Lagunda och Hagunda härads, Trögds, Alunda och Stafby. Den i senaste femårsberättelse omförmälda Tegelsmora sparbank har upphört med år 1891. Antalet delegare i dessa sparbanker var vid 1894 års slut 23,745, mot 24,771 vid slutet af år 1889. Minskningen beror på, att manskapets vid Upplands regemente besparingar öfverflyttats till postsparbanken. Delegarnes behållning hade emellertid ökat till 7,511,868 kronor från 7,108,862 kronor vid 1889 års slut, eller med 403,006 kronor. Ökningen från år 1884 till år 1889 var dock högst betydligt större, från 5,506,911 till 7,108,862 kronor, eller ej mindre än 1,601,951 kronor. Sparbankernas egna fonder hade under tiden 1889—1894 ökat från 523,576 till 692,861 kronor.

I *postsparbanken*, hvarest delegarnes från länet behållning vid 1889 års slut utgjorde 170,573<sup>87</sup> kronor, hade denna behållning vid 1894 års slut stigit till 609,019<sup>42</sup> kronor och sålunda ökat med 438,445<sup>55</sup> kronor.

Tab. Z. *Upplands enskilda banks och Mälareprovinsernas enskilda banks verksamhet i Uppsala län åren 1891—1895.*

År och afdelningskontor.	Upplands enskilda bank.				Mälareprovinsernas enskilda bank.			
	Lån och vaxlar.	Kreditv-räkning.	Depositions-räkning.	Upp- och afskrifningsräkn.	Lån och vaxlar. <sup>1)</sup>	Kreditv-räkning.	Depositions-räkning.	Upp- och afskrifningsräkn.
	Utestående den 31 december.	Innestående den 31 december.	Utestående den 31 december.	Innestående den 31 december.	Utestående den 31 december.	Innestående den 31 december.	Utestående den 31 december.	Innestående den 31 december.
1891: Uppsala . . . . .	5,577,502 <sup>68</sup>	1,425,032 <sup>66</sup>	4,092,913 <sup>88</sup>	578,767 <sup>65</sup>	3,345,365 <sup>26</sup>	577,968 <sup>65</sup>	1,987,890 <sup>00</sup>	406,490 <sup>36</sup>
Enköping . . . . .	424,179 <sup>73</sup>	252,830 <sup>64</sup>	734,955 <sup>00</sup>	162,790 <sup>00</sup>	—	346,938 <sup>01</sup>	458,328 <sup>00</sup>	81,182 <sup>69</sup>
Summa kronor	<b>6,001,682<sup>41</sup></b>	<b>1,677,863<sup>30</sup></b>	<b>4,827,868<sup>88</sup></b>	<b>741,557<sup>65</sup></b>	<b>3,345,365<sup>26</sup></b>	<b>924,906<sup>66</sup></b>	<b>2,446,218<sup>00</sup></b>	<b>490,673<sup>05</sup></b>
1892: Uppsala . . . . .	5,508,771 <sup>99</sup>	1,705,494 <sup>94</sup>	4,258,870 <sup>16</sup>	815,252 <sup>36</sup>	3,216,496 <sup>26</sup>	523,351 <sup>38</sup>	1,871,655 <sup>00</sup>	410,122 <sup>67</sup>
Enköping . . . . .	439,352 <sup>03</sup>	256,054 <sup>23</sup>	785,665 <sup>00</sup>	139,136 <sup>50</sup>	—	318,328 <sup>41</sup>	509,500 <sup>00</sup>	98,611 <sup>63</sup>
Summa kronor	<b>5,948,124<sup>02</sup></b>	<b>1,961,549<sup>17</sup></b>	<b>5,044,535<sup>16</sup></b>	<b>954,388<sup>86</sup></b>	<b>3,216,496<sup>26</sup></b>	<b>841,679<sup>79</sup></b>	<b>2,381,155<sup>00</sup></b>	<b>508,733<sup>70</sup></b>
1893: Uppsala . . . . .	5,868,479 <sup>44</sup>	1,065,111 <sup>96</sup>	4,101,822 <sup>22</sup>	788,844 <sup>66</sup>	3,257,291 <sup>65</sup>	419,392 <sup>17</sup>	2,074,572 <sup>00</sup>	377,197 <sup>15</sup>
Enköping . . . . .	447,933 <sup>95</sup>	256,005 <sup>07</sup>	726,255 <sup>00</sup>	169,213 <sup>40</sup>	—	332,991 <sup>30</sup>	506,151 <sup>60</sup>	74,285 <sup>53</sup>
Summa kronor	<b>6,316,413<sup>39</sup></b>	<b>1,321,117<sup>03</sup></b>	<b>4,828,077<sup>22</sup></b>	<b>958,058<sup>06</sup></b>	<b>3,257,291<sup>65</sup></b>	<b>752,383<sup>47</sup></b>	<b>2,580,723<sup>00</sup></b>	<b>451,482<sup>68</sup></b>
1894: Uppsala . . . . .	6,442,388 <sup>57</sup>	914,976 <sup>98</sup>	4,338,655 <sup>47</sup>	915,540 <sup>78</sup>	3,908,394 <sup>18</sup>	413,823 <sup>31</sup>	2,166,329 <sup>00</sup>	492,547 <sup>59</sup>
Enköping . . . . .	485,807 <sup>47</sup>	244,330 <sup>14</sup>	759,020 <sup>00</sup>	185,724 <sup>16</sup>	—	360,492 <sup>51</sup>	468,001 <sup>00</sup>	61,981 <sup>45</sup>
Summa kronor	<b>6,928,196<sup>04</sup></b>	<b>1,159,307<sup>12</sup></b>	<b>5,097,675<sup>47</sup></b>	<b>1,101,264<sup>94</sup></b>	<b>3,908,394<sup>18</sup></b>	<b>774,315<sup>82</sup></b>	<b>2,634,330<sup>00</sup></b>	<b>467,529<sup>04</sup></b>
1895: Uppsala . . . . .	6,665,489 <sup>14</sup>	1,212,723 <sup>27</sup>	4,504,149 <sup>54</sup>	1,036,150 <sup>85</sup>	3,978,776 <sup>18</sup>	428,527 <sup>30</sup>	2,215,491 <sup>00</sup>	478,890 <sup>60</sup>
Enköping . . . . .	487,044 <sup>89</sup>	262,226 <sup>88</sup>	733,215 <sup>00</sup>	206,770 <sup>35</sup>	—	339,796 <sup>80</sup>	466,877 <sup>00</sup>	69,410 <sup>67</sup>
Summa kronor	<b>7,152,534<sup>03</sup></b>	<b>1,474,950<sup>15</sup></b>	<b>5,237,364<sup>54</sup></b>	<b>1,242,921<sup>20</sup></b>	<b>3,978,776<sup>18</sup></b>	<b>768,324<sup>10</sup></b>	<b>2,682,368<sup>00</sup></b>	<b>548,301<sup>27</sup></b>

<sup>1)</sup> Bokföras ej vid afdelningskontoret i Enköping.

Sammanlagda ökningen af behållningen i såväl sparbankerna som postsparbanken under perioden 1889—1894 understiger sålunda ökningen blott i de förstnämnda under perioden 1885—1889 med 760,499<sup>45</sup> kronor.

Enligt tabell Z samt densamma motsvarande tabell O i senaste femårsberättelse var behållningen å depositionsräkningar i Upplands enskilda banks och Mälareprovinsernas enskilda banks kontor inom länet år 1889 6,224,794<sup>53</sup> och år 1894 7,732,005<sup>47</sup> kronor, utvisande ökning med 1,507,210<sup>94</sup> kronor.

Sammanlagda summan af insättares från länet behållningar vid 1894 års slut, i sparbankerna (7,511,868 kr.), i postsparbanken (609,019<sup>42</sup> kr.) och i de enskilda bankerna å depositionsräkning (7,732,005<sup>47</sup> kr.), utgjorde sålunda 15,852,892<sup>89</sup> kronor.

I ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm har under åren 1891—1895 genom sparbanken i Uppsala insatts ett sammanlagt belopp af 15,994 kronor mot 31,529 kronor under föregående period. Äfven i detta afseende har sålunda en minskning egt rum under perioden.

I Uppsala finnes ett *pantlånekontor*, som står under vård af stadens drätselkammare och tillsyn af dennas verkställande ledamot. Kontoret, som är inrymdt i egen lokal, driver sin rörelse med förlagslån från drätselkammaren och en reservfond, som vid 1895 års slut uppgick till 56,943<sup>47</sup> kronor. I ränta och omkostnader erläggas af låntagare högst 2, vanligen 1½ % i månaden. Under år 1895 utlemnades 21,739 lån. Vid årets slut egde kontoret utestående fordringar till sammanlagt belopp af 69,169<sup>50</sup> kronor i kapital. Nettovinsten för året utgjorde 3,899<sup>26</sup> kronor. Med vederbörligt tillstånd bedrivs i staden pantlånerörelse jemväl af enskild person, hvilken under de senare åren beskattats för 10,000 kronors inkomst af denna rörelse.

På grund af stadgande i lagen angående sparbanker af den 29 juli 1892 har Konungens Befallningshafvande under åren 1893 och 1894 fastställt nya reglementen för samtliga sparbanker i länet.

**E) Försäkringsanstalter och allmänna kassar.** I afseende å de förra anhåller Konungens Befallningshafvande att få hänvisa till de jemlikt kungl. kungörelsen den 22 oktober 1886 af vederbörande till Kungl. Civildepartementet insända uppgifter.

*Rusthållarnes i Uppsala och Gefleborgs län monteringskassa*, hvars ändamål, på sätt i Konungens Befallningshafvandes femårsberättelse för perioden 1856—1860 närmare omförmåles, är att bereda delegarne i kassan ersättning för monteringskostnad med visst belopp för hvarje remont, som insattes i nummer i stället för kasserad eller störtad rustningshäst vid Kungl. Lifregementets dragoner, hade vid 1895 års slut en behållning af 77,267<sup>85</sup> kronor, deraf 75,825 kronor utgjorde kassans grundfond och 1,442<sup>85</sup> kronor voro reserverade för kassan åliggande utbetalningar.

Ur kassan hafva under perioden för insatta remonter utbetalts ersättningar med följande belopp:

År 1891 för 25 hästar . . . . .	6,450 kronor.
” 1892 ” 29 ” . . . . .	7,095 ”
” 1893 ” 36 ” . . . . .	9,000 ”
” 1894 ” 22 ” . . . . .	5,475 ”
” 1895 ” 32 ” . . . . .	8,235 ”

De årliga tillskotten af kassans 275 delegare hafva utgjort för hvarje rusthåll, af hvilka samtliga utom fem äro belägna inom länet: 13 kronor år 1891, 14 kronor år 1892, 20 kronor år 1893 samt 12 kronor hvarterda af åren 1894 och 1895.

*Uppsala läns rotehållares enöreskassas* utgifter och behållning för hvart och ett af periodens fem år framgår af tabell Å.

**F) Sjukvård samt allmän helsovård.** Sjukvårdsanstalterna inom länet äro fortfarande Uppsala centralhospital för sinnessjuka, Akademiska sjukhuset i Uppsala, hvilket tillika, enligt kontrakt med länet, användes som länslasarett, Enköpings sjukhus samt ett epidemiskt sjukhus i Uppsala och ett i Enköping. Dessutom finnas vid Dannemora, Leufsta och Karlholms bruk privata sjukstugor.

I afseende å *centralhospitalet*, som icke är afsedt uteslutande för länet, torde Konungens Befallningshafvande få hänvisa till Kungl. Medicinalstyrelsens årligen afgifna berättelse.

Ett provisoriskt hospital för länet, en s. k. upptagningsanstalt för sinnessjuka, som afvakta inträde å statens ofta öfverfyllda sjukvårdsanstalter, har länge varit ett af behovet påkalladt önskningsmål. Redan år 1885 gjorde Konungens Befallningshafvande framställning i sådant afseende hos länets landsting, som emellertid, sedan frågan flere gånger varit före samt behandlats af en utaf Landstinget tillsatt komité, år 1888 afslog det förslag i ämnet, som framlades af denna komité. En annan för sjukvårdens ordnande af Landstinget tillsatt komité har under perioden ånyo upptagit detta förslag och framlagt det samma för 1894 års landsting, men med samma resultat.

Till kostnaden för vårdande å statens hospital och asyler af 3:dje klassens patienter från länet bidrager Landstinget med 20 öre för underhållsdag.

En för hela riket afsedd *asyl för sinnessjuka* har under perioden börjat anläggas å kronoparken Åsen i närheten af det der belägna centralhospitalet.

*Sjukvårdens ordnande* inom länet har under hela perioden varit en brännande fråga, utan att dock alla de öfverläggningar, hvarför densamma varit föremål, ledt till något egentligt resultat. Enligt hvad framgår af föregående femårsberättelser, ordnades sjukvården i länet år 1868 så, att Uppsala akademi, enligt kon-

**Tab. Å.** Uppsala läns rotehållares enöreskassas utgifter och behållning åren 1891—1895.

År.	Utgifter, i kronor.						Behållning, i kronor.			
	Diverse arfviden m. m.	Pensioner till soldater.	Roterings- händing.	Lego- o. bosättningshjelp.	Summa Kronor.	Kapitalfonden.	Kjädpenningfonden.	Reservfonden.	Summa Kronor.	
1891	1,643	800	400	4,785	3,825	11,453	100,000	8,000	209,866	317,866
1892	1,647	798	400	4,785	2,475	10,105	100,000	8,000	213,997	321,997
1893	1,491	800	400	4,785	1,725	9,201	100,000	8,000	219,273	327,273
1894	1,575	800	400	4,785	1,275	8,835	100,000	8,000	224,968	332,968
1895	1,544	845	430	4,785	900	8,504	100,000	8,000	230,810	338,810

Anm. År 1891 lemnades lego- och bosättningshjelp till 51 rotar, år 1892 till 33, år 1893 till 23, år 1894 till 17 och år 1895 till 12 rotar.

trakt, som finnes intaget i Uppsala läns landstings handlingar år 1894, öfvertog den länet enligt lag åliggande omsorg om sjukvården, mot det att till akademien öfverlemnades såsom räntefritt lån länets behållning å försäljningen af det gamla länslasarettet m. m. samt att akademien egde uppbära all inflytande sjukvårds- och legosängsavgift. Akademien skulle å sitt sjukhus tillhandahålla länet 100 sjuksängar. År 1881 träffade akademien och länet på grundval af detta kontrakt ny öfverenskommelse, enligt hvilken länet för den sjukvård, som vid Akademiska sjukhuset besörjdes för länets räkning skulle ersätta akademien, utöfver sjukvårds- och legosängsavgiften, med en afgift af 1.35 kronor för hvarje sjukdag, beräknad för de sjuke, som å såväl lasarets- som kurhusafdelningen vårdats, med undantag för sjuka från främmande län, hvilken ersättning skulle utgå för minst 26,000 sjukdagar, äfven om det verkliga antalet sådana dagar understeg detta tal. Antalet af länets sjuksängar höjdes till 110. Denna öfverenskommelse förnyades år 1886 för ytterligare 5 år. Den kostnad, länet sålunda fick vidkännas, beräknades i Landstingets stat för år 1882 till 5,000 kronor, men i samma stat för år 1891 till 12,500 kronor. År 1891 träffades förnyad öfverenskommelse, gällande för ytterligare 3 år. Länet skulle ersätta akademien för sjukvården vid Akademiska sjukhuset med, utom lego- och sjukvårdsavgift, 1.35 kronor för hvarje sjukdag till ett antal af 33,000 samt med 1.50 kronor för hvarje sjukdag derutöfver, dock minst för 26,000 sjukdagar. I den sjukvård, som skulle ersättas, inräknades jemväl sjukvård för sjuka från främmande län. Antalet af länets sjuksängar bestämdes till 120. Denna öfverenskommelse har sedermera förnyats och egt bestånd under hela perioden. Landstingskassans tillskott till kostnaderna vid Akademiska sjukhuset uppgick för år 1894 till 23,596.35 kronor, men sjönk, sedan samma år legosängsavgiften höjts från 40 till 50 öre för sjukdag, till 14,772.50 kronor för år 1895.

År 1891 beslöto Landstinget och akademien att tillsätta en gemensam komité med uppdrag att taga i öfvervägande alla de frågor rörande sjukvården, som borde utgöra föremål för öfverenskommelse emellan länet och akademien, och tillika att i sammanhang med förslag till de åtgärder, som kunde finnas nödiga eller tjenliga, inkomma med förslag till förnyadt kontrakt i ämnet vederbörande emellan. Dessutom tillsatte Landstinget en särskild komité med uppdrag att taga i öfvervägande det

lämpligaste sättet för sjukvårdens i länet ordnande i dess helhet. Båda dessa komitéer inkommo med sina utlåtanden till 1894 års landsting. På framställning af sistnämnda särskilda komité samt enskilda motionärer beslutade Landstinget att — med vidhållande af den hittills följda principen af sjukvårdens centralisering i Uppsala — tills vidare låta anstå med den under ärendets behandling framkomna frågan om anläggande af sjukstugor i länets särskilda delar, men att emellertid till utvidgning af sjukhuset i Enköping anslå 20,500 kronor. Redan år 1893 har Landstinget, med tillmötesgående af ett från länets norra delar framställt yrkande, lemnat ett årligt förslagsanslag af 1,500 kronor till bidrag för patienters från länet vårdande å Gefle lasarett, hvarom öfverenskommelse träffats länen emellan, så att å nämnda lasarett patienter från Uppsala län, som vårdas å allmän sal, debiteras blott hälften af stadgad sjukvårdsavgift eller 75 öre för sjukdag, mot det att Landstinget erlägger motsvarande belopp.

På framställning af Landstingets och akademiens gemensamma komiterade beslöt 1895 års landsting för sin del ett nytt kontrakt med akademien, hvarigenom länet skulle komma att å Akademiska sjukhuset disponera 170 sjuksängar, hvaraf 14 i särskild för smittosamma sjukdomar afsedd paviljong samt 25 å kurhusafdelning, hvaremot länet skulle förbinda sig att betala till akademien 1.35 kronor för minst 33,000 sjukdagar samt 1.50 kronor för hvarje sjukdag deröfver. Akademien skulle fortfarande uppbära legosängs- och sjukvårdsavgifter. Kontraktet skulle gälla i 40 år. Under förutsättning att detta kontrakt antoges, beslöt Landstinget lemna akademien ett räntefritt lån till belopp af 107,353.64 kronor för utvidgning och förbättring af Akademiska sjukhuset, hvilket är i stort behof af åtgärder i denna riktning. Hela denna utvidgning beräknades komma att kosta 171,000 kronor. För ofvannämnda 107,353.64 kronor jemte år 1868 af länet lemnade 42,646.36 rdr rmt förbehöll sig Landstinget säkerhet af inteckning i sjukhusets tomt med äbyggnader till belopp af 150,000 kronor. Angående detta förslag har akademien ännu ej definitivt yttrat sig. Det synes, som om den skulle rygga tillbaka för de ansefliga kostnader, som skulle vara förenade med dess antagande.

Genom ofvan oförmälda utvidgning af Enköpings sjukhus, hvarest förut funnos 20 sängar å allmän sal och 4 å enskildt rum, hafva tillkommit 2 isoleringsrum, 1 rum för

Tab. A. Antalet patienter å Akademiska sjukhuset, länslasarettet och kurhuset åren 1891—1895.

År.	Å barnbördsafdelningen.					Å lasarettafdelningen.					Å kurhusafdelningen.							
	Öfverliggande från föregående år.	Intagna.	Utskrifna.	döda.	Öfverliggande vid årets slut.	Summa vårdade.	Öfverliggande från föregående år.	Intagna.	Utskrifna.	döda.	Öfverliggande vid årets slut.	Summa vårdade.	Öfverliggande från föregående år.	Intagna.	Utskrifna.	döda.	Öfverliggande vid årets slut.	Summa vårdade.
1891 . . . . .	4	164	167	1	—	168	115	1,190	1,093	104	107	1,304	15	74	75	1	13	89
1892 . . . . .	—	198	134	—	4	198	107	1,414	1,263	133	125	1,521	13	61	67	—	7	74
1893 . . . . .	4	153	150	1	6	157	125	1,519	1,368	134	142	1,644	7	81	75	—	13	88
1894 . . . . .	6	165	160	1	10	171	142	1,451	1,337	150	106	1,593	13	78	82	—	3	91
1895 . . . . .	10	166	170	—	6	176	106	1,477	1,353	114	116	1,583	3	44	44	—	3	47

sinnessjuk samt 1 enskildt rum med 2 sängar och dessutom rum för vaktmästare, hushållerska och sysloman — samt för-rådtrum. Till sjukvårdens uppehållande vid Enköpings sjukhus bidrager Landstinget årligen med 5,000 kronor.

Antalet patienter vid sjukhusen i Uppsala och Enköping under perioden framgår af tabellerna *Ä* (sid. 33) och *Ö*.

*Epidemiska sjukhuset i Uppsala* är till såväl läge som inredning synnerligen olämpligt. Fråga har under perioden varit å bane om dess förbättrande eller ombyggnad, men det har stannat vid en utvidgning genom sjukrummens tillökning med helsovårdsnämndens förra lokaler i samma hus.

Å Akademiska sjukhuset finnes en särskild *barnbördsafdelning*, till hvars underhåll Landstinget och Uppsala stad bidraga med ett årligt anslag af 1,000 kronor hvar. Vården å denna afdelning är kostnadsfri.

Vid Dannemora, Leufsta och Karlholms bruks *privata sjukstugor* hafva under perioden sjuksköterskor blifvit anställda.

Bland *enskilda sjukvårdsanstalter* må ytterligare nämnas dels ett af professoren A. O. Lindfors i Uppsala anordnad mindre sjukhus för kvinnsjukdomar, dels och fröken Ebba Boströms två sjukhem i samma stad, det ena inrymdt i ett under perioden uppfördt hus, taxerad till ett värde af 100,000 kronor. I dessa båda sjukhem, som utgöra afdelningar af det s. k. samariterhemmet, lemnas vård åt såväl kropps- som sinnessjuka. Antalet patienter var vid 1895 års slut 37.

Såsom sjukvårdsanstalt torde jemväl få anses *räddningshemmet för drinkare* i Uppsala, som af styrelsen för Uppsala läns allmänna nykterhetsförbund år 1891 inrättades å lägenheten Sans Souci. Detta hem, som för åren 1894 och 1895 åtnjutit statsbidrag, står under kontroll af landshöfdingen i länet eller, vid förhinder för honom, af Konungens Befallningshafvande förordnad inspektor. Vården af de sjuka, hvilka under år 1895 voro 10, öfvervakas af legitimerad läkare.

Vid Dannemora *helsobrunn* har badhuset för varma och kalla bad blifvit ombyggt. Platsen besökes ganska mycket, företrädesvis af ortens allmoge. Antalet patienter uppgick år 1894 till 87 och år 1895 till 91. Den gamla helsobrunnen i Uppsala har upphört att begagnas såsom sådan. Park och åbyggnader äro öfverlemnade till och införlivade med Upplands regementes exercisplats.

Vid de två *sjukgymnastiska instituten* i Uppsala behandlades: 155 personer år 1891, 193 år 1892, 81 år 1893, 96 år 1894 och 48 år 1895.

De åtgärder för den *allmänna helsovården*, som under perioden vidtagits i Enköping, hafva redan blifvit omnämnda här ofvan under afd. »Invånare». Underjordiska vattenaflednings-trummor med biledningar från nästan alla stadens gårdar hafva anlagts och staden sålunda blifvit torrlagd. Kostnaden härför har, inberäknadt jemväl kostnaden för omläggning af vissa gator, stigit till 50,000 kronor. I sammanhang härmed hafva helsovårdsstadgans föreskrifter angående renhållning allt fullständigare genomförts. För de lyckliga resultaten af dessa åtgärder har ofvan redogjorts.

I Uppsala har allmänna vatten- och afloppsledningen, som redan under näst föregående period utsträckt till stadens hela planlagda område, icke vidare utvidgats. Vattenreservoaren å slottsborggården har, i öfverensstämmelse med ett af Kungl. Maj:ts den 17 mars 1894 godkändt förslag, försetts med en öfver-

byggnad. I fråga om kontrollen öfver till salu hållna födoämnen har i Uppsala vidtagits den förbättring, att helsopolisen regelbundet låter vid en mjölkkontrollanstalt undersöka prof af till salu hållen mjölk.

Vid de stora industriella inrättningarna i norra delen af länet har under perioden stor omsorg egnats åt helsovården. Nya, rymliga, ljusa arbetarebostäder hafva flerstädes uppförts, ofta omgifna af planterings- och blomsterland. Derjemte hafva inrättats badhus. Vid de flesta bruk har förvaltningen sjelf öfvertagit renhållningen eller åtminstone uppsigten öfver densamma. Vid Skutskärs hamnplats, som har omkring 2,000 invånare, hafva stora planeringsarbeten utförts för att bereda aflopp för vatten och utrymme för sunda bostäder.

Under fruktan för den under flere af periodens år *hotande koleraepidemien* vidtogos såväl i städerna som på landsbygden åtgärder i enlighet med kungl. kungörelsen den 14 juni 1893. Besigtningmän tillsattes, till sjukstugor förhyrdes dertill mer eller mindre lämpliga hus och utrustning anskaffades. I Uppsala uppfördes en kolerabarack, skärpta föreskrifter angående renhållningen utfärdades, en smittoreningsugn anskaffades, öfverenskommelse träffades med sjukvårdsbetjening äfvensom rörande forsling af insjuknade.

Inom länet funnos vid 1895 års slut 4 provinsialläkare, 3 extra provinsialläkare, 3 stadsläkare, 5 andra praktiserande läkare, lärare vid medicinska fakulteten i Uppsala oräknade, 10 veterinärer, 3 tandläkare, 13 sjukgymnaster, 5 fältskärer och 78 barnmorskor. Apotekens antal var såsom förut 8.

*G) Länets städer: allmänna byggnader m. m.* Restaurationen af *Uppsala domkyrka*, som påbörjades år 1885 efter ritningar af öfverintendenten H. Zettervall och under ledning af arkitekten E. Langlet, afslutades under år 1893. Restaurationen har omfattat kyrkans såväl yttre som inre delar. I förra afseendet har den bestått i ombyggnad af fasad och torn, återställande af alla sträfbågar, höjande af taket och uppsättande af takryttare samt nya skulpturer i alla tre portalerna. I det inre har restaurationen innefattat uppsättande af nya pelare af kalksten i långhuset, rengöring m. m. af de gamla kalkstenspelarne i tvärskepp och kor, uppsättande af nytt altare, omordnande af orgeln, nya bänkar, restaurering af alla grafkor, dekorerung af hvalf och öfre skepp samt glasmålning i alla fönster. Restaurationen har kostat 1,159,857<sup>85</sup> kronor. Till denna kostnad har beredts tillgångar genom:

Tab. Ö. Antalet patienter å sjukhuset i Enköping åren 1891—1895.

År.	Qvarliggande från föregående år.	Inskrifna.	Utskrifna.	Döda.	Qvarliggande till följande år.	Summa.
1891 . . . .	28	216	193	30	21	244
1892 . . . .	21	249	214	28	28	270
1893 . . . .	28	232	205	27	28	260
1894 . . . .	28	225	194	29	30	253
1895 . . . .	30	209	188	22	29	239

Statsbidrag . . . . .	500,000 00 kr.
Uppsala stads anslag . . . . .	200,000 00 »
Domkyrkans egna medel . . . . .	119,151 68 »
Gåfvor af enskilda . . . . .	226,749 29 »
Sålda effekter (det gamla taket m. m.) . . . . .	88,750 58 »
Räntor m. m. . . . .	25,206 30 »

Summa 1,159,857 85 kr.

I den restaurerade kyrkan firades i september år 1893 med stor högtidlighet det trehundraåriga minnet af Uppsala mötes beslut.

I Uppsala har under perioden *nybygts* 13 boningshus och 22 uthus, alla af sten och inom den äldre staden. Under perioden 1881—1885 uppfördes 209 och under perioden 1886—1890 76 nya boningshus. Hela antalet boningshus i Uppsala vid 1895 års slut utgjorde 1,389. Samtliga under perioden byggda hus hafva blifvit uppförda med iakttagande af alla billiga anspråk på soliditet, varaktighet, bekvämlighet och prydlighet. Angående byggnadssättet i Uppsala lemnas upplysning i nedanstående ur stadens brandchefs berättelse för år 1893 tagna *tabell Aa*, som innehåller uppgifter om hela antalet byggnader i Uppsala vid 1893 års slut, dessa byggnaders indelning i boningshus samt magasin och uthus äfvensom antalet stenhus, reveterade trähus och andra trähus i hvarje grupp samt boningshusens väningsantal.

Kungsängen och Svartbäcken kunna enligt denna tabell anses fullt lika bebyggda, då deremot Fjordingen i fråga om boningshusen visar en betydligt högre procent stenhus, men äfven en högre procent ej reveterade trähus än dessa stadsdelar.

Ur nyss anförda källa meddelas här en jämförelse mellan städerna Uppsala och Gefle i afseende å byggnadssättet:

	Stenhus.	Rev. trähus.	Trähus.
Uppsala . . . . .	28 31 %	48 13 %	23 56 %
Gefle . . . . .	12 51 %	8 96 %	78 53 %

Efter stadsfullmäktiges i Uppsala år 1890 fattade beslut om omorganisation af stadens *brandväsende*, kunde stadens fasta brandkår den 1 oktober 1892 träda i verksamhet. I sammanhang dermed fastställdes ny brandordning för staden den 16 augusti 1892 och utfärdades nytt reglemente för brandkåren den 22 april 1892. Till följd af dessa åtgärder hafva af vederbörande medgifvits vissa nedsättningar i afgifter och premier för

brandförsäkrad egendom i staden, hvilken nedsättning beräknades för år 1892 utgöra för hela staden 14,000 kronor.

Enligt den nya organisationen består brandstyrkan, under befäl af 1 brandchef och 1 v. brandchef, af den fasta brandkåren och dess reserv. Den fasta brandkåren, som består af 3 underbefäl, 9 dag- och 24 nattvakter, är till största delen kasererad i gården nr 9 vid Dragarbrunnsgatan. Manskapets ålder är i allmänhet 29 å 30 år. För kårens behof af hästar är på billigt sätt *sörjdt genom aftal med en forman*. Reserven utgöres af första uppådet, om 100 man med befäl, och allmänna reserven, innefattande alla öfriga i staden bosatte män emellan 18 och 45 års ålder. Allmänna reserven inkallas genom klämtning och endast vid utomordentlig eldfara. Eljes gifves signal om eldsvåda genom brandtelegraf med 33 brandskåp. Första uppådet allarmeras med brandlurar. Vakt i domkyrkotornet hålles numera endast undantagsvis. Hittills har denna nya organisation visat sig fullt motsvara de förhoppningar, man kunnat ställa på densamma. Brandkåren eger ej ångspruta, men denna brist torde inom den närmaste framtiden blifva afhjelpat. Till öfvervakande af brandväsendet har af stadsfullmäktige tillsatts en »brandnämnd». I förstäderna Erikslund, Eriksdal och Petterslund finnas frivilliga brandkårer. Kostnaderna för Uppsala stads brandväsende uppgick år 1891 till 7,119 46 kronor, år 1892 till 21,745 87 kronor, år 1893 till 17,150 kronor, år 1894 till 16,675 och år 1895 till 17,295 kronor. Härtill komma för åren 1891 och 1892 organisationskostnader med 14,236 65 kronor.

Med ledning af brandchefens årsberättelser har upprättats följande tabell öfver antalet timade eldsvådor och tillbud till dylika från och med den 1 oktober 1892 till och med den 31 december 1895:

År.	Antal allarmringar		Brandskadebelopp i kr.		Brandförsäkr.-belopp i kr.	Ersättning i % af försäkring.
	vid eldsvåda.	utan eldsvåda.	för lös egendom.	för fast egendom.		
1892 <sup>1</sup> / <sub>10—31/12</sub>	7	3	14,125 77	9,653 95	398,400 00	25 7
1893 . . . . .	13	12	4,681 55	3,423 63	175,650 00	10 8
1894 . . . . .	5	18	—	—	—	—
1895 . . . . .	13	10	2,071 75	1,668 00	191,450 00	19 29

Tab. Aa.

Antalet byggnader i Uppsala och dessas fördelning år 1893.

	B o n i n g s h u s .									Magasin och uthus.			Boningshus.			Magasin och uthus.		
	Stenhus.			Rev. trähus.			Andra trähus.			Stenhus.	Rev. hus.	Andra trähus.	Stenhus.	Rev. trähus.	Andra trähus.	Stenhus.	Rev. trähus.	Andra trähus.
	4 vån.	3 vån.	2 vån.	1 vån.	2 vån.	1 vån.	3 vån.	2 vån.	1 vån.									
	7	19	61	11	137	68	—	55	25	90	61	209	25 59	53 53	20 88	25 00	16 94	58 06
Kungsängen . . . . .	10	30	67	12	207	46	1	62	36	107	75	246	25 26	53 72	21 02	25 00	17 33	57 47
Svartbäcken . . . . .	8	40	77	22	100	61	2	92	30	76	55	201	34 03	37 27	28 70	22 88	16 57	60 55
Fjordingen och Luthagen . .																		
Summa	25	89	205	45	444	175	3	209	91	273	191	656	28 31	48 13	23 56	24 38	17 05	58 57



Kostnaden för *allmänna gatuarbeten* i Uppsala utgjorde:

År 1891 . . . . .	19,817·18 kr.
» 1892 . . . . .	18,622·57 »
» 1893 . . . . .	11,825·14 »
» 1894 . . . . .	18,440·56 »
» 1895 . . . . .	22,552·00 »

I medeltal således 18,251·49 kronor årligen, hvilket är 2·8 % högre än under närmast föregående period.

Gatuarbetena hafva omfattat en sammanlagd gatulängd af 600 meter nya och 1,600 meter provisionela gator i nya stadsdelar samt 3,000 meter ombygda gator inom den äldre stadsdelen. Dervid hafva användts makadam, fältsten och grusning, omväxlande för olika gator. Makadamiserats hafva 1,200 meter gator i den gamla staden.

Stadens *allmänna vattenledning* och *vattenafloppsledning* hafva under perioden ökats, den förra med 1,100 och den senare med 500 meter, och utgjorde vid periodens slut vattenledningen 26,000 och afloppsledningen 22,200 meter rörnätslängd. För vattenförbrukning för hushållsbehof erlægges ingen afgift. För vatten till industriela och dylika ändamål äro vissa afgifter bestämda.

Angående vattenförbrukningen samt vattenledningens inkomster, drift- och underhållskostnader lemnas upplysning i nedanstående tabell:

År.	Vattenförbrukning. Kub.-meter.	Inkomster, i kr.	Drift- och underhålls- kostnad, i kr.
1891 . . . . .	645,513	9,964·18	12,931·56
1892 . . . . .	644,196	9,179·70	10,708·59
1893 . . . . .	708,906	10,679·02	14,854·95
1894 . . . . .	698,590	10,100·03	13,462·35
1895 . . . . .	708,246	10,272·80	13,327·27
Medeltal	681,090	10,039·15	13,056·94

I jemförelse med föregående period har vattenförbrukningen ökats med ungefär 22 %. Antages den faktiska folkmängden nu såsom förr till 25,000 personer, så har den dagliga förbrukningen utgjort: under åren 1886—1890 64·30, men under åren 1891—1895 74·64 liter per person. I verkligheten är den dock större under sistnämnda period, enär den faktiska folkmängdssiffran sjunkit.

Vatten- och afloppsledningarnes i Uppsala bokförda värde var vid periodens början 705,834·73 och vid dess slut 652,125·75 kronor.

I detta sammanhang må nämnas, att staden genom kungl. bref af den 17 maj 1895 medgifvits expropriation af den Kungl. Maj:t och Kronan tillhöriga Slottstegelhagen jemte del af Slottshumlegården, hvarest finnas 5 borrhål och 1 samlingsbrunn, hvarifrån vattenledningens behof af vatten numera förnämligast fylles.

Gasverket i Uppsala har under perioden icke undergått annan förändring, än att rörnätet ökats med 3,100 meter. Gaspriset är oförändradt: 20 öre för lysgas och 15 öre för gas till

kokning m. m., allt per kubikmeter. I årligt medeltal har gas-tillverknigen ökats från 551,915 till 651,159 kubikmeter, eller med 18 %. Årligen har af gasverkets behållna vinst i medeltal öfverlemnats till stads-kassan 49,100 kronor. Gasverkets tillgångar voro bokförda vid 1890 års slut till 379,294·73 och vid 1895 års slut till 382,099·74 kronor.

Genom kungörelse af den 9 juni 1892 har Konungens Befallningshafvande fastställt ett af stadsfullmäktige i Uppsala antaget *förbud för barn*, gosse under 14, flicka under 15 år, att inom staden å gator eller andra allmänna platser eller å utskänkningsställen eller andra offentliga lokaler till salu utbjuda tryckalster, blommor, kramvaror eller annat från kl. 8 e. m. till kl. 8 f. m.

Genom resolution af den 16 augusti 1892 har Konungens Befallningshafvande fastställt *ordningsregler för elektriska anläggningar* i Uppsala.

Genom nådigt bref af den 31 december 1895 har Kungl. Maj:t med antagande af vissa af staden Uppsala gjorda erbjudanden af mark och kontanta bidrag till uppförande af kasern-etablissemang, förordnat, att *Kungl. Andra Svea artilleriregemente* skall förläggas till Uppsala.

Genom nådigt bref af den 8 mars 1895 har Kungl. Maj:t medgifvit Uppsala fabriks- och handverksförening att under vissa vilkor få under åren 1896 och 1897 i Uppsala anordna ett *industri-loteri*. Den möjligen blifvande behållningen skall lika fördelas emellan ett tillämnadt hem för ålderstigna tjenarinnor i Uppsala och Uppsala tekniska skola.

*Byggnadsverksamheten i Enköping* har under perioden varit ganska lifvig, särdeles å stadens område utom stadsplanen, der 38 nya hus uppförts. Inom staden hafva 18 nya hus uppförts. Bland dessa märkas ett nytt tingshus för Åsunda härad.

#### H) Fromma stiftelser, sällskap för allmännyttiga ändamål.

Angående de inom länet befintliga *fromma stiftelser* lemnas upplysning i **tabell 7**, der jemväl finnas intagna uppgifter angående de Kungl. akademien i Uppsala tillhöriga stipendier m. m.

Bland dessa fromma stiftelser anser Konungens Befallningshafvande sig böra något närmare redogöra för den under perioden tillkomna *Gillbergiska barnhusinrättningen*. Denna stiftelse, som är grundad på den i föregående berättelser omförmälda »1843 års barnhusfond», räknar som sin största välgörare handlanden Gabriel Wilhelm Gillberg, som föddes i Tegelsmora den 29 september 1801 och dog i Uppsala den 23 mars 1890. Genom testamentariskt förordnande fick barnhusfonden sig tillagd större delen af hans till mer än 1,000,000 kronor uppgående förmögenhet. Vid 1892 års slut hade fonden en behållning af 1,135,390·12 kronor, hvilken vid 1895 års slut stigit till 1,236,496·76 kronor. Efter att hafva trädt i verksamhet redan år 1894, då från fattigvården öfvertogs vården om ett hundratal barn, fick stiftelsen sin verksamhet närmare organiserad genom ett nytt reglemente och genom inrättande af ett barnhus å lägenheten Tullgarn utmed Fyriskan. Detta barnhus öppnades den 1 juli 1895.

Inrättningens ändamål är att åt barn, som i fattigvårdshänseende tillhöra Uppsala samhälle, och bland dem företrädesvis de späda barnen, bereda vård och uppfostran samt att i öfrigt verka för en förbättrad vård af fattiga barn i Uppsala. Stiftelsens hufvudmän — magistraten och borgerskapets äldste — utse en barnhusdirektion, bestående af 5 personer, valda 2 af



magistraten och 3 af de äldste. Stiftelsens verksamhet är anordnad hufvudsakligen efter samma grunder som de för Allmänna barnhusinrättningen i Stockholm gällande, dock att till vård antagas blott barn från Uppsala stad och utan kostnad för kommunen, hvarjemte inlösen af barn i regel ej ifrågakommer. I barnhuset å Tullgarn, som står under ledning af en läkare, intagas i allmänhet späda barn, hvilka, efter derstädes erhållen vård, vid 8 à 10 månaders ålder utackorderas i hem, mest å landet, för att på inrättningens bekostnad uppfostras, till dess de uppnått 15 år. Jemväl andra barn än inrättningens kunna under vissa ömmande förhållanden få tillfällig vård å barnhuset. Uppsigten öfver de utackorderade barnen bestrides genom inspektör och ombud i orterna. Fosterföräldrar, som utmärka sig genom synnerligen öm och trogen vård af barnhusbarn eller genom särskild omtanka om deras framtida utkomst, erhålla belöning i penningar eller minnesgåfvor.

Antalet barnhusbarn var vid 1895 års slut:

Utombusnarna . . . . .	56 gossar	53 flickor eller	109 barn
Inombusnarna . . . . .	5 »	6 »	11 »
Summa	61 gossar	59 flickor eller	120 barn

Derjemte funnos intagna 10 extra barn. Vid samma tidpunkt voro vid anstalten tienstgörande 1 föreståndarinna, 1 sköterska och 6 tjenare.

Fosterlönerna för utackorderade barn från Gillbergska barnhuset utgå i regeln med följande belopp, för år räknadt: under barnets 1:a och 2:a lefnadsår med 100 kronor, under barnets 3:e—5:e lefnadsår med 75 och under dess 6:e—15:e lefnadsår med 60 kronor. För en del äldre, af fattigvårdsstyrelsen förut utackorderade barnhusbarn äro fosterlönerna något högre.

Inrättningens inkomster under år 1895 uppgingo till 51,138<sup>07</sup> och utgifterna till 27,598<sup>18</sup> kronor, deraf 19,608<sup>43</sup> kronor för barnhusbarnens underhåll och vård. I fondens ofvan omnämnda behållning vid 1895 års slut ingick fastigheten Tullgarn med ett bokfördt värde af 95,040<sup>89</sup> kronor.

Genom anslag från barnhusfonden har under åren 1894 och 1895 uppehållits en s. k. *barnkrubba* i Petterslund, anordnad och ledd af diakonissan fröken Fanny Lind. Ett sextiotal barn har der mot en ringa afgift af 10 öre för dag erhållit vård och föda under de tider, då mödrarna haft arbete utom hus eller eljest varit hindrade att vårda barnen.

En annan i Svartbäcksröten belägen barnkrubba har understöd på fattigvårdens stat och verkar efter ungefär samma grunder som den ofvan nämnda.

Det af fröken Ebba Boström bildade *Samariterhemmet* omfattar ej allenast de under rubriken »sjukvård» här ofvan omnämnda två sjukhem, utan äfven ett barnhem för värlösa flickor, ett tjenarinnehem för utbildande af unga flickor till tjenarinnor och ett elevhem för fostrande af tjenande »syster» till tienst inom hemmet och församlingen. De i flickhemmet år 1895 intagna barnens antal utgjorde 40. I tjenarinnehemmet funnos 38 flickor öfver konfirmationsåldern.

Under perioden har jemväl i Uppsala tillkommit en ny *pensionsfond*, benämnd »Fröken Emilia Fredrika Högvalls donationsfond». Enligt testamente af den 25 januari 1888 användes den årliga räntan af fonden, efter afdrag för ett legat, till pensioner åt ogifta, obemedlade och obotligt sjuka fruntimmer.

Hvarje pension utgår med 50 kronor. Pensionärernas antal är för närvarande 22, tillsatta af rådstufvurätten. I den mån dessa afgå, tillsättas nya af magistraten. Förvaltningen af fonden, som vid 1895 års slut uppgick till 33,000 kronor, är uppdragen åt stadens drättselkammare.

*Enköpings fruntimmersförening* har under perioden af af lidne juveleraren A. F. Hellmans sterbhusdelegare bekommit 10,000 kronor, hvaraf 6,000 kronor till föreningens egen kassa och 4,000 kronor till dess särskilda kassa för bildande af ett barnhem.

För *nykterhetens befrämjande* verka fortfarande de i senaste femårsberättelse omnämnda föreningar: Goodtemplarorden, Nationalorden, Templarorden, Blåbandsföreningen m. fl. samt dessutom i Uppsala Studenternas nykterhetsförbund och Studenternas helnykterhetsförbund.

*Uppsala läns fångvårdsförening* räknade vid periodens ingång 573 och vid dess utgång 463 medlemmar. Föreningens ändamål finnes angifvet i senaste femårsberättelse. Dess kassabehållning utgjorde vid 1891 års början 11,755<sup>32</sup> och vid 1895 års slut 15,499<sup>68</sup> kronor. Nittio från fängelse frigifna personer hafva under perioden erhållit understöd af föreningen, som dessutom bidragit till uppehållande af ett arbetshem i Uppsala. Föreningen har derjemte med halfva årsafgiften bidragit till underhåll af tre vanartiga gossar å åkerbrukskolonien Hall.

*Enköpings husbondeförening* har äfven under denna period varit verksam i det uti senaste femårsberättelse angifna syfte. Föreningens samlade fond utgjorde vid 1895 års slut 1,400 kronor.

Samtliga skarpskytteföreningar inom länet hafva numera upphört. Vid periodens ingång funnos *skyttegillen* i Uppsala och Enköping. Vid den hela Sveriges frivilliga skytteverksamhet omfattande organisation, som genomfördes år 1893, bestämdes, att de skytteföreningar (skyttegillen), hvilka hafva sin verksamhet inom Upplands regementets inskrifningsområde, skulle lyda under Upplands skytteförbund, hvars verkställande utskott har sitt säte i Uppsala. Upplands skytteförbund omfattade vid 1895 års slut 8 skyttegillen, hvaraf 7 inom detta län. Dessa 7 äro: Uppsala (stiftadt 1879), Enköpings (stiftadt 1884), Elfkarleö, Skutskärs, Tobo (stiftade 1893), Dannemora—Österby (stiftadt 1894) och Bälsta (stiftadt 1895). Antalet medlemmar i dessa skyttegillen framgår af nedanstående tabell:

Skyttegillen.	Antal medlemmar.		Summa.
	Aktiva.	Passiva.	
Bälsta . . . . .	23	4	27
Dannemora—Österby . . . . .	23	6	29
Elfkarleö . . . . .	19	5	24
Enköping . . . . .	48	4	52
Skutskär . . . . .	40	—	40
Tobo . . . . .	36	9	45
Uppsala . . . . .	50	28	78
Summa	239	56	295

Ofvan omnämnda *Uppsala läns jagtvårdsförening* räknade vid periodens slut 78 medlemmar. Dess kassabehållning till år 1896 utgjorde 1,146<sup>47</sup> kronor.

*Uppsala trädgårdsförening* verkar med framgång för trädgårdssodlingens höjande inom länet.

Vid 1895 års utgång funnos jemlikt lagen om *sjukkassor* den 30 oktober 1891 registrerade hos Konungens Befallningshafvande 7 och hos magistraten i Uppsala 4 sjukkassor samt hos magistraten i Enköping 1 sådan kassa. Vid samma tid funnos inom länet 22 icke registrerade sjukkassor. Närmare utredning angående dessa kassor har Konungens Befallningshafvande lemnat i underdåniga skrivelser af den 26 oktober 1896 och den 9 februari 1897.

I) **Fattigvård.** Hvad angår den allmänna fattigvården torde Konungens Befallningshafvande i hufvudsak få hänvisa till derom afgifna officiella berättelser. Hela antalet understödstagare i länet var år 1894 5,563 personer, hvaraf 3,444 å landsbygden och återstoden i städerna, 1,997 i Uppsala och 122 i Enköping. Proportionen emellan antalet understödstagare och folkmängden utgjorde å landsbygden 3<sup>51</sup> % och i städerna 8<sup>57</sup> %. Samma siffror för hela riket utgjorde för landsbygden 4<sup>39</sup> % och för städerna 8<sup>84</sup> %. I Uppsala har genom nytt fattigvårdsreglemente af den 27 januari 1893 försök gjorts med införande af det så kallade *Elberfeldsystemet*. Enligt denna nya organisation är staden indelad i 13 kretsar, hvar med sitt kretsråd, bestående af en föreståndare, som tillika är ledamot af fattigvårdsstyrelsen, samt 4—15 af nämnda styrelse utsedde fattigvårdare, af hvilka hvar och en har sig tilldelad ett mindre antal fattiga med uppgift att noga undersöka deras lefnadsförhållanden och möjliga behof af fattigvård. Efter i kretsrådet hållet samråd med fattigvårdarne afgifver föreståndaren förslag till fattigvårdsstyrelsen om understöds beviljande. Genom denna anordning har man sökt individualisera den allmänna fattigvården. Utan tvifvel har i många fall god ledning vunnits i fråga om understödens behöflighet. Men denna ledning har ej alltid varit egnad att förminska stadens fattigvårdsutgifter. Dessas stegring har dock äfven varit en naturlig följd af den under de senare åren i staden rådande arbetsbristen. Det arbetsunderstöd,

som i öfverensstämmelse med systemets principer beviljats arbetslösa män, har bestått i huggning af nubben och makadamslagning.

I förhyrd lokal i gården nr 20 vid Skolgatan i Uppsala finnes en af fattigvårdsstyrelsen sedan år 1893 anordnad soppkokningsanstalt, der fattiga dels emot en låg afgift, dels fritt få afhämta lagad mat. Denna anstalt har varit mycket anlita.

Den i föregående femårsberättelse omförmälda förening *De fattigas vänner* i Uppsala har under perioden kunnat inskränka sin verksamhet till följd deraf, att den allmänna fattigvården öfvertagit en god del af dess idéer och anstalter, såsom fattigvårdareinstitutionen, soppkokningsanstalten m. m. Föreningen verkar numera blott genom sin centralbyrå samt genom arbetsanstalten för halmhylsetillverkning och nattherberget för vandrare. Centralbyrån, som skötes hufvudsakligen af fruntimmer, lemnar sysselsättning åt arbetarehustrur, hvilka dermed, vid sidan af bestyret med hemmets skötsel, kunna förskaffa sig en inkomst af 50 öre å 1 krona om dagen. Dess gardintillverkning har blifvit en verklig industri, hvars alster funnit väg till och med utom landets gränser. Halmhylsetillverkningen afser att bereda arbete åt barn, som slutat skolan. För upprätthållande af herberget för husvilla, der i medeltal tre män logeras hvarje natt, åtnjuter föreningen anslag af staden. Oberäknadt en arbetsfond på omkring 3,000 kronor saknar föreningen egna medel och är för sin verksamhet beroende af den enskilda offervilligheten. Dess betydelse i reformatoriskt afseende har, på sätt ofvan blifvit antydt, varit ganska stor.

*Arbetshemmet* i Uppsala har upphört och dess verksamhet har öfvertagits af Aktiebolaget Uppsala enskilda arbetshem, hvars ändamål, enligt den af Kungl. Maj:t den 3 februari 1893 fastställda bolagsordningen, är att bereda arbete åt frigifna, fattiga och arbetslösa personer i Uppsala, för att sålunda motarbeta tiggeri och förmedla öfvergång till nyttig och stadig sysselsättning. Bolaget, hvars aktiekapital utgjort 25,000 kronor, har numera sett sig nödsakadt att inskränka sin verksamhet.

Uppsala den 13 april 1897.

## BRÅKENHIELM.

*P. H. Löfquist.*

*Joh. Malmberg.*

Tab. 1.

## FOLKMÄNGDEN I UPPSALA LÄN ÅREN 1891—1895.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
		Enligt presterskapets uppgifter, den 31 december.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.					
					Hela folkmängden.			Deraf fria från mantals- penningar.		
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Landsbygden	år 1891 . . . . .	47,382	49,387	96,769	47,353	49,403	96,756	21,311	23,777	45,088
	1892 . . . . .	47,625	49,515	97,140	47,579	49,656	97,235	21,329	24,001	45,330
	1893 . . . . .	47,880	49,669	97,549	47,969	49,784	97,753	21,632	24,081	45,713
	1894 . . . . .	48,232	49,889	98,121	48,114	49,862	97,976	21,658	24,120	45,778
	1895 . . . . .	48,199	49,790	97,989	48,172	50,048	98,220	21,733	24,244	45,977
Uppsala stad	år 1891 . . . . .	9,265	12,176	21,441	9,239	12,149	21,388	3,768	4,235	8,003
	1892 . . . . .	9,080	12,029	21,109	9,132	12,030	21,162	3,758	4,132	7,890
	1893 . . . . .	9,043	11,978	21,021	9,078	12,005	21,083	3,912	4,443	8,355
	1894 . . . . .	9,106	12,041	21,147	9,037	12,002	21,039	3,926	4,477	8,403
	1895 . . . . .	9,197	12,231	21,428	9,169	12,232	21,401	4,053	4,606	8,659
Enköpings stad	år 1891 . . . . .	1,500	1,874	3,374	1,524	1,880	3,404	600	638	1,238
	1892 . . . . .	1,492	1,873	3,365	1,519	1,891	3,410	587	635	1,222
	1893 . . . . .	1,512	1,926	3,438	1,540	1,940	3,480	603	646	1,249
	1894 . . . . .	1,565	2,002	3,567	1,583	2,031	3,614	621	676	1,297
	1895 . . . . .	1,555	2,043	3,598	1,564	2,065	3,629	625	668	1,293
Hela länet	år 1891 . . . . .	58,147	63,437	121,584	58,116	63,432	121,548	25,679	28,650	54,329
	1892 . . . . .	58,197	63,417	121,614	58,230	63,577	121,807	25,674	28,768	54,442
	1893 . . . . .	58,435	63,573	122,008	58,587	63,729	122,316	26,147	29,170	55,317
	1894 . . . . .	58,903	63,932	122,835	58,734	63,895	122,629	26,205	29,273	55,478
	1895 . . . . .	58,951	64,064	123,015	58,905	64,345	123,250	26,411	29,518	55,929

Tab. 2.

## ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I UPPSALA LÄN ÅREN 1891—1895.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	
Allmänna vägar.	Längd af hvarje vägslag vid 1895 års slut.	Deraf under åren 1891—1895		Kostnad för under åren 1891—1895						Längd af indelade med skjutsanstalter försedda vägar vid 1895 års slut.	Skjutsanstalter vid 1895 års slut			
		fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.			omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.				med entreprenad.		utan entreprenad.	
				Af statsmedel.	Af landstingets eller kommunernas medel.	Af väghållningsdistriktens medel (vägkassorna).	Af statsmedel.	Af landstingets eller kommunernas medel.	Af väghållningsdistriktens medel (vägkassorna).		Gästgifverier.	Skjutsstationer.		
	Nymil.	Nymil.	Nymil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Nymil.	Antal.	Antal.	Antal.	
<b>Å landsbygden:</b>														
Landsvägar . . . . .	35·47	—	—	—	—	—	—	—	—	35·47	16	12	2	
Bygdvägar . . . . .	128·90	—	—	—	—	—	—	—	—	77·50	—	—	—	
<b>I städerna . . . . .</b>	1·97	—	—	—	—	—	—	—	—	1·97	—	—	—	
<b>Summa</b>	<b>166·34</b>	—	—	—	—	—	—	—	—	<b>114·94</b>	<b>16</b>	<b>12</b>	<b>2</b>	
<p>Årliga kostnaden för underhållet den tid mark är bar af allmän väg inom länet är, enligt 46 § af lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, uppskattad till 132,463·19 kr.</p> <p>Skjutslegan per nymil utgick vid 1895 års slut med:</p>														
2·25 kronor, hvilket är öfver maximilegan . . . . .											—	1	—	
1·90 » » » » » . . . . .											—	1	—	
1·70 » { hvilket är maximilega med entreprenadbidrag . . . . .											14	10	—	
» { » » » utan » . . . . .											2	—	—	
1·12 » hvilket är under maximilegan . . . . .											—	—	2	
Summa (skjutsanstalter)											<b>16</b>	<b>12</b>	<b>2</b>	
											I kunga- och krono-skjuts.	Vid gästgifverier med entreprenad.	Vid skjutsstationer med entreprenad.	Vid skjutsanstalter utan entreprenad.
Antal utgångna hästar under år 1891 . . . . .											37	1,419	738	450
» » » » » 1892 . . . . .											43	1,469	811	381
» » » » » 1893 . . . . .											49	1,442	740	415
» » » » » 1894 . . . . .											40	1,375	828	412
» » » » » 1895 . . . . .											22	1,245	758	371
Summa (hästar)											<b>191</b>	<b>6,950</b>	<b>3,875</b>	<b>2,029</b>

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSIORDAR M. M. I UPPSALA LÄN ÅR 1895.

I. Landsbygden.	2.		3.		5.	6.					11.																																																																		
	Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.					Antal brukningsdelar.	Antal lägenheter, verk och inrättningar utom de i jordeboken särskildt upptagna (i kol. 2-4).					Taxeringsvärdet (i kronor)																																																																	
	Antal.	Mantal.		Antal brukningsdelar.			Jord-torp.	Ryttare-, soldat- och båtmans-torp.	Back-stugor.	Verk och inrättningar.	Hus i köpingar, villor m. m.	jordbruks-fastighet.	ö annan fastighet.																																																																
Oförmedlade.		Nuvarande.	Oförmedlade.		Nuvarande.																																																																								
<b>A. Kronoegendomar.</b>																																																																													
1) Under allmän disposition.																																																																													
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier . . . . .	22	62 <sup>3/4</sup>	59 <sup>3/4</sup>	19	49	—	14	3	6	863,000	821,800																																																																		
b) Boställen: hemman . . . . .	152	154 <sup>7/8</sup>	129 <sup>1/4</sup>	152	94	9	72	2	12	2,043,000	20,600																																																																		
Do lägenheter . . . . .	115	—	—	109	—	—	—	—	1	110,000	32,000																																																																		
c) Hemman . . . . .	343	324 <sup>883/1000</sup>	262 <sup>199/1000</sup>	342	59	12	54	—	—	3,356,300	7,800																																																																		
Nybyggen . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																																																																		
d) Jordlägenheter . . . . .	61	—	—	80	—	—	—	1	2	276,200	8,500																																																																		
e) Fiskerier . . . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	170,000																																																																		
f) Verk och inrättningar . . . . .	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35,000																																																																		
2) Under enskild disposition.																																																																													
a) Säterier . . . . .	1	1	1	1	—	—	—	—	—	5,000	—																																																																		
b) Hemman . . . . .	11	2 <sup>311/1000</sup>	1 <sup>1163/1000</sup>	18	16	1	22	2	—	18,400	600																																																																		
Nybyggen . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																																																																		
c) Jordlägenheter . . . . .	358	—	—	366	1	—	6	2	—	708,800	269,300																																																																		
d) Fiskerier . . . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500																																																																		
e) Verk och inrättningar . . . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4																																																																		
<b>B. Skatteegendomar.</b>																																																																													
a) Boställen: hemman . . . . .	1	1	1	1	5	12	10	—	—	6,200	—																																																																		
Do lägenheter . . . . .	3	—	—	3	—	—	—	—	—	8,000	—																																																																		
b) Säterier . . . . .	102	141 <sup>3/16</sup>	122 <sup>5/16</sup>	98	100	21	36	15	2	2,348,300	118,000																																																																		
c) Hemman . . . . .	2,086	1,785 <sup>24223/10000</sup>	1,531 <sup>29249/10000</sup>	3,810	885	715	1,877	106	92	29,373,400	4,759,400																																																																		
d) Jordlägenheter . . . . .	420	—	—	380	3	—	1	1	—	512,200	603,300																																																																		
e) Fiskerier . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																																																																		
f) Verk och inrättningar . . . . .	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75,000																																																																		
<b>C. Frälseegendomar.</b>																																																																													
a) Boställen: hemman . . . . .	13	10 <sup>1/2</sup>	10	14	10	8	30	13	—	185,100	3,800																																																																		
Do lägenheter . . . . .	2	—	—	2	4	—	6	—	—	6,900	—																																																																		
b) Säterier och ladugårdar . . . . .	206	317 <sup>3/16</sup>	281 <sup>1/16</sup>	197	362	20	96	45	15	7,423,300	437,600																																																																		
c) Rå- och rörs (insockne) hemman . . . . .	62	53 <sup>1/4</sup>	45 <sup>1/4</sup>	52	51	32	94	6	6	817,000	—																																																																		
d) Hemman (utsockne) . . . . .	1,741	1,419 <sup>79447/10000</sup>	1,112 <sup>7822/10000</sup>	1,897	627	301	554	42	24	20,119,600	1,459,600																																																																		
e) Jordlägenheter . . . . .	290	—	—	252	37	2	13	5	1	246,300	421,500																																																																		
f) Fiskerier . . . . .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800																																																																		
g) Verk och inrättningar . . . . .	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94,200																																																																		
<b>D. Andra fastigheter</b> (som ej inräknats härofvän).																																																																													
Kyrkor och andra offentliga byggnader	—	—	—	—	—	—	—	—	485	—	4,513,350																																																																		
Frälseräntor . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	202	—	409,700																																																																		
Summa	6,005	4,272 <sup>3/16</sup>	3,557 <sup>5/16</sup>	7,793	2,303	1,133	2,885	243	848	68,427,100	15,082,650																																																																		
Deraf fri från beviljning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,157,600	5,630,050																																																																		
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Hela antalet nybygda boningshus 1891—1895.</th> <th colspan="2">Mantal.</th> <th rowspan="2">Antal ländrier, jordlotter eller andra brukningsdelar.</th> <th colspan="2">Tomter.</th> <th rowspan="2">Befattliga boningshus 1895.</th> <th rowspan="2">Verk och inrättningar.</th> <th rowspan="2">Kyrkor o. andra offentliga byggnader.</th> <th colspan="2">Taxeringsvärde</th> </tr> <tr> <th>Oförmedlade.</th> <th>Nuvarande.</th> <th>Be-bygda.</th> <th>Obe-bygda.</th> <th>å jordar.</th> <th>å hus och tomter.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Uppsala . . . . .</td> <td>13</td> <td>—</td> <td>40<sup>1/2</sup></td> <td>—</td> <td>664</td> <td>592</td> <td>1,389</td> <td>25</td> <td>68</td> <td>797,800</td> <td>31,583,000</td> </tr> <tr> <td>Enköping . . . . .</td> <td>18</td> <td>—</td> <td>16<sup>1/2</sup></td> <td>—</td> <td>169</td> <td>182</td> <td>228</td> <td>5</td> <td>13</td> <td>553,500</td> <td>3,112,000</td> </tr> <tr> <td>Summa</td> <td>31</td> <td>—</td> <td>57<sup>1/2</sup></td> <td>—</td> <td>833</td> <td>774</td> <td>1,617</td> <td>30</td> <td>81</td> <td>1,351,300</td> <td>38,271,500</td> </tr> <tr> <td>Deraf fri från beviljning</td> <td>—</td> <td>—</td> <td>—</td> <td>—</td> <td>—</td> <td>—</td> <td>—</td> <td>—</td> <td>—</td> <td>393,900</td> <td>7,144,900</td> </tr> </tbody> </table>													Hela antalet nybygda boningshus 1891—1895.	Mantal.		Antal ländrier, jordlotter eller andra brukningsdelar.	Tomter.		Befattliga boningshus 1895.	Verk och inrättningar.	Kyrkor o. andra offentliga byggnader.	Taxeringsvärde		Oförmedlade.	Nuvarande.	Be-bygda.	Obe-bygda.	å jordar.	å hus och tomter.	Uppsala . . . . .	13	—	40 <sup>1/2</sup>	—	664	592	1,389	25	68	797,800	31,583,000	Enköping . . . . .	18	—	16 <sup>1/2</sup>	—	169	182	228	5	13	553,500	3,112,000	Summa	31	—	57 <sup>1/2</sup>	—	833	774	1,617	30	81	1,351,300	38,271,500	Deraf fri från beviljning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	393,900	7,144,900
Hela antalet nybygda boningshus 1891—1895.	Mantal.		Antal ländrier, jordlotter eller andra brukningsdelar.	Tomter.		Befattliga boningshus 1895.	Verk och inrättningar.	Kyrkor o. andra offentliga byggnader.	Taxeringsvärde																																																																				
	Oförmedlade.	Nuvarande.		Be-bygda.	Obe-bygda.				å jordar.	å hus och tomter.																																																																			
Uppsala . . . . .	13	—	40 <sup>1/2</sup>	—	664	592	1,389	25	68	797,800	31,583,000																																																																		
Enköping . . . . .	18	—	16 <sup>1/2</sup>	—	169	182	228	5	13	553,500	3,112,000																																																																		
Summa	31	—	57 <sup>1/2</sup>	—	833	774	1,617	30	81	1,351,300	38,271,500																																																																		
Deraf fri från beviljning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	393,900	7,144,900																																																																		
<p>II. Städerna.</p> <p>Uppsala . . . . .</p> <p>Enköping . . . . .</p> <p>Summa</p> <p>Deraf fri från beviljning</p>																																																																													

1) Utan särskildt taxeringsvärde.

Tab. 4.

## EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I UPPSALA LÄN ÅR 1895.

1. Fideikommissinnehafvarens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Frälse.					11. jordbruksfastighet.	12. annan fastighet.	13. frälseränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Friherre C. de Geer . . . . .	Gården nr 10 och 11 i qv. Oxen . . . . .	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	62,400	—	—	2,956,200
	Frötuna m. fl. . . . .	Rasbo.	—	—	4 $\frac{3}{4}$	12 $\frac{3}{8}$	1	1	387,000	9,000	2,800	—	
	Gräntorp m. fl. . . . .	Rasbokil.	—	—	—	$\frac{1}{4}$	2	—	6,300	—	—	—	
	Åkerby m. fl. . . . .	Fundbo.	—	—	—	2 $\frac{1}{4}$	1	—	29,300	—	—	—	
	Lälunda m. fl. . . . .	Gamla Uppsala.	—	$\frac{7}{8}$	—	1 $\frac{5}{8}$	1	—	37,500	—	—	—	
	Vittulsberg m. fl. . . . .	Vaksala.	—	1 $\frac{3}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	1	—	—	88,100	—	—	—	
	Rufvelbo . . . . .	Tierp.	—	1	—	—	—	—	22,000	—	—	—	
	Burunge m. fl. . . . .	Vendel.	—	$\frac{1}{2}$	—	11 $\frac{1}{4}$	3	—	170,600	—	—	—	
	Finnerånger m. fl. . . . .	Vestland.	—	1 $\frac{1}{8}$	5 $\frac{3}{8}$	3 $\frac{1}{4}$	1	—	326,900	—	—	—	
	Gårdskär m. fl. . . . .	Elfkarleby.	—	1 $\frac{1}{4}$	—	5 $\frac{1}{2}$	—	—	96,800	—	—	—	
	Risby . . . . .	Viksta.	—	—	—	1	—	—	14,200	—	—	—	
	Frälseränta af Bräcksta . . . . .	Dannemora.	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	
	Tobo bruk m. fl. . . . .	Tegelsmora.	—	2	—	15 $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{10}$	2	1	320,500	204,500	1,900	—	
	Leufsta bruk m. fl. . . . .	Öster-Löfsta.	—	5 $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{8}$	8 $\frac{1}{6}$	19 $\frac{1}{4}$	6	3	582,600	236,600	10,500	—	
Barknäse . . . . .	Hällnäs.	—	3 $\frac{5}{8}$	—	14 $\frac{1}{4}$	7	—	341,800	5,000	300	—		
			<b>124<math>\frac{3}{4}</math><math>\frac{307}{160}</math></b>										
Friherre Per Banér . . . . .	Skörby . . . . .	Kalmar.	—	—	4	1 $\frac{3}{8}$	1	—	109,200	—	—	—	560,900
	Skadevi . . . . .	Häggeby.	—	1	3	3	1	—	89,900	—	—	—	
	Sjöo m. fl. . . . .	Holm.	—	—	9 $\frac{3}{4}$	9 $\frac{1}{4}$	—	1	262,900	1,000	—	—	
	Fitjabodarne m. fl. . . . .	Fitja.	—	—	—	1	—	—	27,300	—	—	—	
	Onsike m. fl. . . . .	Skogs-Tibbe.	—	—	1	1	—	—	70,600	—	—	—	
			<b>34<math>\frac{3}{8}</math></b>										
Grefve Nils Brahe . . . . .	Skoklosters slott med samlingar . . . . .	Skokloster.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1)
Kaptenen Carl F. A. Nauckhoff . . . . .	Kynge . . . . .	Veckholm.	—	—	—	1	—	—	11,900	—	—	—	243,400
	Vestra Vällinge utjord . . . . .	Litslena.	—	—	—	—	1	—	7,800	—	—	—	
	Dräggesta . . . . .	Vallby.	—	—	—	1 $\frac{3}{8}$	—	—	23,400	—	—	—	
	Dorsilla . . . . .	Tillinge.	—	—	—	1	—	—	8,200	—	—	—	
	Ludby . . . . .	Svinnegarn.	—	—	—	1	—	—	14,300	—	—	—	
	Hacksta . . . . .	Enköpings-Näs.	—	—	6	2 $\frac{3}{4}$	—	—	178,300	—	—	—	
			<b>18<math>\frac{1}{8}</math></b>										
Jan Larsson . . . . .	Rickeby . . . . .	Boglösa.	—	—	—	1 $\frac{107}{168}$	—	—	21,800	—	—	—	21,800
			<b>1<math>\frac{107}{168}</math></b>										
Majoren R. Kistner . . . . .	Gumlösa . . . . .	Teda.	—	2 $\frac{1}{4}$	—	—	—	—	50,400	—	—	—	50,400
			<b>2<math>\frac{1}{4}</math></b>										

Grefve J. M. Spens . . . . .	Höja m. m. . . . . Rymningen (sex ängstegar)	Gryta. Fröslunda.	—	—	1 $\frac{3}{4}$	—	—	2	—	70,000	—	—	—	
			—	—	—	—	—	1 $\frac{3}{4}$	1	10,700	—	—	80,700	
Underlöjtnanten Kl. Gyllenadler . . .	Salneck och Björume . . . Rymningen (Vreta ängstegar) Berg . . . . .	Gryta. Fröslunda. Järlåsa.	—	—	4	1 $\frac{1}{4}$	—	1	—	69,000	—	—	—	
			—	—	—	—	—	1	—	1,200	—	—	—	
			—	1	—	—	—	6 $\frac{1}{4}$	—	13,000	—	—	83,200	
J. M. v. Engeström . . . . .	Vrå och Testa . . . . . Österby och Vesterby . . . . . Lund . . . . . Vernbo . . . . . Kipplingeberg m. m. . . . . Kjettslinge . . . . . Bemersberg m. m. . . . .	Skogs-Tibbe. Åland. Ramsta. Nysätra. Bälinge. Jumkil. Skuttunge.	—	1 $\frac{1}{2}$	4	$\frac{1}{2}$	—	—	1	111,000	1,000	—	—	
			—	—	6	1 $\frac{3}{8}$	—	—	2	165,900	9,000	—	—	
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
			—	4 $\frac{3}{4}$	—	5 $\frac{1}{2}$	—	2	—	173,700	—	—	—	
			—	—	—	1	—	—	—	13,000	—	9,100	—	
			—	1 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$	—	2	—	104,700	—	1,200	588,600	
C. F. Braunerhjelm . . . . .	Ytternäs m. m. . . . . Elfvesta m. m. . . . .	Uppsala-Näs. Dalby.	—	—	2	4 $\frac{1}{4}$	—	—	—	89,300	—	—	—	
			—	—	—	4	—	—	—	44,600	—	—	133,900	
C. G. Tottie . . . . .	Älby . . . . .	Vendel.	—	—	—	1 $\frac{1}{2}$	—	—	—	22,800	—	—	22,800	
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		Summa	—	30 $\frac{1}{55}$	63 $\frac{5}{12}$	135 $\frac{1}{20}$	—	228 $\frac{198}{140}$	38	10	4,188,000	528,500	25,400	4,741,900

1) Ej särskildt taxerad.

Tab. 5.

## EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I UPPSALA LÄN ÅR 1895.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal sutt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. Taxeringsvärdet (i kronor)			14. S u m m a.
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.		8. Summa.			ä jordbruksfastighet.	ä annan fastighet.	ä frälseränta.	
					6. Säterier, ladugårdar, röt och rör.	7. Allmänt frälse.							
Uppsala ångvarns aktiebolag . . . . .	Ångvarn och bränneri . . . . .	Uppsala.	—	—	—	—	—	4	—	575,000	—	—	575,000
Akademiska ridinstitutionens aktieb.	N:r 4 i qv. Trudhem . . . . .	»	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	—	50,000
Uppsala bayerska bryggeriaktiebolag . . . . .	N:r 2 o. 6 i qv. Sandbacken	»	—	—	—	—	—	1	—	327,200	—	—	327,200
Uppsala sim- och badinrättnings aktiebolag . . . . .	N:r 1 i qv. Heimdal . . . . .	»	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	—	4,000
H. Gahns aseptin-amykos-aktiebolag . . . . .	2 gårdar i qv. Gudrun och Hamder . . . . .	»	—	—	—	—	—	2	—	54,300	—	—	54,300
Uppsala snusfabriks aktiebolag . . . . .	N:r 1 i qv. Suttung . . . . .	»	—	—	—	—	—	1	—	16,500	—	—	16,500
St. Eriks kakelfabriks aktiebolag . . . . .	N:r 17 i Erikslund . . . . .	»	—	—	—	—	—	1	5,000	26,000	—	—	31,000
Uppsala kakelfabriks aktiebolag . . . . .	Fastighet i Engelbrekt Svenssons vretur . . . . .	»	—	—	—	—	—	1	8,000	119,000	—	—	127,000

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I UPPSALA LÄN ÅR 1895.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och jorättin- gar (fa- stigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			ä jord- bruks- fastighet.	ä annan fastighet.	ä frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Aktiebolaget Uppsala enskilda arbets- hem . . . . .	Nr 4 i qv. Ask och nr 1 i qv. Folkvang . . . . .	Uppsala.	—	—	—	—	—	1	—	18,000	—	—	18,000
Erlangens bayerska bryggeriaktieb. .	Nr 3, 5 och 7 i qv. Hörnet och nr 5 i qv. Manhem	"	—	—	—	—	—	1	—	363,200	—	—	363,200
Enköpings bryggeri- och ångvarns aktiebolag . . . . .	Nr 2, 3 och 6 i 2:a qv. östra roten samt »Nyborg»	Enköping.	—	—	—	—	—	1	100	260,500	—	—	260,600
Frälsningsarméns förlags aktiebolag	Nr 5 af vestra rotens 4:e qv.	"	—	—	—	—	—	1	—	10,500	—	—	10,500
Aktiebolaget Mälaremejeriet . . . . .	Mejeriet . . . . .	"	—	—	—	—	—	1	100	16,000	—	—	16,100
Gimo bruks aktiebolag . . . . .	Gimo bruk m. m. . . . . Tänga m. fl. . . . . Frälseräntor . . . . .	Skefthammar. Ekeby. Alunda.	—	1 $\frac{1}{2}$	5	12 $\frac{1}{2}$ 7 $\frac{1}{2}$	26 $\frac{5}{2}$	3	—	313,000 221,500	154,700	1,000 1,900 13,400	705,500
Kilafors jernverks aktiebolag . . . . .	Ramhälla grufvor . . . . .	"	—	—	—	—	—	—	1	—	26,200	—	26,200
Husby aktiebolag . . . . .	Husby m. m. . . . .	Stafby.	—	$\frac{1}{4}$	1	2 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{3}{4}$	3	1	89,700	39,000	1,000	129,700
Väslinge aktiebolag . . . . .	Väslinge qvarn och såg . .	Alunda.	—	—	—	—	—	—	2	—	35,000	—	35,000
Dannemora-Hargs jernvägsaktiebolag	Trafikchefsbostad m. m. . .	Dannemora.	—	—	—	—	—	—	2	—	27,300	—	27,300
Aktiebolaget Österby bruk . . . . .	Söderlöfsta m. m. . . . . Bol m. m. . . . . Söder Edinge . . . . . Lydinge m. m. . . . . Harvik m. m. . . . . Österby bruk m. m. . . . . Berg m. fl. . . . . Uflunge m. m. . . . . Bohl m. m. . . . . Kräby . . . . .	Alunda. Morkarla. Tunn. Stafby. Dannemora. Film. Tegelsmora. Viksta. Rasbokil. Rasbo.	—	3 $\frac{3}{4}$ 1 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$ —	—	17 $\frac{3}{8}$ 15 $\frac{1}{2}$ — 6 $\frac{5}{8}$ 7 $\frac{1}{2}$ 21 $\frac{7}{8}$ 2 $\frac{1}{2}$	95 $\frac{257}{860}$	8 8 — 4 6 4 2	— 1 1 1 1 —	301,200 286,200 56,000 246,400 187,300 455,100 38,800 30,400 151,700 7,100	1,500 29,000 — 4,000 19,500 — — — — —	3,600 — 1,800 — — — — — — —	2,210,800
Söderfors bruks aktiebolag . . . . .	Söderfors bruk m. m. . . . . Elfkarleö bruk m. m. . . . . Bredånge m. m. . . . .	Söderfors. Elfkarleby. Tierp.	—	4 $\frac{3}{4}$ 24 $\frac{1}{2}$ 51 $\frac{3}{4}$	—	8 $\frac{1}{2}$ 11 $\frac{1}{2}$ 13 $\frac{1}{4}$	57 $\frac{355}{416}$	8 21 10	2 6 1	227,200 388,800 427,000	406,000 433,000 500	— — -1,600	1,884,100
Vattholma bruks aktiebolag . . . . .	Vattholma m. m. . . . . Årby m. m. . . . . Örrängen . . . . .	Lena. Tensta. Björklinge. Rasbokil. Rasbo.	1 $\frac{1}{4}$	61 $\frac{397}{4352}$ 2 $\frac{3}{4}$	9 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{5}{8}$ 9 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{3}{4}$	43 $\frac{685}{4352}$	5 1 — 3	4 — — 1	331,200 422,000 2,500 148,400 9,500	206,400 — — 800 —	— — — — —	1,120,800
Örsundsbro aktiebolag . . . . .	Örsundsbro bränneri . . . . .	Fröslunda.	—	—	—	—	—	—	1	—	66,800	—	66,800
Stora Kopparbergs bergslags aktieb.	Skutskär . . . . .	Elfkarleby.	—	—	—	—	—	2	2	30,000	1,464,000	—	1,494,000
Kopparbergs-Avesta aktiebolag . . . .	Östfora m. m. . . . .	Järlåsa.	—	—	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	1 $\frac{1}{4}$	—	2	50,300	8,000	—	58,300
Uppsala-Ekeby aktiebolag . . . . .	Ekeby . . . . .	Bondkyrka.	—	—	—	1 $\frac{3}{4}$	1 $\frac{3}{4}$	—	2	31,100	75,000	—	106,100
Flottsundsbro aktiebolag . . . . .	Flottsundsbro . . . . .	"	—	—	—	—	—	—	1	—	1,000	—	1,000
Löfsta aktiebolag . . . . .	Löfsta m. m. . . . . Vedyxa m. m. . . . .	Fundbo. Danmark.	—	9 $\frac{1}{2}$	—	1 $\frac{3}{4}$	11 $\frac{1}{2}$	—	2	281,400 11,000	— —	— —	292,400
		Summa	1 $\frac{5}{2}$	74 $\frac{11897}{274176}$	23 $\frac{3}{4}$	141 $\frac{281}{480}$	241 $\frac{253471}{1370880}$	91	50	4,758,000	5,229,100	24,300	10,011,400



Tab. 6.

## EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR, I UPPSALA LÄN ÅR 1895.

1. Främmande magtens och undersätens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. 9. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.		9. Summa.			11. å jordbruksfastighet.	12. å annan fastighet.	13. å frälse-rianta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Finske undersåten, muraren Simon Erik Timmerholm . . . . .	Åkerby, I lägenhet . . . . .	Öster-Löfstn.	—	—	—	—	—	1	—	400	—	—	400
Engelske undersåten, hofjägmästaren P. B. Seton . . . . .	Ekolsund . . . . .	Husby Sjutolft.	—	1 <sup>3</sup> / <sub>2</sub>	4	13 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	1	516,700	20,000	—	—	—
	Segesta . . . . .	Över-Grau.	—	—	3	1 <sup>3</sup> / <sub>2</sub>	—	1	170,000	10,500	200	—	—
	Öfverklassla . . . . .	Hägeby.	—	—	—	—	—	—	12,000	—	—	—	—
	Grindtorp . . . . .	Lilslena.	—	—	—	—	—	1	4,200	—	3,300	—	—
	Bärsta . . . . .	Gresta.	—	—	—	1 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	—	14,400	—	—	—	—
	Thil . . . . .	Hjelsta.	—	—	—	2 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	—	68,800	—	3,700	—	823,800
		Summa	—	1 <sup>3</sup> / <sub>2</sub>	7	19 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	2	786,100	30,900	7,200	—	824,200

Tab. 6, 7.

Tab. 7.

## FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I UPPSALA LÄN ÅR 1895.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. till nedanstående antal personer.	6. af nedanstående hela belopp. Kronor.	7. Utdelning under år 1895. Kronor.	8. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895. Deraf värde af fastigheter. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
<b>A. Å Landsbygden.</b>									
a) <i>Stiftelser för egenlig fattigrård, för s. k. pauvers hontour och dylikt.</i>									
Stureska graf- och fattigkassan.	Underhåll af Stureska grafkorset i Teda samt understöd åt fattiga i socknen, företrädesvis från Strömsta.	Fräherre Gustaf Sture.	1832 # 4	8	191	4,200	1,200	Teda kyrkoråd och egaren till Strömsta.	
Strömbergerska testamentsfonden.	Understöd åt fattiga, som leke åtnjuta fattigunderstöd.	Kapten Strömberger.	—	5	55	1,100	—	Tillhinge fattigvårdsstyrelse.	
De la Gardieska fonden (Veekholms hospital).	Understöd åt Veekholms pastorats fattiga samt ärligen till Veekholms kyrka lösen efter medelmarkägarepris för 10 tunnor spannmål, hälften råg och hälften korn, och till Veekholms skola lösen efter samma grund för 14 tunnor spannmål, samt sädesslag.	Riksrådet m. m. Magnus Gabriel de la Gardie.	1658 # 10	14	1,131	13,400	13,400	En å gemensam kommunalstämma vald styrelse.	1)
Wallis-Edmanska fonden.	Förbättrad underhåll åt fattighjonens i Vallby socken.	Konsul C. Wallis.	1872 # 8	10	25	500	—	Kommunalnämnden i Vallby.	
De Geerska pensionsstiftelsen i Öster-Löfstn.	Ärligt understöd åt i behof stadda, Leufsta bruk underlydande t. d. bönder, torpare och enklor.	Excellensen m. m. greve Carl de Geer.	1830 # 2	17	510	8,500	—	Kyrkorådet i Öster-Löfstn.	

Uppsala län.

45

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSALTAL M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. 6. Utdelning under år 1895		7. 8. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Fantiska fonden i Alunda.	Understöd åt de fattiga i Alunda.	Kungl. sekreteraren magister Erik Samuel Fant.	1862 7 2	30	100	2,000	—	Kommunalnämnden i Alunda.	
D:o d:o i Morkarla.	D:o d:o i Morkarla.	Densamme.	1862 7/2	—	20	500	—	D:o i Morkarla.	
Gilljamska grafonden.	4/5 af årliga räkntan användes till underhåll af prostens C. J. Gilljams graf, 1/5 till Ekeby fattigvård.	Prosten Gilljams arfvingar.	1874 21 12 1885 2/8	4	27	759	—	Pastor och kyrkovårdar i Ekeby.	
Anders Hamréns fond.	Understöd åt Alunda sockens mest i behof varande fattiga och sjuka.	Kronofogden Anders Hamrén.	1783 22 11	10	2)	2)	—	Kommunalnämnden i Alunda.	3)
Dannemora understödsförening.	Understöd åt fattiga i Dannemora socken.	Kyrkoherden E. E. Plengier m. fl.	1883 1/2	20	65	100	—	Styrelse af 6 ledamöter.	
Richard Beronii fattigfond.	Understöd åt fattiga arbetare i Filmus socken.	Bokhållaren R. Beronius.	1883	5	40	1,000	—	Kommunalnämnden i Film.	
Duboiska fonden.	Understöd åt fattiga älderstigna och fattiga skolbarn i Uppsala-Näs socken.	Byggmästaren G. Dubois.	1892 26 9	—	—	1,500	—	Kommunalnämndsordföranden i Uppsala-Näs.	
Er. Hjelmstedts fond.	Understöd åt Bålinge sockens fattiga.	E. Hjelmstedt i Blacksta.	Okänt.	—	27	3)	—	Kommunalnämnden i Bålinge.	3)
Hans Hanssons enkas donationsfond.	D:o d:o.	Hans Hanssons i Gyste'enka Anna Mattsdotter.	—	—	27	3)	—	D:o d:o.	3)
Hans Perssons fond.	D:o d:o.	Hans Persson.	1884 23 8	—	23	500	—	D:o d:o.	
Stenbockska donationsfonden.	Underhåll af hospitalshuset, utdelning till de mest behöfvande i Holms socken samt 15 kronor till skolmedel.	Öfverstemarskalken greve J. G. Stenbock.	1817 14 6 o. 20 5	5	38	2,000	—	Holms kommun.	
Nymanska fonden.	Understöd till underhåll under Björnarbo i Jumkils socken samt belöning åt Björnarbo underhållande för plantering och biskötsel.	Kaptenen Axel Nyman och hans hustru.	1873 28 2	—	22	552	—	Kommunalnämnden i Jumkil.	
Hessle donationsfond.	Årliga räkntan delas till Fitja kommuns fattiga på gifvarnes dödsdagar.	Ryttmästaren A. Tersmeden och hans två fruar.	1797 16 2 1833 9 2 1836 24 3	10	28	500	—	Fattigvårdsstyrelsen i Fitja.	
Gabriel Noreni donation.	»Gratial» till 12 behöfvande inom Skuttunge församling.	Direktören Gabriel Norenius.	1839 11 7	12	108	4)	—	Kommunalnämnden i Skuttunge.	4)
Sundelii fond.	Räkntan går till Bålinge fattigvård.	Erik Sundelius.	1893 30 6	—	—	11,045	—	D:o i Bålinge.	
Hjelmstedtska fonden.	Bespisande hvarje julafton af hjonens i Jumkils sockens fattigstuga.	Gårdsegaren E. Hjelmstedt, Uppsala.	1875 28 13	4	6	100	—	Fattigvårdsstyrelsen i Jumkil.	
Liljenkrantzka donationen.	Understöd åt fattiga under Sandbro gård i Björklinge socken.	Fröken Liljenkrantz.	1827 28 10	9	15	300	—	Kommunalnämnden i Björklinge.	
Piperska fattigfonden.	D:o d:o.	Greve M. Piper.	1862 15 6	—	200	4,000	—	Fattigvårdsstyrelsen i d:o.	
Wikmanska frälseräkntan.	Understöd åt fattiga.	Doktorinnan M. G. Wikman.	1845 19 6	—	25	5)	—	D:o d:o.	5)
Walluerska donationen.	D:o d:o.	Kyrkoherden Wallner.	1779 20 3	—	6	117	—	D:o d:o.	
Insulinska d:o.	Understöd vid jultiden till fattiga under Sätuna gård i Björklinge socken.	Biskopinnan Christina Insulin.	1803 8 11	4	9	150	—	D:o d:o.	
Ahlgrenska donationsfonden.	Understöd åt fattiga.	Kaptenen G. F. Ahlgren.	1854 5 2	—	15	300	—	D:o d:o.	
Greve Pipers donation.	Understöd åt fattiga i Tensta socken.	Greve Piper.	—	21	30	—	—	D:o i Tensta.	
Fru S. Winboms och Haana Gestrins donationsfond.	Understöd åt de fattiga samt åt skolbarnen i Tensta.	Professoren P. Hedenius och hans hustru.	1895 27 4	24	50	2,000	—	D:o d:o.	
Björkmanska donationen.	Understöd åt fattiga vid Sätuna gård.	Brukspatron J. F. Björkman.	1885 30 9	4	50	1,000	—	D:o i Björklinge.	
L. O. Ernlunds fattigfond.	Understöd åt fattiga inom Erentuna socken.	Hemmansegaren L. O. Erlund.	1880 7 9	5	10	410	—	Kommunalnämnden i Erentuna.	
L. O. Ernlunds fond till älderstigna behöfvande.	Understöd åt älderstigna behöfvande inom d:o.	Densamme.	1889 18 10	5	10	400	—	D:o d:o.	
b) Stiftelser och invättningar för barnavård och barnundervisning.									
Skoklosters skolmagasinsfond.	Skolväsendets befrämjande inom Skoklosters socken.	Greve M. Brahe, major M. Poignant och socknens hemmansbrukare.	1822 5 10 1823 14 3 1858 14 3	—	48	1,275	—	Skolrådet i Skokloster.	
Greve M. Brahes donation.	D:o d:o.	Greve M. Brahe.	1832 12 12	—	8) 150	8)	—	D:o d:o.	6)
Lindströmska testamentsfonden.	Bespisande af fattiga skolbarn och beredande af slöjd-undervisning åt barn i Håtuna och Håbo-Tibble socknar.	Inspektoren E. Lindströms euka Margareta Dägerman.	1845 11 10 1847 11 12	—	1,150	32,024	8,350	Pastor och skolråd.	

Stockholms-Näs församlings beklädnadsfond för fattiga skolbarn.	Bidrag till kläder och skodon för fattiga skolbarn.	Stockholms-Näs församling.	1863 11/11	9	25	1,433	—	Kyrko- och skolrådet i Stockholms-Näs.
Bergstrands fond.	Understöd åt obemedlade skolbarn i Lillkyrka församling.	Inspektoren A. P. Bergstrand.	1831 18/10	6	55	1,376	—	Skolrådet i Lillkyrka.
Johannesfonden.	Understöd åt obemedlade skolbarn i Boglösa församling.	F. riksdagsmannen Jan Ersson i Boglösa by.	1874 24/6	13	20	500	—	Kommunalnämndsordf. i Boglösa.
Wallinska fonden.	Beklädnad åt fattiga skolbarn i Vallby.	Enkan Aurora Wallin, f. Strömberg.	1884 17/5	10	30	600	—	Kommunalnämnden i Vallby.
Komminister M. F. Wahlbergs donationsfond.	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	Komminister M. F. Wahlberg.	1874 22/3	10	50	1,000	—	Do do.
Otterska fonden.	Premier åt flitiga skolbarn.	Länsmannen C. L. Otter.	—	15	20	500	—	Skolstyrelsen i Bred.
Otterska folkskolepremiefond.	Do do.	Stadskassören C. L. Otter.	1876 20/5	—	31	501	—	Pastor i Sparrsätra.
Do do.	Do do.	Densamme.	—	30	27	513	—	Do i Enköpings-Näs.
Emelie Otters skolpremiefond.	Do do.	Densamme.	—	25	31	—	—	Do i Tillinge.
Prosten Mittags bibelfond.	Inköp af biblar åt obemedlad nattvardsungdom i Hägeby församling.	Prosten L. G. Mittag.	1838 22/4	11	10	265	—	Do i Hägeby.
Wallis-Edmanska fonden.	Understöd åt fattiga skolbarn i Vallby församling.	Konsul C. Wallis.	1872 19/8	6	25	500	—	Skolrådet i Vallby.
Grefvinnan Ulrika De Geers fond för Leufsta bruks flick- och småbarnsskola.	Undervisning för mindre barn i för småskolor vanliga ämnen samt för flickor i sömnad och väfnad.	Grefvinnan Ulrika De Geer.	1862 25/10	—	500	10,000	—	Innehafvaren af Leufsta ädelkommis.
Hübinnetska fonden.	Fattiga skolbarns beklädnad.	Kyrkoherden H. Hübnette.	1881 11/5	10	46	1,000	—	Skolrådet i Dannemora.
Knut Beronii donationsfond.	Skolväsendets främjande.	Handlanden Knut Beronius.	1870 9/7	—	—	3,000	—	Do i Film.
Beronii arfvingsars premiefond.	Belöningar åt skolbarn.	Enkefru Carolina Wilhelmina Beronii efterlevande söner.	1872 13/12	—	—	600	—	Do do.
Westergrenska fonden.	Barnaundervisningens fromma och utvidgning.	Kyrkoherden L. Westergren.	1862 13/11	—	—	6,406	—	Do i Tegelsmora.
Wallénska do.	Fattiga skolbarns beklädnad.	Byggmästaren Erik Wallén i Ahlsta.	1855 7/5	9	69	1,746	—	Pastor och kyrkovårdar i Nysätra.
Friherrinnan Charlotta von Kraemers minnesfond.	Skodon åt fattiga skolbarn i Frösunda socken.	Landshöfdingen R. von Kraemer.	1871 9/12	6	18	500	—	Skolrådet i Frösunda.
Hörstadii fond.	Beklädnad och bespisning åt fattiga skolbarn i Järlåsa socken.	Advokattfiskalen G. F. Hörstadius.	1860 14/9	35	188	3,114	—	Do i Järlåsa.
Kjellbergiska fonden.	Beklädnad och bespisning af fattiga skolbarn samt aflöning åt en fattigsköterska inom Bondkyrka socken.	Professoren N. G. Kjellberg.	1881 26/10 1887 1/3 1893 21/6	30	685	16,000	—	Do i Bondkyrka.
Erikssonska do.	Anskaffande af skodon åt fattiga skolbarn i Börje socken.	Barberaren G. Eriksson.	—	16	64	1,000	—	Kommunalnämnden i Börje.
Shumingska donationen.	Hjelp till kläder åt ryttares och torparens barn under Hesselby säteri.	Enkefru prostinnan Shuming.	1775 5/2	2	13	440	—	Kyrkoherden i do.
Vänge flickskolas donationsfond.	Underhåll af en mindre folkskola och slöjdskola för flickor.	Kapteen C. E. Casparsson.	1859 2/12	10	50	6,000	—	Särskild styrelse.
Brodinska fonden.	Uppköp af böcker och skriftermaterialier åt fattiga skolbarn i Junkil samt 5 kronor till julgäva åt läraren.	Vaktmästaren Lars Brodin i Stockholm.	1868 3/11	82	46	507	—	Skolrådet i Junkil.
Hjelmstedtska do.	Premier åt 2 gossar och 2 flickor i Junkils socken, som vid afgång från skolan gjort sig deraf förtjenta.	Gårdsegaren E. Hjelmstedt i Uppsala.	1875 28/12	4	8	169	—	Do do.
Gyllenkrooska donationsfond.	Understöd åt fattiga skolbarn inom Rasbo församling.	Adjutanten vid Kongl. lifregementet J. G. Gyllenkrook.	1766 4/11	7	100	2,356	—	Do i Rasbo.
Olssonska gifvomedlen.	Do do.	Margreta Olsson, Anna Marg. Olsson och Johanna Louise Viklund.	1875 2/3	4	50	1,000	—	Do do.
Carl Olssons fond.	Do do.	Kyrkovärden Carl Olsson och hans hustru.	1875 21/10	7	100	2,000	—	Do do.
Gyllenkrooska donationsfond.	Underhåll och aflöning åt skolläraren i Rasbo församling.	Adjutanten Johan Georg Gyllenkrook.	1766 4/11	1	117	2,333	—	Do do.
Bergholmska fonden.	Beklädnad af fattiga skolbarn i Bällinge socken.	Kursören Bergholms enka Anna Kristina Bergholm.	1881 31/8	8	120	2,118	—	Do i Bällinge.
Berglundiska do.	Do do samt utbetalande af lifrentor i Bondkyrka socken.	J. A. Berglund.	1870 12/8	26	129	2,145	—	Ordföranden i Bondkyrka sockens skolråd.
Dannarfsfonden.	Beklädnad och bespisning af fattiga skolbarn i Järlåsa socken.	Rikets Ständer.	1857 4/11	—	—	1,918	—	Skolrådet i Järlåsa.
v. Engeströms fond.	Beklädnad och bespisning af fattiga skolbarn.	Kammarejutikaren J. P. M. v. Engeström.	1838 22/4	20	87	1,766	—	Do i Bällinge.
Friherrinnan v. Dubens donation.	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	Friherrinnan Antoniette v. Dubens arfvingar.	1866 1/1	7	29	580	—	Pastorsarbetet i Fundbo.
Landshöfdingen R. v. Kraemers premiefond.	Belöningar åt skolbarn i Frösunda socken.	Landshöfdingen R. v. Kraemer.	1876 9/1	10	6	173	—	Skolrådet i Frösunda.
Margreta Wilhelmina Nordgrens donationsfond.	Beklädnad af en fattig flicka bland nattvard-barnen.	Fröken M. W. Nordgren.	—	1	11	361	—	Pastorsarbetet i Fundbo.
Lakeska fattigskolefonden.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Kapteen Leonard Lake.	1760	—	42	893	—	Skolrådet och kyrkorådet i Vendel.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSALTAL M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärknings.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Tensta fattigkassas donation.	Understöd åt fattiga skolbarn.	J. G. Evelius och Jon Bergqvist.	—	2	3	443	—	Kyrkorådet i Tensta.	
Per Perssons i Husby d:o.	D:o d:o.	Kyrkovården Per Persson.	1863 <sup>9</sup> / <sub>1</sub>	—	43	1,086	—	Förvaltas i likhet med Lena kyrkas egendom.	
L. J. Westbergers donationsfond.	Ungdomens undervisning.	Grosshandlanden L. J. Westberger i Enköping.	1839 <sup>21</sup> / <sub>6</sub>	—	—	500	—	Skolrådet i Söderfors.	
Elfbruksku skolfonden.	Folkundervisningens främjande.	Kommercerådet Olof Elfbrink i Gefle.	1824 <sup>9</sup> / <sub>7</sub>	—	—	10,000	—	D:o i Elfkarleby.	
Skolpremiefonden.	Belöningar åt skolbarn.	Komminister J. A. Palmér.	1886 <sup>19</sup> / <sub>10</sub>	—	—	53	—	Kyrko- och skolrådet i Björklinge.	
Piperska skolfonden.	Förbättring af skolläraelönen samt understöd åt fattiga barn.	Grefve M. Piper.	1862 <sup>15</sup> / <sub>6</sub>	—	302	6,000	—	D:o d:o.	
Skolmagasinsfonden.	Räntan ingår till skolkassan.	J. F. Björkman m. fl.	1839 <sup>20</sup> / <sub>10</sub>	—	91	1,690	—	Skolrådet i d:o.	
Prostinnan Petterssons syster-skolefond.	Inköp af materialier för arbeten af skolbarn.	Prostinnan S. Pettersson.	1881 <sup>8</sup> / <sub>4</sub>	—	165	1,378	—	D:o d:o.	
Kristina Elisabeth Westbergs fond.	Beklädnad af nattvardsungdom.	Kristina Elisabeth Westberg.	1873 <sup>19</sup> / <sub>8</sub>	23	155	3,333	—	Pastor och kyrkoråd i Vendel.	
L. O. Ernlands folkskolefond.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Hemmansegaren L. O. Ernland.	1889 <sup>18</sup> / <sub>10</sub>	5	10	400	—	Kommunalnämnden i Erentana.	
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Vendels församlings bibliotekskassa.	Bibliotek för Vendels församling.	Fröken C. G. Tham.	1832 <sup>22</sup> / <sub>6</sub>	—	—	1,859	—	Pastor och kyrkoråd i Vendel.	
Films bibliotekskassa.	Underhåll af sockenbibliotek.	Handlanden K. Beronius.	1870 <sup>6</sup> / <sub>6</sub>	—	8	200	—	Kommunalnämnden i Film.	
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Villberga sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	J. A. Westerlund och H. Lindroth.	1893 <sup>9</sup> / <sub>9</sub>	3	28	352	—	En styrelse.	10)
Håbo härads allmänna d:o.	D:o d:o.	Delegarne.	1895 <sup>3</sup> / <sub>2</sub>	2	14	241	—	D:o.	11)
Templet Linnens d:o.	D:o d:o.	D:o.	1893 <sup>1</sup> / <sub>7</sub>	8	40	164	—	D:o.	12)
Nykterhetsföreningarnes i Hacksta och Löt d:o.	D:o d:o.	D:o.	1894 <sup>19</sup> / <sub>3</sub>	9	156	14	—	D:o.	13)
Ekholmens d:o.	D:o d:o.	D:o.	1891 <sup>5</sup> / <sub>11</sub>	20	213	1,482	—	D:o.	14)
Dannemora arbetares d:o.	D:o d:o.	Dannemora grufarbetare.	1885 <sup>27</sup> / <sub>8</sub>	30	743	5,146	—	D:o.	15)
Tobo sjuk- och begravningsfond.	D:o d:o.	Bruksförvaltaren W. Gröndahl.	1882 <sup>28</sup> / <sub>1</sub>	3	140	1,035	—	D:o.	16)
Tegelsmora nykterhetsvänners m. fl:s sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Delegarne.	1895 <sup>29</sup> / <sub>3</sub>	4	51	35	—	D:o.	17)
Söderfors bruksarbetares sjuk- och begravningsförening.	D:o d:o.	Gjutaren Fr. Tallberg.	1883 <sup>1</sup> / <sub>1</sub>	104	2,013	1,414	—	D:o.	18)
Söderfors huddramanförering.	D:o d:o.	Densamme.	1891	36	1,022	633	—	D:o.	18)
Skutskärs brädgårdsarbetares sjukhjelpskassa.	Sjukhjälp.	Delegarne.	1887	41	621	1,263	—	D:o.	19)
D:o begravningskassa.	Begravningshjälp.	D:o.	1887	1	75	116	—	D:o.	20)
Skutskärs sågverksarbetares sjukhjelpskassa.	Sjukhjälp.	D:o.	1887	73	1,669	2,375	—	D:o.	21)
D:o begravningskassa.	Begravningshjälp.	D:o.	1887	6	450	202	—	D:o.	22)
Elfkarleby brukarbetares sjuk- och begravningshjelpsförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1883 <sup>19</sup> / <sub>2</sub>	49	912	2,224	—	D:o.	23)
Strömsbergsverkens sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	D:o.	1893 <sup>9</sup> / <sub>9</sub>	12	379	2,542	—	D:o.	24)
Salsta grufvors sjukkassa.	D:o d:o.	Vattholma bruk.	1874	—	—	223	—	Bruksförvaltningen.	
Vattholma bruksarbetares d:o.	D:o d:o.	D:o.	1884	19	350	5,084	—	D:o.	
Lena arbetares sjukhjelpsförening.	D:o d:o.	Skräddaren C. G. Öhrström.	1883	21	316	1,184	—	En styrelse.	25)

f) Pensionsfonder.

Lottscherska fonden.	Understöd åt kyrkobetjentens i Vallby socken enkör.	Kyrkoherden Joh. Jacob Lottscher.	1812 <sup>18</sup> / <sub>12</sub>	1	10	267	—	Kommunalnämnden i Vallby.
Troilska d:o.	Understöd till gratialister under egendomen Björnarbo.	Eriherre K. v. Troil.	1823 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	—	25	550	—	D:o i Junkil.
Hammerinska donationsfonden.	Pensioner till redligt, troget och ärligt tjenstefolk inom Vänge och Läby socknar.	Hofpredikanten J. S. Hammerin och hans hustru.	1856 <sup>5</sup> / <sub>12</sub>	4	250	5,000	—	D:o i Vänge.
Major A. L. v. Engeströms pensionsfond.	Pensioner åt behöfvande underhafvande vid Österby gård.	Löjtnant L. W. v. Engeström.	1867 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1	10	302	—	D:o i Åland.
Lundbergiska fonden.	Understöd åt trogna tjenare.	Majoren A. F. M. Lundberg.	1862 <sup>21</sup> / <sub>12</sub>	1	11	227	—	Pastor i Börje.
Carl Olssons fond.	Insättning i lifränteanstalt för under året födda medelösa barn inom Rasbo socken.	Kyrkovärden Carl Olsson och hans hustru.	1875 <sup>21</sup> / <sub>10</sub>	15	75	1,500	—	Kyrkorådet i Rasbo.
Nymanska fonden.	Till lifräntor för barn, som födas under Björnarbo gård.	Kaptenen Axel Nyman och Jenny Nyman.	1873 <sup>28</sup> / <sub>2</sub>	—	—	1,050	—	Kommunalnämnden i Junkil.

g) Pensionskassor.

Österby bruksarbetarens enke- och pupillkassa.	Understöd åt enkör och minderåriga föräldralösa.	Österby bruksarbetare.	1881 <sup>1</sup> / <sub>1</sub>	24	715	2,470	—	En styrelse.
--	--	------------------------	----------------------------------	----	-----	-------	---	--------------

h) Andra stiftelser och inrättningar.

Bergska fonden.	Af ärliga räntan användas <sup>9</sup> / <sub>10</sub> till skolläraren samt till de fattige och socknens allmänna älliganden, såsom byggnader, kyrkans prydnad m. m.; <sup>1</sup> / <sub>10</sub> af räntan är anslagen till församlingens pastor.	Organisten Per Adolf Berg.	1863 <sup>1</sup> / <sub>6</sub>	—	735	37,081	—	Kyrko- och skolrådet i Alunda.
Piperska kyrkofonden.	Förskönningar uti och omkring Björklinge kyrka.	Grefve Magnus Piper.	1862 <sup>15</sup> / <sub>6</sub>	—	150	3,000	—	D:o i Björklinge.
Fonden till förbättring af komministerlönen i Björklinge.	Förbättring af komministerlönen i Björklinge socken.	Densamme.	1862 <sup>15</sup> / <sub>6</sub>	1	150	3,000	—	D:o d:o.
Wredeska donationen.	Underhåll af Wredeska grafkoret i Björklinge.	Öfverstelöjtnanten Wrede o. öfversten C. H. Wrede.	1828 <sup>5</sup> / <sub>2</sub> o. 27 <sup>2</sup> / <sub>2</sub>	—	87	1,733	—	D:o d:o.
Leijonhufvudska grafkorskassan.	Underhåll af Leijonhufvudska familjegraven i Dalby kyrkas kor, hvilket betraktas såsom öfverbyggnad öfver gravnen och underhålles såsom denna.	Öfversten friherre Axel Gabriel Leijonhufvud.	1737 <sup>18</sup> / <sub>1</sub>	—	—	2,603	—	Dalby kyrkas »föreståndare».
Tillingbergiska testamentsfonden.	Bidrag till ljus i julottan i Tillinge kyrka samt andra smärre för kyrkan nödiga utgifter, såsom inköp af biblar åt nattvardsbarn.	Pigan Lisa Tillingberg i Hansta.	1866	—	15	1,215	—	Pastor i Tillinge.
Engeströms grafvond.	Vård af Engeströmska familjegraven och belöning åt kyrkobetjeningen.	Bruksegaren A. Engeström.	1884 <sup>24</sup> / <sub>3</sub>	1	2	149	—	Pastorsembetet i Fröslunda.
Fundbo kyrkas restaurationsfond.	Restaurering af Fundbo kyrka.	Medlemmar af Fundbo församling.	1893 <sup>27</sup> / <sub>8</sub>	—	—	232	—	D:o i Fundbo.
Junkils sockens tornbyggnadskassa.	Bidrag till en tornbyggnad å Junkils kyrka.	Kyrkovärden J. O. Olsson.	1864	—	—	231	—	S det i Junkil.
Gillbergiska fonden.	Underhåll af grafplats samt något kyrkligt ändamål.	Handl. G. W. Gillberg.	1889 <sup>7</sup> / <sub>9</sub>	—	—	2,000	—	Kyrkorådet i Tegelsmora.
Kyrkohemmanet Norrbacka.	Till Erentuna kyrka.	Jöns Olsson i Östa.	—	—	—	3,500	—	Kyrkoråd och kyrkostämna.
Summa			—	1,175	19,220	284,359	26,450	

B. I Uppsala stad (oafsedt Universitetet).

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.

Skogiska fonden.	Understöd åt nödlidande på borgerskapets fattighus.	Rådmannen Daniel Skog.	1813 <sup>17</sup> / <sub>2</sub>	4	69	1,500	—	Magistraten.
Rödinska testamentsfonden.	Understöd åt torftiga horgareenkör i Uppsala.	Künnären Rödins hustru.	—	2	15	250	—	D:o.
Uppsala borgerskaps enskilda gubb- och enkehusinrättning.	Att bereda husrum m. m. samt, i mån af tillgångar, underhåll i öfrigt åt fattiga borgare, deras enkör och ogifta döttrar.	Uppsala magistrat och borgerskap.	1770 <sup>30</sup> / <sub>8</sub>	24	6,964	196,353	35,000	En styrelse af 5 personer.
Uppsala borgerskaps enskilda fattigmagasinsfond.	Understöd åt fattiga horgareenkör och deras barn.	Uppsala borgerskap.	1770	28	291	2,823	—	En kassaförvaltare.
Inrättningen för pauvres honteux.	Understöd åt pauvres honteux.	Medlemmar af Rappeska släkten.	1811 <sup>5</sup> / <sub>11</sub>	111	3,834	114,363	—	En direktion af 9 personer.
J. M. Schrams donationsfond.	D:o d:o.	Handlanden J. M. Schrams enka.	1878 <sup>8</sup> / <sub>1</sub>	15	1,000			
Fruuthammersöreningen. ¶ ¶	Berolande af arbetsförtjenst åt fattiga mödrar och förbättrad barnevård.	Friherrinnan Ch. v. Kræmer, öfverstinnan M. Sillverstolpe, professorskan A. L. Geijer och fru Wensjöe.	1845 <sup>14</sup> / <sub>3</sub>	—	969	13,795	—	En direktion.
Sällskapet T. B. ¶	Understöd åt behöfvande.	Borgare i Uppsala.	1830 <sup>21</sup> / <sub>12</sub>	102	832	9,415	—	En styrelse.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1895		6. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		7. Kapital. Kronor.	8. Deraf värde af fastigheter. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.						
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnvård och barnundervisning.</i>											
Gillbergiska barnhusinrättningen.	Barnvård och uppfostran åt Uppsala stad tillhörande barn.	Borgare och tjänstemän i Uppsala; förnämligast handl. G. W. Gillberg.	1843 <sup>11/6</sup>	120	19,608	1,236,497	95,041	—	—	En direktion.	27)
von Küsselska stiftelsen.	Fattiga och värlösa barns uppfostran i Uppsala stad.	Kaptenen J. G. v. Küssell.	1845 <sup>4/4</sup>	20	2,016	111,240	90,100	—	—	Direktionen för Prins Gustafs skola.	28)
Enskilda barnhemmet. Skydds hemmet för flickor. Hemmet för värlösa gossar.	Vård åt värlösa flickor. Att vårda och till ängliga tjänarinnor uppfostra flickor. Kristlig vård och uppfostran eller anskaffande af tjänst eller dylikt.	— Anna Geijer m. fl. Husegaren J. E. Söderberg.	1862 <sup>9/5</sup> 1868 <sup>17/4</sup> 1877 <sup>27/6</sup>	9 17 14	4,466 3,076 4,510	36,043 33,900 36,231	30,000 19,000 27,862	—	—	En styrelse. En styrelse af 7 qvinnor. En styrelse.	
Sällskapet Jultomarne.	Utdelande af julgåfvor åt fattiga, värlösa barn i Uppsala.	Professor C. B. Mesterton.	1876 <sup>27/12</sup>	50	1,058	1,718	—	—	—	D:o d:o.	
Prins Gustafs folkskola.	Folkskola, »der fattiga barn af begge könen må njuta undervisning i de stycken, som äro nödvändiga för allmän medborgerlig bildning».	Handlanden O. Forslund m. fl.	1825 <sup>25/1</sup>	—	1,963	40,503	—	—	—	D:o d:o.	
Prinsessan Engenias småbarnsskolas fond.	Uppfostran och vård åt fattiga barn.	Erkebiskop Benzellius, ryttmästare Jennings m. fl.	1758	—	900	38,676	—	—	—	D:o d:o.	
Peterssonska donationsfonden.	»Fattiga flickors uppfostran» m. m.	Mamsell Johanna Petersson.	—	3	525	12,958	—	—	—	Skolrådet.	
<i>c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.</i>											
Caströmska fonden.	Stipendier åt gealler i Uppsala.	Kommerserådet M. Caström.	1827 <sup>17/6</sup>	2	70	1,666	—	—	—	Magistraten.	
Domprosten J. Winboms stipendiifond.	Stipendium vid Uppsala högre allmänna läroverk.	Domprosten J. Winbom.	1822 <sup>9/10</sup>	1	45	1,107	—	—	—	Läroverkets rektor.	
J. A. Winboms d:o.	D:o d:o.	Professor Joh. Arv. Winbom.	1832 <sup>1/6</sup>	2	30	678	—	—	—	D:o d:o.	
M. G. Wijkmans d:o.	D:o d:o.	Enkefru doktorinnan M. G. Wijkman.	1845 <sup>10/6</sup>	4	75	1,701	—	—	—	D:o d:o.	
A. M. Kjeldahls d:o.	D:o d:o.	Lektor And. Magn. Kjeldahl.	1866 <sup>24/6</sup>	—	—	3,644	3,180	—	—	D:o d:o.	
Händelska stipendiifonden.	D:o d:o.	Professor J. A. Josephson.	1871 <sup>2/6</sup>	2	10	620	—	—	—	D:o d:o.	
C. J. Fahlgrens stipendiifond.	D:o d:o.	Boktryckaren C. J. Fahlgren.	1869 <sup>24/6</sup>	1	55	1,434	—	—	—	D:o d:o.	
Jaquette Schrams d:o.	D:o d:o.	Enkefru Jaquette Schram.	1878 <sup>2/1</sup>	—	—	4,257	4,240	—	—	D:o d:o.	
Hilma A. E. Bruzelius d:o.	D:o d:o.	Apotekaren E. A. Andberg.	1877 <sup>7/4</sup>	—	—	530	530	—	—	D:o d:o.	
Olof Glas d:o.	D:o d:o.	Professor O. Hammarsten med fru, född Glas.	1880 <sup>20/6</sup>	1	50	1,067	—	—	—	D:o d:o.	
P. G. Boivies d:o.	D:o d:o.	Enkefru A. M. Rinman.	1881 <sup>14/6</sup>	2	110	2,028	—	—	—	D:o d:o.	
Tacksamma föräldrars d:o.	D:o d:o.	Tacksamma föräldrar.	1882 <sup>2/6</sup>	1	25	1,028	—	—	—	D:o d:o.	
Björn Lundbergs d:o.	D:o d:o.	Bankdirektören P. Lundberg.	1885 <sup>13/10</sup>	3	90	5,659	—	—	—	D:o d:o.	
W. F. Winquists d:o.	D:o d:o.	Läroverksadjunkten W. F. Winquist.	1888 <sup>29/4</sup>	2	45	2,489	—	—	—	D:o d:o.	
Landstingets d:o.	D:o vid folkhögskolan.	F. d. kaptenen C. E. Casparsson.	1876 <sup>18/9</sup> 1878 <sup>18/9</sup> 1881 <sup>2/10</sup>	2	40	2,000	—	—	—	Uppsala läns landsting.	
<i>e) Sjuk- och begravningskassor.</i>											
Sällskapet Hjelpsamma vänner.	Sjuk- och begravningshjelp.	Skräddaren K. L. Ahlqvist.	1877 <sup>2/4</sup>	87	3,960	3,133	—	—	—	En styrelse.	29)
Sjukhjulsföreningen H. F. 2.	D:o d:o.	Arbetaren C. Wengelin.	1876 <sup>1/1</sup>	38	1,294	6,444	—	—	—	D:o.	30)
D:o H. F. 3.	D:o d:o.	Densamme.	1876 <sup>1/3</sup>	47	1,888	6,308	—	—	—	D:o.	31)
D:o H. F. 4.	D:o d:o.	P. E. Thunelle.	1885 <sup>9/4</sup>	58	1,948	2,903	—	—	—	D:o.	32)
Uppsala arbetares sjuk- och begravningshjelpskassa.	D:o d:o.	Uppsala arbetareförening.	1886 <sup>1/1</sup>	33	1,285	3,090	—	—	—	D:o.	33)
Sjuk- och begravningskassan i Uppsala.	D:o d:o.	J. E. Säfbom m. fl.	1852 <sup>29/1</sup>	6	157	4,806	—	—	—	D:o.	34)
Uppsala qvinliga sjukhjulsförening.	D:o d:o.	—	1886 <sup>17/6</sup>	24	957	3,450	—	—	—	D:o.	35)
Samfundet Hjelpsamheten.	D:o d:o.	—	1884	28	2,939	12,158	—	—	—	D:o.	
Novemberbröderna.	Begravningshjelp.	Borgare i Uppsala.	1833 <sup>9/6</sup>	20	1,540	32,228	—	—	—	D:o.	36)

f) Pensionsfonder.

Augusta Montgomerys pensionsfond.	Understöd åt gamla fattiga tjänarinnor.	Mamsell L. Sjöstedt.	1849 <sup>20</sup> / <sub>6</sub>	3	100	2,000	—	Magistraten.	
Österbergiska pensionsfonden.	D:o åt 2 borgareenkor och 3 tjänarinnor.	Enkefru Joha Österberg.	1874 <sup>20</sup> / <sub>6</sub>	5	600	15,000	—	Styrelsen för Borgerskapets gubb- och enkehus.	
Emilia Fredrika Högvalls donationsfond.	Pensioner åt ogifta, obemedlade, obotligt sjuka fruntimmer i Uppsala.	Fröken E. F. Högvall.	1888 <sup>25</sup> / <sub>1</sub>	23	1,450	33,000	—	Drätselkammaren.	
Småskolelärarinnornas i Uppsala pensionsfond.	Beredande af liffränta åt småskolelärarinnor i Uppsala vid inträdd otjenstbar ålder.	Uppsala domkyrkoförsamls kyrkostämman.	1887 okt.	—	—	9,816	—	Direktionen för Prins Gustafs folkskola.	37)

g) Pensionskassor.

Uppsala fabriks- och handverksförenings pensionskassa.	Pensioner åt föreningsmedlemmar, deras enkor och minderåriga barn.	Fabriks- och handverksföreningen.	1883 <sup>29</sup> / <sub>8</sub>	40	2,504	76,652	—	Föreningens styrelse.	38)
Summa			—	954	73,963	2,127,161	304,953		

C. Tillhörande Kungl. Universitetet i Uppsala.

c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.

Acrelska stipendii-inrättningen.	Utdelning af stipendier till 2 studerande af förra Roslags nation.	Generaldirektör O. af Acrel.	1784 <sup>22</sup> / <sub>6</sub>	2	224	5,696	—	Uppsala universitet.	
Adlersparreska d:o.	D:o till 2 studerande af »Jemtlands och Herjedalens nation».	Kanalrådet C. Adlersparre.	1790 <sup>4</sup> / <sub>6</sub> 1823 <sup>16</sup> / <sub>6</sub>	2	248	6,238	—	D:o.	
Ahlbergerska stipendiifonden.	D:o af 1 stipendium åt teologie studerande, som genomgitt Nyköpings eller Göteborgs läroverk.	Kyrkoherden Harald Ahlberger o. h. h. Elisabeth Plath.	1893 <sup>1</sup> / <sub>6</sub>	1	200	5,208	—	D:o.	
Ablöfska d:o.	D:o af 5 stipendier till studerande af Vestmanlands nation.	Assessor O. Ahlöf.	1740 <sup>9</sup> / <sub>11</sub>	5	225	6,820	—	D:o.	
Alreikska d:o.	D:o af 8 stipendier till studerande, födde inom Östergötland och tillhörande Östgöta nation vid universitetet, och 2 för studerande i allmänhet.	Öfveringenjören A. Alreik.	1863 <sup>9</sup> / <sub>6</sub>	11	4,388	<sup>39)</sup>	—	Gustafvianska barnhusdirektionen i Norrköping och Svinstadssockens kyrkoråd.	39)
Alsterbladiska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande af Vermlands nation.	Komministern L. J. Alsterblad.	1870 <sup>3</sup> / <sub>11</sub>	1	220	5,638	—	Uppsala universitet.	
Altinska d:o.	D:o d:o till en medicine kandidat.	Doktor L. M. Altin.	1877 <sup>20</sup> / <sub>9</sub>	1	60	3,333	—	D:o.	
J. Anderssons i Tallebord stipendii-inrättning.	D:o af 2 stipendier till studerande födde på Orust.	Handlanden J. Andersson i Tallebord.	1882 <sup>11</sup> / <sub>10</sub>	2	200	10,304	—	D:o.	
Andrénska stipendii-inrättningen.	D:o af 2 stipendier till studerande af Göteborgs nation vid universitetet.	Grosshandlaren O. André.	1873 <sup>1</sup> / <sub>11</sub>	2	400	10,000	—	D:o.	
Barcheiska donationen.	D:o af 1 stipendium åt någon af akademiens adjunkter m. fl.	Professoren A. G. Barchæus.	1806 <sup>21</sup> / <sub>6</sub>	1	80	2,001	—	D:o.	
Bergensonska stipendii-inrättningen.	D:o af 2 stipendier i första rummet till studerande af »Medelpadiska» och i andra rummet till studerande af »Jemtlandska» nationen.	Ingenjören O. Bergenson.	1797 <sup>8</sup> / <sub>11</sub>	3	90	2,541	—	D:o.	
Berggrenska stipendiifonden.	D:o af 1 eller 2 stipendier åt teologie studerande, med företärd för studerande af Vermlands nation.	Prostinna Christina Björlin, f. Berggren.	1875 <sup>19</sup> / <sub>11</sub>	1	120	3,000	—	D:o.	
Bergholmska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 stipendium inom Södermanland-Nerikes nation.	Prosten A. F. Bergholm.	1850 <sup>9</sup> / <sub>1</sub>	1	120	3,157	—	D:o.	
Bergiskska d:o.	D:o d:o till testators släkttinge, studerande af Vermlands nation.	Brukspatronen C. R. Bergius på Häkanbol.	1844 <sup>1</sup> / <sub>1</sub>	—	—	4,595	—	D:o.	40)
Berglundiska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Kronofogden C. V. Berglund.	1876 <sup>19</sup> / <sub>6</sub> 1884 <sup>19</sup> / <sub>5</sub> 1827 <sup>12</sup> / <sub>5</sub>	—	—	13,498	—	D:o.	
Bergstedtska d:o.	D:o af belöningspris för utmärkta studier i vissa ämnen.	Statssekreteraren E. Bergstedt.	—	2	380	9,651	—	D:o.	
Bergströmska d:o.	D:o af 1 stipendium till en student, född i Vesterdalarne.	Inspektoren J. Bergström.	1830 <sup>22</sup> / <sub>1</sub> <sup>19</sup> / <sub>1</sub>	1	95	1,813	—	D:o.	
Bergvallska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande af Gotlands nation.	Prosten C. Bergvall.	1882 <sup>15</sup> / <sub>12</sub>	1	80	2,325	—	D:o.	41)
v. Beskowska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande af Södermanland-Nerikes nation.	Öfverstekammarjunkaren B. v. Beskow.	1864 <sup>7</sup> / <sub>7</sub>	3	500	10,128	—	D:o.	
Bjelkeska d:o.	D:o af stipendium till skiftesvis en teologie studerande och en som studerar »politik».	Fru Catarina Bjelke.	1629 <sup>7</sup> / <sub>1</sub>	1	348	14,500	14,500	D:o.	42)
Bjurzonska premiefonden.	D:o dels af premier för utmärkta afhandlingar af naturvetenskapligt innehåll och dels af inrikes resestipendier.	Gårdsegaren Jonas Bjurzon.	1880 <sup>8</sup> / <sub>11</sub>	—	—	25,268	—	D:o.	43)
D:o stipendii-inrättningen.	D:o af stipendier åt 3 studerande af Vermlands nation.	Densamme.	—	3	860	23,624	—	D:o.	
D:o donationen.	Understöd för offentliggörande i tryck af forskningar på det naturvetenskapliga området.	Densammes testamentsexekutorer.	1884 <sup>1</sup> / <sub>7</sub>	—	—	10,172	—	D:o.	44)
D:o d:o.	D:o af det naturvetenskapliga studentsällskapet.	Densamme.	—	—	40	1,000	—	D:o.	
Björckska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Upplands nation.	Fröken E. C. Björck.	1880 <sup>8</sup> / <sub>12</sub>	1	60	1,590	—	D:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		6.		7.	8.	9.	10.
				Utdelning under år 1895	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.	Kapital.	Deraf värde af fastigheter.				
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kronor.	Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Årsmärken.		
Björkenska donationen.	Utdelning af belöningar för framstående vetenskaplig forskning eller arbeten (upptäckter o. dyl.), som hedra svenak forskning.	Akademiadjunkten J. Björkén.	1892 13/4	—	—	92,370	—	Uppsala universitet.	45)		
Björnståhlska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 stipendium till studerande, född i Södermanland, som är son af underofficer, högst fänrik, och studerar orientalia.	Professoren J. J. Björnståhl.	1878 17/5	1	275	7,050	—	D:o.			
Bobergska d:o.	D:o af 2 stipendier till studerande af Upplands nation.	Bibliotekarien A. J. Boberg.	1830 9/6	3	240	6,229	—	D:o.			
Boman-Blixenska d:o.	D:o af 2 eller eventuelt 3 framtida stipendier, dels för släktingar och dels för medicine studerande.	Mademoiselle Alexia Boman.	1863 27/4	—	—	12,427	—	D:o.	46)		
Borgströmska donationen.	Aföning åt oeconomic practices professor regius borgströmianus et ordinarius.	Bergsrådet Erik Eriksson Borgström.	1759 5/9 1762 13/7 1769 10/6 1855 12/11	—	—	21,873	—	D:o.	47)		
Bredmanska stipendii-inrättningen.	Utdelning af stipendier inom Norrlands nation.	Professor J. Bredman.	1855 12/11	3	600	15,512	—	D:o.	48)		
Burrnska d:o.	D:o af 2 stipendier för studerande af Östgöta nation.	Brukspatron Ad. Burén.	1848 17/7	3	590	15,794	—	D:o.	49)		
Burmanska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande, född i Jemtland.	Bergsrådet J. W. Burman.	1838 20/10	1	130	3,345	—	D:o.			
Burmeisterska d:o.	D:o dels af 2 stipendier till studerande af Gotlands nation och dels hvarjtjerde år af 1 resestipendium till innehafvare af hemrum.	Kommissarien M. Burmeister.	1760 28/8 1761 26/8 1770 28/8	4	240	9,120	—	D:o.	50)		
Bylundska d:o.	D:o af 1 stipendium för studerande af Medelpad-Jemtlandska nationen.	Apotekaren E. Bylund.	1818 10/6	1	150	3,907	—	D:o.			
Byströmska d:o.	D:o framdeles af 1 stipendium till studerande af Vermölands nation.	Carl Byström.	1871 13/9	—	—	12,247	—	D:o.	51)		
Byzantinska d:o.	D:o hvarjtredje år af ett utrikes resestipendium.	Envoyén P. O. v. Asp.	1803 30/11	1	1,680	32,644	—	D:o.			
D:o donationen.	Användning af räkntan till bokinköp för universitetets bibliotek.	Densamme.	1803 30/11 1806 10/7	—	260	6,500	—	D:o.			
Börjessonska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Göteborgs nation.	Fröken Agnes Börjesson.	1872 28/5	—	—	13,000	—	D:o.	52)		
C. W. Böttigers premiefond.	D:o af premium åt 1 studerande af Vestmanlands-Dalana nation.	Fredrika Böttiger.	1879 11/10	1	80	2,000	—	D:o.			
D:o stipendii-inrättning.	D:o af blifvande 8 stipendier åt studerande vid Uppsala universitet.	Framlidne professoren C. W. Böttigers syskon.	1879 28/9 1881 7/5 1891 5/8	—	—	50,000	—	D:o.	53)		
Carlssonska stipendii-inrättningen.	D:o af stipendier åt 4 studerande, födde inom Hallands län.	Bergmästaren H. W. Carlsson.	1846 15/12	6	720	18,370	—	D:o.			
Carnegieska donationen.	Understöd åt studenthemmet samt utdelning dels af 1 docentstipendium och dels af 2 stipendier åt teologie studerande.	Grosshandlanden David Carnegie.	1882 9/11	2	2,990	109,955	—	D:o.	54)		
Caspersonska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt släktinge eller, i brist deraf, åt studerande af Smålands nation.	Häradshöfdingen J. F. Caspersson.	1880 7/2	1	400	10,000	—	D:o.			
Dankwardtska d:o.	D:o af stipendium åt 1 studerande af Östgöta och åt 1 studerande af Dalekarle nation.	Landshöfdingen friherre P. v. Dankwardt.	1732 20/3	3	130	3,626	—	D:o.			
Dicksonska d:o.	D:o af 4 stipendier, ett för studerande inom hvarje fakultet.	James, Edvard och Charles Dickson.	1859 28/1	5	800	21,702	—	D:o.	55)		
Ekendahlska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande i allmänhet.	Kyrkoherden J. Ekendahl.	1722 mars	1	20	1,195	—	D:o.			
Ekmanska Gustaf Adolfs-donationen.	D:o af 1 stipendium till graduerad, som studerar till högre teologisk examen.	Grosshandlaren Adolf Ekman.	1882 6/11	2	900	21,756	—	D:o.			
Ewerlöfska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 stipendium till studerande af Göteborgs nation.	Generalkonsuln F. A. Ewerlöf.	1842 17/4	1	60	1,500	—	D:o.			
Fahlstedtska stipendii-fonden.	D:o af 4 stipendier åt studerande af Norrlands nation, med företräde för släktingar till gifvarinnan.	Fröken Wilhelmina Fahlstedt.	1892 22/9	4	300	10,100	—	D:o.			
Falkenbergiska stipendii-inrättningen.	D:o af 2 stipendier åt alliga studerande.	Grefvinnan Anna Maria Sparre, f. Falkenberg.	1732 18/4	2	480	13,001	—	D:o.			
Faltzburgska d:o.	D:o af 1 stipendium, ambulerande mellan de olika fakulteterna.	Generaladjutanten C. G. Faltzburg.	1750 18/1	—	—	4,523	—	D:o.	56)		
Filénska d:o.	D:o af 3 stipendier för mera sällsynt skicklighet och lärdom.	Kommerserådet P. E. Filén.	1822 7/12	3	1,750	39,542	—	D:o.			
Fjerde-november-stipendiet.	D:o dels af 1 resestipendium för vistelse i Norge och dels af belöning åt svenske författare, som behandla norska förhållanden.	—	1864 26/10	1	1,200	31,787	—	D:o.	57)		
Edvard Flygares stipendii-inrättning.	D:o af 3 stipendier, företrädesvis för studerande från norra Bohuslän eller af Vestmanlands-Dalana nation.	Litteratören J. G. Carlén o. h. h. Emelie Flygare-Carlén.	1875 18/3 1879 27/1	3	479	12,563	—	D:o.			



Franzénska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2 blifvande stipendier, företrädesvis till studerande af Göteborgs och Kalmar nationer.	Prosten J. Franzén.	1864 <sup>11</sup> / <sub>8</sub>	—	—	6,991	—	Uppsala universitet.	58)
Geijerska (E. G.) d:o.	D:o af pris för afhandling i svenska historien.	Nils Arfvedson m. fl.	1854 <sup>20</sup> / <sub>5</sub>	—	—	5,346	—	D:o.	59)
D:o (C. F.) d:o.	D:o af 1 stipendium för teologie studerande af Vermlands nation.	Brukspatronen C. F. Geijer.	1794 <sup>20</sup> / <sub>7</sub>	1	35	1,821	—	D:o.	60)
Jenny Linds Erik Gustaf Geijers stipendium.	D:o af 2 stipendier, det ena för studerande i historia och det andra alternerande för studerande i filosofi eller estetik och musikens historia eller litteraturhistoria.	Fru Jenny* Lind-Goldschmidt.	1795 <sup>2</sup> / <sub>1</sub>	—	—	50,000	—	D:o.	60)
Glasska stipendii-inrättningen.	D:o af 3 stipendier, 1 till studerande af Norrlands nation, 1 till studerande af Gotlands nation och 1 till medicine studerande.	Professor O. Glas.	1877 <sup>20</sup> / <sub>8</sub>	3	480	12,519	—	D:o.	61)
Graffmanska d:o.	D:o af 4 stipendier, deraf 3 till studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	Domprosten H. Graffman och h. h. Fredrika Beata Hedenström.	1818 <sup>27</sup> / <sub>7</sub>	4	750	15,332	—	D:o.	61)
Grönvallska d:o.	D:o af 5 stipendier till studerande inom Vestmanlands-Dala nation.	Lagmannen A. Grönvall.	1824 <sup>20</sup> / <sub>5</sub>	—	—	—	—	D:o.	61)
Gustavianska d:o.	D:o af 1 stipendium åt en »vitter» student vid universitetet.	Samfundet »Regi et Patrie».	1752 <sup>7</sup> / <sub>1</sub>	7	140	4,195	—	D:o.	61)
D:o donationen.	Bestridande af kostnader för förvarande af historiska samlingar från Gustaf III:s tidehvarf.	Detsamma.	1806 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	1	145	2,023	—	D:o.	61)
Gyllenhjelmiska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 2 stipendier, företrädesvis till adliga studerande, samt af understöd till det s. k. Gyllenhjelmiska biblioteket i Skytteanska professionens hus.	Riksrådet C. C:son Gyllenhjelm och h. h. Christina Ribbing.	1629 <sup>5</sup> / <sub>12</sub>	2	435	11,018	6,200	D:o.	62)
Halländerska d:o.	D:o af premie till 1 studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Komministern E. A. H. Hallander.	1859, dec.	1	60	1,639	—	D:o.	62)
Hallströmska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande af Gotlands nation.	Biskopen C. E. Hallström.	1853 <sup>20</sup> / <sub>12</sub>	1	300	8,009	—	D:o.	63)
Hammarssköldska d:o.	D:o af 1 stipendium till studerande från Kalmar län eller Linköpings stift.	Wendela Hammarssköld.	1711 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	20	661	—	D:o.	64)
Hedbergerska d:o.	D:o af 1 eller flere stipendier åt studerande, födde inom Kinds härad.	Grosshandlaren A. P. Hedbergers sterbhusdelegare.	1722 <sup>8</sup> / <sub>7</sub>	2	400	10,000	—	D:o.	64)
Hedeströmska d:o.	D:o af 1 stipendium åt medicine studerande, företrädesvis åt sådan af Gestrike-Helsing nation.	Handlanden Nils Hedenström.	1882 <sup>20</sup> / <sub>12</sub>	—	—	8,208	—	D:o.	64)
Hedmanska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Kindmanska släkten.	Prostinnan A. C. Hedman.	1870 <sup>2</sup> / <sub>5</sub>	—	—	8,208	—	D:o.	64)
Hedrenska d:o.	D:o af 2 stipendier åt teologie studerande, 1 af Östgöta och 1 af Vermlands nation.	Biskopen J. J. Hedrén.	1766 <sup>10</sup> / <sub>4</sub>	2	1,992	84,403	—	D:o.	64)
Hellvikiska d:o.	D:o af 3 stipendier samt 2 premier åt studerande af Östgöta nation.	Fru Hedvig Hellvik.	1848 <sup>10</sup> / <sub>6</sub>	2	130	3,572	—	D:o.	64)
Hessleska d:o.	D:o af 1 eller flere stipendier åt studerande, som äro donators afkomlingar, eller, i brist deraf, åt studerande af Vestgöta nation.	Häradshöfdingen B. W. Hessle.	1798 <sup>14</sup> / <sub>7</sub>	5	225	9,558	—	D:o.	64)
Holmbladiska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	Enkefru M. Wadell.	1880 <sup>12</sup> / <sub>12</sub>	1	239	6,806	—	D:o.	64)
D:o donationen.	Inköpande af böcker för universitetsbiblioteket.	Enkefru M. Wadell.	1819 <sup>10</sup> / <sub>5</sub>	1	90	2,476	—	D:o.	65)
Vilhelmina Hiertas stipendii-fond.	Utdelning af 1 eller flere stipendier åt qvinliga medicine studerande.	Kammarrättsrådet L. Holmblad.	1816 <sup>10</sup> / <sub>8</sub>	—	203	19,500	17,000	D:o.	65)
Hjorterska donationen.	Inköpande af litteratur för observatoriebiblioteket.	Stiftelsen Lars Hiertas Minnes styrelse.	1891 <sup>22</sup> / <sub>11</sub>	1	120	6,514	—	D:o.	65)
Holländerska stipendii-fonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	Observator regius O. P. Hjörter.	1747 <sup>20</sup> / <sub>7</sub>	—	20	500	—	D:o.	65)
Holmgrenska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 slägstipendium åt studerande af Vestgöta nation.	F. d. rektorn A. G. Holmländer.	1892 <sup>20</sup> / <sub>5</sub>	1	100	6,328	—	D:o.	65)
Holtska stipendii-fonden.	D:o af 4 stipendier, 2 åt studerande af Upplands nation och 2 åt studerande af Gestrike-Helsing nation.	Brukspatronen H. H. Holmgren.	1793 <sup>20</sup> / <sub>11</sub>	1	90	2,653	—	D:o.	65)
Hyltingska stipendii-inrättningen.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Roslags nation.	Enkefru Maria Charlotta Holst.	1879 <sup>15</sup> / <sub>4</sub>	6	440	11,104	—	D:o.	66)
Höijerska donationen.	Inrättande af en adjunktur i grekiska litteraturen.	Frälsinspektoren C. Hylting.	1752 <sup>3</sup> / <sub>9</sub>	2	110	3,132	—	D:o.	66)
Jernfelziska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Södermanlands nation.	1755 <sup>20</sup> / <sub>2</sub>	—	—	—	15,975	—	D:o.	67)
Josefinska d:o.	D:o af 1 stipendium utan afseende på nation.	Professoren J. O. Höijer.	1830 <sup>20</sup> / <sub>4</sub>	—	—	2,394	—	D:o.	67)
Jubelfeststipendii-donationen.	D:o af 5 stipendier, ett för hvarje fakultet och sektion.	Fru Catharina Jernfelz.	1806 <sup>15</sup> / <sub>2</sub>	1	90	—	—	D:o.	67)
Juhlianska stipendii-inrättningen.	D:o af 1 blifvande stipendium åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Öfverdirektören S. Norberg.	1833 <sup>2</sup> / <sub>12</sub>	2	225	3,818	—	D:o.	68)
Jungblad-ska d:o.	D:o af 3 stipendier åt studerande af Vestgöta nation samt understöd af nationens byggnadskassa.	—	1877	4	2,400	93,302	—	D:o.	68)
D:o d:o.	D:o af 1 stipendium för studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	Kaptenen M. Juhlin.	1859 <sup>14</sup> / <sub>8</sub>	—	—	20,328	—	D:o.	69)
D:o d:o.	D:o af 1 stipendium inom nation med minsta antal stipendier.	1864 <sup>6</sup> / <sub>1</sub>	—	—	—	—	—	D:o.	69)
Juridiska föreningens stipendii-inrättning.	D:o dels af premium åt juris studerande af Stockholms nation, dels af blifvande utrikes resestipendium.	Prosten Bengt Jungblad.	1821 <sup>20</sup> / <sub>1</sub>	—	—	—	—	D:o.	70)
Järtas (Hans) d:o.	D:o af stipendium åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Densamme.	1821 <sup>10</sup> / <sub>2</sub>	5	585	16,605	—	D:o.	70)
		Densamme.	—	—	—	—	—	D:o.	71)
		Allm. juridiska föreningens centralafdelning i Stockholm.	1865 <sup>27</sup> / <sub>12</sub>	—	—	1,884	—	D:o.	71)
		Hofrättsrådet Fredrik Järta.	1876 <sup>3</sup> / <sub>7</sub>	1	400	10,419	—	D:o.	71)

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		6.		7.	8.	9.	10.
				Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895	af nedanstående hela belopp.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.				
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.		till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kronor.	Kronor.		Stiftelsen förvaltas af:		Anmärkingar.
Kalseniska professorsfonden.	Grundläggande af en teologisk profession med särskildt ändamål att vederlägga fritänkarens villfarelser.	Biskopen Anders Kalsenius.	1747 <sup>10/11</sup>	1	291	5,980	—	Uppsala universitet.			72)
Kalmar nations jubelstipendii-inrättning.	Utdelning af 2 stipendier, ett varande och ett blifvande, åt studerande af Kalmar nation.	—	1878	1	250	8,615	—	D:o.			73)
Kemiska donationen.	Främjande af det vetenskapliga forskningsarbetet vid institutionen för allmän och analytisk kemi genom utdelande af arvoden åt biträden, behöfliga för kemie professorerna vid experimentela vetenskapliga undersökningar.	Professor P. T. Cleve.	1895 <sup>1/3</sup>	—	—	1,000	—	D:o.			74)
Kniggeska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium för resor »i den allmänna och euskilda hushållningen».	Handelsmannen J. B. Knigge och h. h. Anna Maria Torsson.	1795 <sup>28/6</sup>	1	112	3,476	—	D:o.			75)
Kronbergiska stipendiefonden.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestmanlands-Dala nation med företräde för släktingar till gifvarinnan eller hennes man.	Enkefru Maria Kronberg, f. Östberg.	1888 <sup>14/6</sup>	2	400	10,209	—	D:o.			
Kåhreska stipendii-inrättningen.	D:o af 6 stipendier, deraf 3 för födde i Småland och Vexjö stift, 2 i Vestergötland och 1 i Uppland.	Kanslisten Gudmund Kåhre och h. h. Anna Pedersdotter.	1684 <sup>14/8</sup>	6	228	6,081	—	D:o.			
Landinska d:o.	D:o af 2 stipendier åt juris studerande af Stockholms nation.	V. presidenten C. L. Landin.	1878	2	320	8,000	—	D:o.			76)
Lefflerska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af vissa i donationsurknuden närmare angifna kvalifikationer.	Bagaremästaren Th. F. Leffler.	1884 <sup>10/8</sup>	2	400	10,272	—	D:o.			
Leijelska d:o.	D:o af 4 stipendier åt studerande af testators slägt, men, i brist deraf, åt obemedlade adliga studerande.	Brukspatronen Adam J. Leijel.	1729 <sup>10/3</sup>	4	480	11,766	—	D:o.			
Levinska (A. L.) d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Stockholms nation.	Adolf Ludvig Levin.	1778 <sup>21/12</sup>	1	65	1,628	—	D:o.			
Levinska (L. V.) d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af donators slägt, men, i brist deraf, åt studerande af Göteborgs nation.	Bokbindaremästaren L. V. Levin.	1879 <sup>23/6</sup>	4	600	17,689	—	D:o.			
Lidbeckska d:o.	D:o af 6 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Demoiselle Anna Elisa Lidbeck.	1865 <sup>15/5</sup> 1878 <sup>21/11</sup>	8	2,160	55,784	—	D:o.			
Lidéuska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Professoren J. H. Lidén.	1779 <sup>1/11</sup>	2	120	6,567	—	D:o.			
Lidéuska fonden.	Böckers inköpande åt universitetets bibliotek.	D:o o. h. moder prostinnan Hedvig Sofia Exing.	1787 <sup>1/8</sup> > <sup>2/8</sup>	1	80	2,000	—	D:o.			
D:o d:o.	Afönning åt en biblioteksamanuens.	Desamme.		1	116	3,540	—	D:o.			
Lidén-Schröderska d:o.	Blifvande amanuenslöner för universitetets bibliotek.	Professor J. H. Schröder.	1851 <sup>10/6</sup> 1854, nov. 1846 <sup>14/8</sup>	—	—	9,200	—	D:o.			77)
Lignellska stipendiefonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Göteborgs nation.	Språkläraren C. F. Lignell.	1846 <sup>14/8</sup>	2	180	4,500	—	D:o.			
Linekska d:o.	D:o af blifvande stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Inspektoren C. M. Linck och h. h. Kristina Charlotta Linek.	1883 <sup>14/4</sup>	—	—	16,000	—	D:o.			78)
Hans Linds stipendiefond.	D:o af 2 stipendier åt studerande, som är af testators slägt, eller, i brist deraf, åt studerande födde i Bohuslän.	Postmästaren Hans Lind.	1889 <sup>7/9</sup>	1	200	5,000	—	D:o.			
Lindblomska stipendiefonden.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Östgöta nation.	Professoren Nils Lindblom och hans arvingar.	1793 <sup>31/12</sup>	1	60	1,604	—	D:o.			
Lindeliska d:o.	D:o af 2 stipendier, 1 åt studerande af Upplands och 1 åt studerande af Södermanlands-Nerikes nation.	Brukspredikanten I. Lindelius.	1786 <sup>6/5</sup>	2	60	1,598	—	D:o.			
Lindhiska d:o.	D:o af 2 stipendier, 1 åt studerande af Smålands och 1 åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Stiftaren okänd.	—	2	255	6,736	—	D:o.			
Lindquistiska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande ånsk yngling.	Mademoiselle Fredrika Lovisa Lindquist.	1841 <sup>4/4</sup>	1	250	6,843	—	D:o.			
Lotten v. Kræmerska d:o.	D:o af 1 stipendium åt qvinlig studerande.	Fröken Lotten v. Kræmer.	1871, okt.	1	56	1,458	—	D:o.			
Lundbergiska (J. G.) d:o.	D:o af 2 stipendier åt teologie studerande af Stockholms nation.	Teol. dr J. G. Lundberg.	1878 <sup>27/6</sup>	4	160	4,180	—	D:o.			
D:o (C. L.) d:o.	D:o af 3 stipendier åt företrädesvis studerande af Norrlands nation.	Fil. dr Carl Lundberg.	1880 <sup>15/6</sup>	3	240	6,000	—	D:o.			
Luttemanska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af donatorernas slägt eller, i brist deraf, åt någon af filosofiska fakultetens utmärktare docenter.	Prosten C. F. Lutteman och h. h. Mathilda Lutteman.	1851 <sup>6/8</sup>	2	127	2,277	—	D:o.			
Löwenhjelmiska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande från Karlstads elementarläroverk.	Brukspatronen C. O. Löwenhjelm.	1875 <sup>15/6</sup>	2	400	10,614	—	D:o.			

Melauderhjelmnska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande i de matematiska vetenskaperna.	Professoren D. Melauderhjelms.	1793 <sup>10</sup> / <sub>7</sub>	1	37	1,926	—	Uppsala universitet.	
D:o biblioteksdonationen.	Underhåll och förökande af donators till biblioteket skänkta boksamling.	Densamme.	1801, okt. 1805 <sup>7</sup> / <sub>3</sub>	—	30	750	—	D:o.	
Mellqvistska stipendiifonden.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Vermlands nation med företräde för teologie studerande, hvilkas föräldrar tillhört eller tillhöra Karlstads stad.	Kyrkoherden L. F. Mellqvist.	1863 <sup>31</sup> / <sub>5</sub>	—	—	8,507	—	D:o.	79)
Mitanderska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vermlands nation.	Fru Anna M. Mitander.	1843 <sup>7</sup> / <sub>2</sub>	2	200	5,265	—	D:o.	
Molinska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af testators slägt eller, i brist deraf, åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Domprosten Lars Molin.	1723 <sup>10</sup> / <sub>4</sub>	2	180	4,573	—	D:o.	
Murčuska d:o.	D:o af ett eller flere stipendier till studerande af Gestrike-Helsinga nation.	Grosshandlaren P. Murén.	1884 <sup>1</sup> / <sub>5</sub>	3	615	15,774	—	D:o.	
Nesseliska d:o.	D:o af 14 stipendier, 2 åt Sudermanni, 2 åt Vestmanni, 9 åt »Fjerdhundrenses» eller åt Upplandi, födde i Uppsala län, och 1 åt finsk studerande eller Ostrobotniensis.	Professoren I. N. Nesselius.	1736 <sup>15</sup> / <sub>1</sub>	16	725	20,736	—	D:o.	80)
Nibeliska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Biskopen G. Nibelius arfvingar.	1850 <sup>7</sup> / <sub>11</sub> > <sup>11</sup> / <sub>11</sub>	1	126	3,315	—	D:o.	
Nilsson-Aschanska d:o.	D:o af dels ett och eventuelt flere, f. n. 3, slägtstipendier, dels ett och eventuelt flere stipendier åt studerande af Östgöta nation, dels ock ett eller eventuelt flere, f. n. 2, stipendier åt studerande af Smålands nation.	Bergsrådet Johan Laurentius Aachan.	1850 <sup>20</sup> / <sub>3</sub> 1851 <sup>20</sup> / <sub>10</sub> 1853 <sup>12</sup> / <sub>1</sub>	6	2,700	92,178	—	D:o.	81)
Nisserska d:o.	D:o af 12 blifvande stipendier, hvart och ett å minst 1,000 kr., deraf 9 slägtstipendier och 3 åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Öfverstelöjtnant W. A. Nisser och krigsrådet S. C. Nisser.	1877 <sup>2</sup> / <sub>1</sub> > <sup>30</sup> / <sub>9</sub>	—	—	63,991	—	D:o.	82)
Math. Norbergs stipendiifond.	D:o af stipendium samt understöd till andra nyttiga inrättningar för studerande af Norrlands nation.	Professoren Jonas Stecksén.	1831 <sup>14</sup> / <sub>1</sub>	5	3,447	57,754	47,800	D:o.	83)
D:o universitetsfond.	Användning till allt hvad som lärer Uppsala universitet till fördel, såsom böckers inköp, instrumenters anskaffande, reparationer, nybyggnader m. m.	Densamme.	»	—	2,813	73,423	47,800	D:o.	84)
D:o besparingsfond.	Att lemna kapital till Mathias Norbergs universitetsfond och Mathias Norbergs norrländska nationsfond.	Densamme.	»	—	—	98,990	53,968	D:o.	85)
Norbergiska (Isak) stipendiifonden.	Utdelning af 2 stipendier åt studerande af Norrlands nation.	Prosten Isak Norberg.	1817 <sup>23</sup> / <sub>4</sub>	2	250	6,522	—	D:o.	
Nordlanderska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Stadsmajoren Erik Nordlander.	1842 <sup>7</sup> / <sub>9</sub>	1	135	3,569	—	D:o.	
Noreenska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande i allmänhet.	Kanslirådet E. Noreen.	1811 <sup>27</sup> / <sub>12</sub>	1	35	4,043	—	D:o.	
Norénska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	F. d. auditören A. O. Norén.	1873 <sup>9</sup> / <sub>10</sub>	1	62	1,603	—	D:o.	
Nymanska d:o.	D:o af stipendier åt medicine studerande af Upplands och Roslags nationer.	Professor C. M. Nyman.	1881 <sup>30</sup> / <sub>10</sub>	—	1,578	30,200	—	D:o.	86)
Observatoriamanusens donationsfond.	Arfvode åt en amanuens vid observatoriet.	Professor D. Melauderhjelms, F. Mallét, E. Prosperén och J. Bredman.	1790 <sup>13</sup> / <sub>10</sub> > <sup>15</sup> / <sub>4</sub> 1839 <sup>10</sup> / <sub>6</sub> 1827 <sup>20</sup> / <sub>5</sub>	1	40	1,033	—	D:o.	
Ohnéska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt afkomlingar af dr J. E. Arpi samt, i brist deraf, åt studerande af Upplands nation.	Handlanden Elias Ohné.	1827 <sup>20</sup> / <sub>5</sub>	1	115	2,897	—	D:o.	
Oscar II:s stipendiidonation.	Understöd åt yngre vetenskapsidkares författareverksamhet.	H. Maj:t Konung Oscar II.	1877 <sup>5</sup> / <sub>9</sub>	1	1,600	44,277	—	D:o.	
Oscariska stipendii-inrättningen.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Öfverdirektören Sam. Norberg.	1823 <sup>5</sup> / <sub>9</sub>	2	255	4,293	—	D:o.	
Oxensjörenska biblioteksdonationen.	Förökande af Akademiska biblioteket.	Öfverhofstallmästaren frih. Carl Oxenstjerna.	1793 <sup>11</sup> / <sub>10</sub>	—	30	750	—	D:o.	
Palmerska stipendiifonden.	Utdelning af 1 och framdeles 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Kyrkoherden Samuel Palmmerus och h. h. Katarina Ihrstadius.	1783 <sup>22</sup> / <sub>1</sub>	1	32	1,924	—	D:o.	87)
Palmbergiska d:o.	D:o af 4 stipendier åt studerande från Strengnäs stift.	Domprosten L. J. Palmberg.	16 . .	7	448	11,402	—	D:o.	
Piperska d:o.	D:o dels af 7 hemstipendier, 2 åt teologie studerande, 1 åt juris studerande, 1 åt medicine studerande och 3 åt filosofie studerande, och dels af 1 blifvande resestipendium.	Grefvinnan Kristina Piper.	1719 <sup>20</sup> / <sub>12</sub>	8	482	15,409	—	D:o.	
Posseiska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Stockholms nation.	Friherrinnan B. Posse, f. Ehrenborg.	1881 <sup>2</sup> / <sub>12</sub>	1	120	3,000	—	D:o.	
Rappeska d:o.	D:o antingen af slägtstipendier, 1 eller 2, eller, i brist deraf, 6 stipendier för studerande, som utgått från Fjellstedtska skolan.	Godsegaren A. F. Gsson Rappe.	1880 <sup>27</sup> / <sub>7</sub> 1882 <sup>27</sup> / <sub>12</sub>	6	800	21,042	—	D:o.	
Regnells botaniska resestipendiifond.	D:o hvart femte år af 1 botaniskt resestipendium.	Dr A. F. Regnell.	1859 <sup>20</sup> / <sub>5</sub>	—	—	20,548	—	D:o.	88)
Regnells Upplands nations stipendiifond.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Upplands nation.	Densamme.	1863 <sup>17</sup> / <sub>4</sub>	1	210	5,241	—	D:o.	
Regnells medicinska d:o.	D:o af 1 stipendium åt medicine studerande.	Densamme.	1871 <sup>5</sup> / <sub>5</sub>	1	200	5,338	—	D:o.	
Regnells medicinska fakultets fond.	Befrämjande af det medicinska studiet vid universitetet.	Densamme.	1872 <sup>17</sup> / <sub>3</sub> 1884 <sup>13</sup> / <sub>12</sub>	—	12,402	339,139	—	D:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1895		6. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		7. Kapital. Kronor.	8. Deraf värde af fastigheter. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.				
Regnells s. k. första förstärkningsfond.	Att efter nuvarande lifrättagares bortgång överflyttas till Regnells medicinska fakultetsfond.	Dr A. F. Regnell.	1873 <sup>23/6</sup> 1877 <sup>5/5</sup> 1880 <sup>20/11</sup>	—	—	28,548	—	—	—	Uppsala universitet.	89)
Regnells botaniska institutions fond.	Befrämjande af studiet af de naturliga familjerna och särdeles kännedomen af växtverldens för de tropiska trakterna karakteristiska former m. m.	Densamme.	1878 <sup>2/12</sup> 1879 <sup>17/3</sup>	—	1,270	48,714	—	—	—	D:o.	
Regnells byggnadsfond.	Tillbyggnad eller utvidgning af byggnaden för den patologiska och fysiologiska institutionen vid universitetet.	Densamme.	1880 <sup>16/3</sup>	—	1,317	26,563	—	—	—	D:o.	
Regnells andra byggnadsfond.	Fyllande af den för nybyggnad åt patologiska institutionen nödiga summan.	Regnellska donationsnämnden.	1886 <sup>9/5</sup>	—	—	12,347	—	—	—	D:o.	
Regnells zoologiska institutions fond.	Inköp af utländska, helst ännu opreparerade naturalier för den zoologiska institutionens räkning.	Dr A. F. Regnell.	1881 <sup>17/2</sup> 1882 <sup>20/3</sup>	—	556	10,511	—	—	—	D:o.	
Regnells medicinska resestipendiifond.	Utdelning af 2 och eventuelt flere resestipendier åt medicinska fakultetens ordinarie och extra ordinarie professorer.	Densamme.	1881 <sup>17/2</sup> 1882 <sup>20/3</sup>	2	1,015	39,212	—	—	—	D:o.	
Reuterdahlska stipendiifonden.	Utdelning af 2 stipendier åt teologie studerande med företräde för den, som bland sina förfäder har en medlem af Hammarskjöldska släkten under nr 135 på Riddarhuset.	Fröken Karin Gust. Hammarskjöld.	1870 <sup>24/12</sup> 1888 <sup>3/12</sup>	—	—	8,999	—	—	—	D:o.	90)
Reimerska d:o.	D:o af 1 stipendium skiftesvis till studerande af Östgöta och Stockholms nationer.	Kommerserådet L. Reimer och h. h. Johanna Gölher.	1797 <sup>21/5</sup>	1	75	1,981	—	—	—	D:o.	
Renströmska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande, utan afseende å nation.	Grosshandlaren S. Renström.	1867 <sup>27/5</sup>	2	620	15,935	—	—	—	D:o.	
Rettigiska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Gestrike-Helsinges nation.	Grosshandlaren R. Rettig.	1880 <sup>2/10</sup>	2	400	10,246	—	—	—	D:o.	
Rhedinska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande, född i Vätö eller Tjörns härad, eller, i brist deraf, åt annan studerande af Göteborgs nation.	Richard, C. V. och Hilda Rhedin.	1860 <sup>7/5</sup> 1866 <sup>14/12</sup>	1	200	5,077	—	—	—	D:o.	
Rhyzeliska d:o.	D:o af 1 stipendium åt släktinge, eller, i brist deraf, skiftesvis mellan studerande af Östgöta och Vestgöta nationer.	Biskop A. O. Rhyzelius.	1753 <sup>14/11</sup>	2	78	2,131	—	—	—	D:o.	
Ribbingeska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vermlands nation.	Professoren Sigurd Ribbing.	1881 <sup>9/12</sup>	2	400	10,599	—	—	—	D:o.	91)
Rinmanska d:o.	D:o af 2 blifvande stipendier, det ena åt medicine studerande och det andra åt studerande af Upplands nation.	Fröknarna Mathilda och Hanna Rinman.	1879 <sup>9/12</sup>	—	—	30,000	—	—	—	D:o.	
Robsahmska d:o.	D:o af 2 stipendier åt släktingar eller, om sådana ej ännas, åt studerande af Södermanlands landskap eller från Vesterås eller Karlstads stift.	Brukspatronen Abraham Robsahm.	1732 <sup>15/12</sup>	2	360	22,541	—	—	—	D:o.	92)
Rosenadlerska donationen.	Myntkabinettets understöd.	Presidenten m. m. C. A. Rosenadler.	1797 <sup>9/11</sup>	—	110	2,750	—	—	—	D:o.	
Rosenhaneska stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande, utan afseende å nation.	Kammarjunkaren John Jennings och h. h. Sophie Rosenhane.	1813 <sup>12/3</sup> " <sup>22/3</sup>	1	87	4,733	—	—	—	D:o.	
Ruhensonska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Göteborgs nation.	Studeranden Ludvig Rubenson.	1880 <sup>22/3</sup>	2	2,100	53,529	—	—	—	D:o.	
Rydbergska d:o.	D:o af 2 stipendier, 1 åt teologie och 1 åt medicine studerande.	Viktualiehandlanden M. Rydberg.	1810 <sup>26/1</sup>	2	300	7,782	—	—	—	D:o.	
Rydénska d:o.	D:o af 1 stipendium, skiftesvis åt teologie studerande af Gestrike-Helsinges eller Smålands nationer.	Kyrkoherden A. Rydén.	1807 <sup>9/11</sup>	—	—	867	—	—	—	D:o.	93)
Rystedtiska d:o.	D:o af 1 stipendium skiftesvis åt teologie och medicine studerande.	Landbrukaren C. G. Rystedt.	1856 <sup>17/5</sup>	1	75	4,031	—	—	—	D:o.	
Rönnowska d:o.	D:o dels af 1 premium för de bästa anatomiska preparater och dels af 1 utrikes resestipendium.	Kungl. franska statsrådet Casten Rönnow.	Anmaldt 1787	1	50	6,898	—	—	—	D:o.	94)
Rönnowska donationen.	Understöd åt anatomie professorn.	Densamme.	"	—	150	3,398	—	—	—	D:o.	
Sederholmska stipendiifonden.	Utdelning dels af 6 hemrumsstipendier, 2 åt teologie, 2 åt medicine och 2 åt filosofi studerande, och dels af 2 resestipendier, 1 utrikes hvart tredje år och 2 inrikes årligen.	Förste expeditionsskreteraren H. F. Sederholm.	1847 <sup>9/3</sup>	8	2,100	93,094	—	—	—	D:o.	95)
Segrellska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vestgöta nation.	Ekonomiintendenten Nils Segrell.	1801 <sup>7/9</sup>	1	44	2,300	—	—	—	D:o.	
Sernsköldska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Landshöfdingen Samuel Sernsköld.	1795 <sup>27/6</sup>	2	190	5,056	—	—	—	D:o.	

Sjöbringnska stipendiifonden.	Utdelning af 3 stipendier, deraf 2 åt studerande af Smålands nation och 1 för studerande i allmänhet.	Professoren P. Sjöbring och h. h. Gustafva Klingensstjerna.	1842 <sup>8</sup> / <sub>1</sub> 1845 <sup>12</sup> / <sub>6</sub>	3	264	10,488	—	Uppsala universitet.	
Sjögrenska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Smålands nation.	Domprosten dr Håkan Sjögren.	1806 <sup>12</sup> / <sub>7</sub> <sup>10</sup> / <sub>9</sub>	1	100	2,640	—	D:o.	
Skarstedtska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Göteborgs nation.	Professoren C. W. Skarstedt.	1877 <sup>1</sup> / <sub>8</sub>	1	50	3,468	—	D:o.	
Sleinourska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Professoren J. P. Sleincour.	1784 <sup>28</sup> / <sub>1</sub>	4	88	2,336	—	D:o.	
Solleniska d.o.	D:o af 4 stipendier, ett för adelsman, ett för prestson, ett för borgareson och ett för lappmans son eller, i i brist deraf, till någon lappskola.	Prosten M. Sollenius och h. h. C. Stålhandske.	1725 <sup>10</sup> / <sub>10</sub>	3	112	6,431	—	D:o.	
Sparfeltiska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Majoren A. Sparfelt och hans hustru.	1695 <sup>8</sup> / <sub>11</sub>	1	55	2,375	—	D:o.	
Stagnellska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Landtmätaren E. J. Stagnell och hans hustru.	1853 <sup>19</sup> / <sub>4</sub>	2	120	3,000	—	D:o.	
Stenbergiska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Gotlands nation.	Tullinspektoren P. Stenberg.	Anmäldt 1867	1	40	1,063	—	D:o.	
Stenhammarska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Teologie dr M. Stenhammar.	1836 <sup>20</sup> / <sub>8</sub> 1840 <sup>8</sup> / <sub>11</sub>	2	600	15,565	—	D:o.	96)
Stieglerska d.o.	D:o af 8 stipendier, 4 åt teologie studerande, 2 åt filosofie studerande och 2 åt studerande i allmänhet.	Handelsmannen Jacob Stiegler.	1710 <sup>24</sup> / <sub>3</sub>	7	2,810	111,717	—	D:o.	97)
Stjernerentzaka d.o.	D:o af 8 stipendier, 2 för hvarje fakultet, samt dessutom tillfälligtvis af 1 resestipendium.	Häradshöfdlingen Zacharias Stjernerentz.	1794 <sup>6</sup> / <sub>0</sub> 1799 <sup>6</sup> / <sub>4</sub>	13	2,968	40,406	—	D:o.	98)
Strandbergiska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Östgöta nation.	Assessoren Zacharias Strandberg.	1786 <sup>20</sup> / <sub>1</sub>	2	135	5,303	—	D:o.	
Strandbergiska biblioteksfonten.	Inköp af medicinsk litteratur för universitetets bibliotek.	Densamme.	1791 <sup>6</sup> / <sub>4</sub>	—	37	916	—	D:o.	
Sundbergiska stipendiifonden.	Utdelning af 5 stipendier, deraf 2 åt teologie studerande af Stockholms, Upplands eller Gestrrike-Helsingnationer, 1 åt teologie studerande af Göteborgs, 1 åt dylik studerande af Vermlands nation samt 1 åt filosofie studerande.	Erkebiskop A. N. Sundberg.	1895 <sup>11</sup> / <sub>11</sub>	—	—	25,000	—	D:o.	100)
Sundbladska d.o.	D:o af minst 2 blifvande stipendier.	Fru Hedvig Bervald.	1881 <sup>7</sup> / <sub>5</sub>	—	—	20,713	—	D:o.	100)
Sundlerska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande i allmänhet.	Landskamreraren Thore Sundler.	1798 <sup>27</sup> / <sub>7</sub> 1799 <sup>22</sup> / <sub>2</sub>	2	82	2,132	—	D:o.	
Svanbergiska donationen.	Främjande af arbeten och studier vid institutionen för allmän och analytisk kemi.	Professoren L. F. Svanberg och ingenjören J. J. T. Svanberg.	1877 <sup>14</sup> / <sub>2</sub> 1880 <sup>28</sup> / <sub>11</sub>	1	638	29,046	—	D:o.	
Svanbergiska (Jöns) stipendiifonden.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande vid universitetet.	Fröknarna Charlotte och Ebba Svanberg.	1880 <sup>18</sup> / <sub>5</sub>	1	160	4,186	—	D:o.	
Swederiska d.o.	D:o af 1 stipendium åt medicinska studerande af Vestmanlands-Dals nation, med företräde för släktinge till gifvaren R. A. Swederus.	Extra provinsialläkaren R. A. Swederus, skogsförvaltaren K. E. Swederus och adjunkten M. B. Swederus.	1895 <sup>9</sup> / <sub>13</sub> <sup>14</sup> / <sub>12</sub> <sup>16</sup> / <sub>12</sub>	—	—	3,000	—	D:o.	101)
Södermanska stipendiidonationen.	D:o af 1 eller flere stipendier för studerande af Upplands nation.	Grosshandlaren H. W. Söderman.	1877 <sup>5</sup> / <sub>9</sub>	1	67	4,033	—	D:o.	
Tengmalmska stipendiifonden.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Handelsmannen Erik Tengmalm.	1801 <sup>2</sup> / <sub>1</sub>	1	55	3,288	—	D:o.	
Terserska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af den »Wessmanniske» nationen.	Borgmästarinnan Margareta Terserus.	1703 <sup>20</sup> / <sub>8</sub>	2	150	3,545	—	D:o.	
Tollstenska d.o.	D:o af 2 stipendier, 1 åt studerande af Upplands och 1 åt studerande af Norrlands nation.	Prosten J. Tollsten och h. h. Vendela Cath. Löfman.	1764 <sup>27</sup> / <sub>8</sub>	2	75	2,142	—	D:o.	
Tranériska d.o.	Understödande af studiet utaf den latinska litteraturen, och särskildt dess verskonst, genom utdelning af 4 stipendier, deraf ett docentstipendium.	Professoren Johan Tranér.	1825 <sup>11</sup> / <sub>3</sub>	2	436	32,122	5,800	D:o.	102)
Turdfjellska d.o.	Utdelning af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Notarien J. E. Turdfjell.	1845 <sup>20</sup> / <sub>4</sub>	1	120	3,125	—	D:o.	
Ullbergiska d.o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Norrlands nation.	Justitieborgmästaren Jonas Ullberg.	1839 <sup>5</sup> / <sub>4</sub>	3	337	11,509	—	D:o.	
Upplands nations teologiska stipendiifond.	D:o af 1 stipendium åt teologie studerande af Upplands nation.	Okänt.	Okänt.	1	100	2,500	—	D:o.	
Wadelliska stipendiifonden.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Enkefru Margareta Wadell.	1819 <sup>8</sup> / <sub>2</sub>	2	100	5,486	—	D:o.	
Wahlenbergiska donationsfonten.	Beredande af årlig lön åt en amanuens vid naturaliekabinettet och botaniska trädgården.	Professoren m. m. Göran Wahlenberg.	1851 <sup>10</sup> / <sub>2</sub>	2	295	10,279	—	D:o.	103)
Wallbergiska stipendiifonden.	Utdelning af 2 blifvande stipendier åt teologie studerande af Göteborgs nation.	Enkefru Maria Christina Wallberg.	1874 <sup>21</sup> / <sub>7</sub>	—	—	12,730	—	D:o.	104)
Wallmarkska d.o.	D:o af 1 stipendium åt en yngre akademisk lärare.	Öfverallrektören vid teknologiska institutet L. J. Wallmark.	1847 <sup>2</sup> / <sub>7</sub>	1	385	9,551	—	D:o.	
Walterska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Upplands nation.	Kaptenen J. Walter.	1827 <sup>21</sup> / <sub>3</sub>	2	144	3,604	—	D:o.	
Wedjnska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Östgöta nation.	Bokhållaren C. E. Wedin.	1881 <sup>5</sup> / <sub>7</sub>	1	107	5,198	—	D:o.	
Wemmerska d.o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Vermlands nation.	Mausell Lovisa Ulrika Wemmerska.	1860 <sup>10</sup> / <sub>5</sub>	1	62	1,629	—	D:o.	
Jacob Westhns fond.	Att utgöra grundfond för ett vetenskapligt samlund för befordrade af de filosofiska, teologiska och historiska vetenskaperna.	Äldermannen doktor Jacob Westh.	1878 <sup>12</sup> / <sub>4</sub>	—	3,000	83,563	—	D:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. 6. Utdelning under år 1895		7. 8. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Westmanska stipendiifonden.	Utdelning af 1 och framdeles 2 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Majorskan Kristina Björnberg, f. Westman.	1876 8/7	1	100	6,485	—	Uppsala universitet.	
Vestgöta nations jubelfeststipendii-inrättning.	D:o af 1 eller eventuelt flere stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Skara stifts presterskap.	1877 19/12	—	—	7,712	—	D:o.	105)
Victorinska stipendiifonden.	D:o af 7 stipendier åt studerande af Vestgöta nation.	Handelsmanuen Lars Victorin.	1755 15/8	9	560	14,876	—	D:o.	
Wijkmanska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Upplands och Roslags nationer.	Doktorinnan M. G. Wijkman.	1845 19/6	3	312	7,940	—	D:o.	
Wiknerska d:o.	D:o af 1 stipendium åt studerande af Norrlands nation.	Brukspatronen O. J. Wikner och h. h. Anna Elibeth Bergqvist.	1866 14/4	1	130	3,403	—	D:o.	
Winbomska d:o.	D:o af 2 stipendier åt studerande af Vestgöta och Upplands nationer.	Domprosten J. Winbom och h. h. Kristina Hernberg.	1817 4/10	2	150	4,152	—	D:o.	106)
Wingårdska d:o.	D:o af 4 stipendier åt studerande af Stockholms, Upplands, Gestrike-Helsing och Göteborgs nationer.	Erkebiskopen C. F. af Wingård.	1849 16/1	4	252	6,313	—	D:o.	
Wirsellska d:o.	D:o af 2 stipendier, ett åt studerande af Smålands nation och ett åt studerande i allmänhet.	Studenten Johan Wirsell.	1864 6/6	3	800	20,496	—	D:o.	
Wollinska d:o.	D:o af 12 stipendier åt studerande i allmänhet.	Mamsell M. C. Wollin.	1863 14/6	10	736	16,131	—	D:o.	
Wredeska d:o.	D:o af 3 stipendier åt studerande i allmänhet.	Grefvinnan Brig. Wrede, f. Kruus.	1713 7/10	3	510	17,912	—	D:o.	107)
Wærnska d:o.	D:o af 1 och framdeles minst 2 stipendier åt studerande af Vermlands nation.	Enkefru Kristina Hülphers, f. Wærn.	1862 6/8	1	225	5,630	—	D:o.	
Wärendska d:o.	D:o af premium åt studerande af Smålands nation.	Okänt.	1882	1	80	2,534	—	D:o.	108)
Zedritzka d:o.	D:o af 4 stipendier åt studerande af Upplands nation eller ock testators slägtingar.	Handlanden J. Zedritz.	1732 22/1	5	238	6,536	—	D:o.	
Zetterlingska medicinska fakultetsfonden.	Främjande af den medicinska vetenskapen.	Studeranden P. O. C. Zetterling.	1872 26/8	—	—	6,484	—	D:o.	109)
Zetterlingska premiefonden.	Premier för vetenskapliga skrifter utgifvande, företrädesvis i filosofi och framför allt i kristna religionsfilosofien.	Densamme.		—	—	7,710	—	D:o.	82)
Ångströmska d:o.	Utdelning af ett blifvande premium åt studerande, som »med framgång och kärlek vinnligger sig om den vetenskap, hvars framsteg mest låg professoren A. J. Ångström om hjertat».	Stiftad genom insamling.	1884 12/1	—	—	1,178	—	D:o.	110)
Antigonefonden.	Stipendium till för musikalisk och vetenskaplig bildning känt studerande vid universitetet.	»Antigonesällskapet».	1860 1/12	4	400	9,628	—	Uppsala studentkår.	111)
Arpfonden.	Premium, som årligen tilldelas en förtjent sångare.	Enl. disposition af fil. dr O. A. Arpi.	—	1	50	1,424	—	D:o.	112)
Stipendiifonden.	Stipendium åt student, som vistas vid akademien och befinner sig i sådana omständigheter, att äfven en ringa hjälp kan vara honom till verklig nytta.	Flere gifvare.	1854 1/12	1	100	2,909	—	D:o.	
Stockholms nations stipendiifond.	Understöd åt obemedlade studerande af Stockholms nation, som gjort sig kände för flit och goda seder.	Stockholms nation.	1869	2	200	4,383	—	Stockholms nation.	
Emil Braconiers stipendium.	D:o åt medlem af d:o.	Apotekaren F. F. Braconier.	1885 29/6	1	50	1,045	—	D:o.	
Simlinska stipendiifonden.	Stipendium åt studerande af Upplands nation.	Presten Erik Simlin.	1819 1/7	1	150	3,524	—	Upplands nation.	
Schramska d:o.	D:o d:o.	Jaquette Schram.	1879 sept.	1	200	4,954	—	D:o.	
O. G. Söderboms premiefond.	Premium åt d:o d:o.	Med. dr O. G. Söderbom.	1876 30/10	1	50	1,760	—	D:o.	
Wallquistiska donationen.	D:o d:o.	Professor Elof Wallquist.	1857 11/8	1	50	4,568	—	D:o.	
Bäckenbergiska stipendiifonden.	Stipendium för d:o af Gestrike-Helsing nation.	Hospitalspredikanten Olof Bäckenberg.	1795 19/8	1	29	587	—	Gestrike-Helsing nation.	
Tranbergiska d:o.	D:o d:o.	Bruksegaren J. Tranberg.	1824 4/2	1	90	1,846	—	D:o.	
Dahl & Walleyanska stipendiet.	D:o d:o.	Häradsbörfding C. Dahl.	1831 10/6	1	150	2,961	—	D:o.	
Geffe stipendium.	D:o d:o.	Okänt.	1880 2/10	1	250	6,802	—	D:o.	
Longbergiska fonden.	D:o d:o.	Studeranden A. G. Longberg.	1851 8/4	1	150	3,373	—	D:o.	
Stipendiet af den 23 mars 1866.	2 stipendier för d:o d:o.	Okänt.	1866 22/8	2	165	6,607	—	D:o.	
J. A. Andbergs stipendiifond.	D:o d:o.	Apotekaren E. A. Andberg.	1871 1/12	2	90	4,239	—	D:o.	
Knösiska premiefonden.	Premier till uppmuntran och utmärkelse åt studerande af Vestgöta nation.	Domprosten A. E. Knös.	1860 21/11	2	180	3,000	—	Vestgöta nation.	
Taffornas fond.	Premium till uppmuntran och understöd åt d:o d:o.	—	1861 12/10	1	50	2,904	—	D:o.	

Doretten Theorells gåfvofond.	Premium för allvar och framgång i studier åt studerande af Vestgöta nation.	Docenten A. G. Theorell.	1863 <sup>22</sup> / <sub>2</sub>	—	—	215	—	Vestgöta nation.	
Rektor A. G. Hollanders gåfvomedel.	Premier åt d:o d:o.	Rektor A. G. Hollander.	1883 <sup>27</sup> / <sub>10</sub>	—	—	921	—	D:o.	
Hebbeska donationen.	Till Södermanlands-Nerikes nation, »att bidraga till nationsungdomens nöje under lediga stunder m. m.» — till inköp af musikaler och aflöning af musik-anförare.	Kungl. sekr. J. F. Hebbe.	1853 <sup>14</sup> / <sub>9</sub> 1867 <sup>11</sup> / <sub>11</sub>	1	30	2,000	—	Södermanlands-Nerikes nation.	
Bromsiska stipendiidonationen.	Stipendium till medellös, ordentlig och arbetsam studerande af d:o, helst från Örebro.	Bruksegaren Joh. Conr. Broms.	1856 <sup>1</sup> / <sub>3</sub>	1	75	1,500	—	D:o.	
Wibergska donationen.	D:o åt en medellös d:o, som genom sin akademiska vandel gjort sig deraf värdigast.	Nationsvaktmästaren A. G. Wiberg.	1876 <sup>3</sup> / <sub>5</sub>	1	213	5,523	—	D:o.	
Södermanlands-Nerikes enskilda stipendiifond.	D:o åt d:o (junior), som gjort sig känd för flit och goda seder och är deraf i behof.	Professor E. Walmstedt.	1868 <sup>19</sup> / <sub>9</sub>	2	303	9,497	—	D:o.	
Casselska donationen.	Pris åt nuvarande eller f. d. d:o, som under närmast föregående tre år utgifvit och försvarat samt till nationens pröfning inlemnad den värderikaste gradualafhandling. Under år, då pris ej utdelas, användes röntan till inköp af skönlitteratur för biblioteket.	K. Cassel och Th. L. Bohnstedt.	1859 <sup>1</sup> / <sub>3</sub>	1	50	1,000	—	D:o.	
V. f. N:s fond.	Stipendium åt d:o, med företräde för den, som genomgått Nyköpings högre allmänna läroverk.	Sällskapet Vännerna från Nyköping.	1890 <sup>21</sup> / <sub>5</sub>	1	100	2,000	—	D:o.	
Margaretha Holms fond.	D:o åt d:o, som genom sin akademiska vandel visat sig ett sådant understöd fullt värdig.	Apotekaren E. A. Andberg.	1876 <sup>25</sup> / <sub>4</sub>	1	200	4,492	—	D:o.	
A. W. Löfgrens stipendiifond.	D:o för fattig d:o, som utmärker sig för flit och rena seder.	Enkefru U. E. Löfgren, f. Löfgren.	1876 <sup>2</sup> / <sub>12</sub> 1885 <sup>17</sup> / <sub>2</sub>	1	270	6,000	—	D:o.	
Watzska fonden.	Grundfond för ett premium åt studerande af Vestmanlands-Dala nation.	Kyrkoherden J. Watz.	1877	—	—	178	—	Vestmanland-Dala nation.	
Wallinska premiefonden.	Premium åt d:o d:o.	Erkebiskopen J. O. Wallin.	1837 <sup>27</sup> / <sub>4</sub>	1	75	1,696	—	D:o.	
Schedvinska d:o.	D:o d:o.	Akademiräntmästaren Schedvin.	—	—	—	1,000	—	D:o.	
Wallmanska stipendiifonden.	Stipendier åt d:o d:o.	Direktör C. Wallman.	—	4	213	5,079	—	D:o.	
Möllerska d:o.	Stipendium åt d:o d:o.	Rådman Möller.	—	1	75	1,641	—	D:o.	
Forsbergska premiefonden.	Premium åt d:o d:o.	Prosten Forsberg.	—	1	50	1,070	—	D:o.	
Biskop Fahlerantz premiefond.	D:o d:o.	Okänd.	1893 <sup>7</sup> / <sub>9</sub>	1	75	1,549	—	D:o.	
Dr A. Forsbergs donationsfond.	D:o d:o.	Dr Aug. Forsberg.	—	—	—	2,000	—	D:o.	
Ödmanska fonden nr 1.	Stipendium till medlemmar af Smålands nation i Uppsala.	Onämnd.	1853 <sup>25</sup> / <sub>12</sub>	—	—	4,000	—	Smålands nation.	
D:o d:o nr 2.	D:o d:o.	D:o.	—	—	—	834	—	D:o.	
Dicksonska bostadsfonden.	Att i nationshuset hyra rum åt deraf förtjente, behöfvande studerande, tillhörande Göteborgs nation.	Dr Charles Dickson.	1874 <sup>27</sup> / <sub>2</sub>	3	—	8,000	—	Göteborgs nation.	
A. Svenssons understödsfond.	Understöd åt en behöfvande filosofie licentiat af d:o, som är befordrad till docent i någon af de världsliga fakulteterna och är född i Göteborg eller dess område samt har genomgått högre elementarläroverk i nämnda stad.	Häradshöfding A. Svensson.	1881 <sup>22</sup> / <sub>7</sub>	1	533	11,837	—	D:o.	
Ribbing-Svartengrenska stipendiifonden.	Hjelp åt fattig studerande af Vermlands nation i Uppsala.	Professor Ribbing och dr Svartengren.	1869 <sup>29</sup> / <sub>9</sub>	1	110	2,000	—	Vermlands nation.	
Tranbergiska d:o.	D:o d:o.	Brukspatron J. Tranberg.	1824	1	30	500	—	D:o.	
Nordensons stipendiifond.	Stipendium åt en teologie studerande af Norrlands nation.	Prosten O. Nordenson i Resele o. hans maka.	1860 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1	160	3,533	—	Norrlands nation.	
Sellstedts d:o.	D:o åt medlem af d:o från Ångermanland eller Norrbotten.	Stud. O. A. Sellstedt.	1844 <sup>15</sup> / <sub>9</sub>	1	50	1,122	—	D:o.	
Axlings d:o.	D:o åt medlem af d:o.	Fru Hulda Melaine Axling.	1892 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	1	250	5,149	—	D:o.	
Sidners d:o.	Musikstipendium åt medlem af Norrlands nations sångförening.	Genom en konsert i Gefle och Hemösands musiksällskap.	1877 <sup>2</sup> / <sub>2</sub> <sup>28</sup> / <sub>9</sub>	2	50	1,204	—	D:o.	
Delldén's fond.	Räntan till understöd åt Norrlands nations bibliotek.	Professor C. O. Delldén o. hans maka.	1854 <sup>10</sup> / <sub>1</sub>	—	54	808	—	D:o.	
Svegs kommuns medel.	Bidrag till blifvande studenthem för studerande från Jemtland och Herjedalen.	Svegs kommun.	1890 <sup>17</sup> / <sub>8</sub>	—	—	250	—	D:o.	
Gotlands nations stipendiifond.	Stipendier åt medlemmar af Gotlands nation.	Juris kand. J. C. Löfvenberg.	1848 <sup>20</sup> / <sub>12</sub>	2	200	6,508	—	Gotlands nation.	
Kolmodinska stipendier.	D:o d:o.	Gust. Kolmodin.	1890 <sup>27</sup> / <sub>5</sub>	2	170	4,111	—	D:o.	
Arvid Sundbergs stipendiifond.	D:o d:o.	Lektor Arvid Sundberg.	1874 <sup>1</sup> / <sub>5</sub>	2	200	6,403	—	D:o.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
Aron Forsska fonden.	Betalande af den fastställda sjukhusafgiften för sjuke, som på det Akademiska sjukhuset blifvit vårdade och tillhöra Uppsala stads och akademis arbetande och tjänstefolksklasser eller ock äro i staden bosatte handtverkslärlingar och gesäller.	Konditorn Aron Forss.	1853 <sup>22</sup> / <sub>4</sub>	19	860	21,500	—	Uppsala universitet.	
Freundtska donationen.	Understöd åt bröstsjuka studerande af Södermanlands-Nerikes nation för att bereda dem tillfälle till vård utom Uppsala.	Enkefru Maria Lovisa Freundt.	1888 <sup>20</sup> / <sub>2</sub>	4	1,187	30,864	—	Södermanlands-Nerikes nation.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		6.		7.		8.	9.	10.
				Utdelning under år 1895.	till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.	Kapital. Kronor.	Deruf värde af fastigheter. Kronor.			
Bergholmska sjukhusfonden.	Användning till förmån för universitetets medicinska och kirurgiska kliniker.	Akad.-kursorn A. Bergholm och h. h. A. K. Upling.	1859 <sup>10</sup> / <sub>8</sub> 1860 <sup>1</sup> / <sub>4</sub> 1870 <sup>6</sup> / <sub>7</sub>	—	2,275	60,558	38,000	Uppsala universitet.	(117)			
Beroniska fonden.	Understöd med kläder och föda åt tillfrisknade patienter, som vårdats å Akademiska sjukhuset.	Handlanden Knut Bernhard Beronius.	1870 <sup>6</sup> / <sub>7</sub>	26	251	7,828	—	D:o.				
Bjurzons sjukhusfond.	Underhåll af 2 frisingar å Akademiska sjukhuset till förmån för medellöse sjuke.	Gårdsegaren Jonas Bjurzon.	1880 <sup>30</sup> / <sub>10</sub>	7	420	10,500	—	D:o.				
Bjurzons fond för befrämjande af sjukvård.	Aflöning åt ett bildadt fruntimmer att såsom föreståndarinna för sjuksköterskorna å Akademiska sjukhuset öfver dem utöfva tillsyn.	Exekutorerna af dros testament, just.-rådet K. Olivecrona och handlanden P. Lundberg.	1884 <sup>1</sup> / <sub>7</sub>	—	—	12,651	—	D:o.	(118)			
Bredmanska sjukhusfonden.	Förökande af sängar på Akademiska sjukhuset för sjuke studeraude, som der behöfva intagas.	Professoren Johan Bredman.	1855 <sup>18</sup> / <sub>11</sub>	—	340	8,500	—	D:o.	(119)			
Disa Böttigers fond.	Årliga underhållet af en frising å Akademiska sjukhuset.	Fröken Fredrika Böttiger.	1879 <sup>10</sup> / <sub>5</sub>	2	240	6,000	—	D:o.				
Cronhjelmiska testaments- och Lutäkersfonden.	»Nosocomijhusets reparation och byggnad».	Universitetskanslern greve Gustaf Cronhjelm.	1736 <sup>10</sup> / <sub>0</sub>	—	80	2,000	—	D:o.				
Glasska sjukhusfonden.	Räntans tilldelande åt barnmorska, som längre tid tjänstgjort vid Akademiska sjukhuset, eller, om sådan person icke finnes, åt sköterska, som längre tid derstädes tjänstgjort.	Professoren Olof Hammarsten och h. h. Lotten Glas.	1880 <sup>20</sup> / <sub>5</sub>	1	50	1,050	—	D:o.				
Grönbeckska fonden.	Räntans tilldelande åt en eller två vid Akademiska sjukhuset förr anställda, till vidare tjänstgöring oförmögna sjuksköterskor.	Handlanden C. E. Grönbeck.	1873 <sup>10</sup> / <sub>5</sub>	—	—	3,174	—	D:o.	(120)			
Hebbeska d:o.	Donationen gjord till Sättra brunns fattigkassa utan angifvet ändamål.	Brukspatronen Anders Hebbe.	1823 o. 1824	—	120	3,000	—	D:o.	(121)			
Hellmanska d:o.	Underhåll af en frising å Akademiska sjukhuset i Uppsala för medellös sjukling, tillhörande Uppsala stad, af handels- eller handverksklassen eller af arbetsklassen.	Juveleraren A. F. Hellmans sterbhusdelegare.	1887 <sup>9</sup> / <sub>8</sub>	3	418	10,450	—	D:o.				
Kalseniska Sättra brunnsfonden.	Ändamålet med det kontanta kapital, som jemte sjelfva brunnen till den medicinska fakulteten donerades, angifves i donationsurkunden vara, att medicinska studiosi dermed skola belönas och de fattige under deras brunnskur underhållas.	Biskopen Anders Kalsenius och h. h. Lisa Le Moine.	1747 <sup>10</sup> / <sub>10</sub> 1748 <sup>21</sup> / <sub>6</sub>	—	67	1,667	—	D:o.	(121)			
Liljbladiska fonden.	Underhållande af en hederlig sjuk å Akademiska sjukhuset.	Mademoiselle Sofia Kristina Liljblad.	1868 <sup>21</sup> / <sub>7</sub>	5	240	6,000	—	D:o.				
Lundbergiska sjukhusfonden.	Underhåll af en frising å Akademiska sjukhuset till förmån för vaktbetjeningen vid länets residens i första rummet och timmermän i Uppsala stad i andra rummet.	Kansliposten Erik Lundberg och h. h. Helena Katariina.	1863 <sup>6</sup> / <sub>12</sub>	—	—	6,141	—	D:o.	(122)			
Nilsson-Aschanska d:o.	Aflöning åt en amanuens vid Akademiska sjukhusets kirurgiska afdelning.	Bergsrådet Johannes Laurentius Aschan.	1853, nov.	2	150	3,012	—	D:o.				
Regnells sjukhusfond.	Underhåll af en frising å Akademiska sjukhuset.	Dr: A. F. Regnell.	1884 <sup>24</sup> / <sub>8</sub>	7	420	10,500	—	D:o.				
Regnells medicinska klinikkens fond.	Understöd af arbetena å den medicinska klinikkens laboratorium.	Densamme.	1884 <sup>31</sup> / <sub>3</sub> 1889 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	—	430	9,509	—	D:o.	(123)			
Schrammska fonden.	Underhåll af en frising för någon fattig yngling.	Enkefru J. L. Schram, f. Ström.	1878 <sup>8</sup> / <sub>1</sub>	5	208	5,200	—	D:o.				
Strandbergiska sjukhusfonden.	Aflöning åt en amanuens vid »Nosocomio Academicæ».	Assessoren dr Z. J. Strandberg.	1791 <sup>6</sup> / <sub>4</sub>	3	58	1,169	—	D:o.				
F. d. lasarettfonden.	Skänkt till gamla länslasarettet utan särskildt angifvet ändamål.	Mademoiselle M. D. Pousette.	1856 <sup>3</sup> / <sub>6</sub>	—	180	6,000	—	D:o.				
Swanbergiska (E. S.) donationen.	Underhåll af en frising å Akademiska sjukhuset.	Fröken Sofie Swanberg.	1880 <sup>30</sup> / <sub>5</sub>	—	—	6,000	—	D:o.	(124)			
Swartzska fonden.	Understöd af Uppsala läus lasarett och kurhus.	Majoren August Swartz.	1865 <sup>15</sup> / <sub>5</sub> 1866 <sup>2</sup> / <sub>7</sub>	—	400	10,000	—	D:o.				
Svenssonska donationen.	Beredande af kostnadsfri vård åt patienter å Akademiska sjukhuset.	Enkefru Maria Svensson.	1887 <sup>3</sup> / <sub>3</sub> 1893 <sup>1</sup> / <sub>3</sub>	—	—	1,500	—	D:o.	(125)			
Sämanska Sättra brunnsfonden.	Utvidgande af den Kalseniska hospitalsbyggnaden vid Sättra helsobrunn (se ofvan Kalseniska Sättra brunnsfonden).	Brukspatronen Anders Sämman och h. h. Cari Lisa Alm.	1787 <sup>11</sup> / <sub>8</sub> 1805 <sup>12</sup> / <sub>6</sub>	—	68	1,700	—	D:o.	(121)			
Hugo Tamms fond.	Underhåll af en å två frisingar för vård af medellöse sjuke vid Akademiska sjukhuset.	Godsegaren Hugo Tamm.	1866 <sup>6</sup> / <sub>0</sub>	9	400	10,000	—	D:o.				



Wahlströmska fonden.	Underhåll af en frisång å Akademiska sjukhuset för vård af medellös sjuk.	Enkefru Emma Wahlström.	1888 <sup>8</sup> / <sub>5</sub>	—	—	10,000	—	Uppsala universitet.	(126)
Wallqvistska d:o.	Användning till förbättringar, af hvilka Akademiska sjukhuset kan vara i behof.	Professor Elof Wallqvist.	1857 <sup>11</sup> / <sub>8</sub>	—	600	15,000	—	D:o.	
Zetterlingska d:o.	Understöd åt behöfvande sjuklingar å Akademiska sjukhuset med företrädesrätt för dem, som behöfva längre vård för svårare lidanden.	Studeranden P. O. Chr. Zetterling.	1872 <sup>20</sup> / <sub>8</sub>	3	200	5,000	—	D:o.	
Medico-teologiska besparingsfonden.	Nya sjuksångars inrättande vid Akademiska sjukhuset.	Besparingar af Rikens Ständers medico-teologiska stipendier.	1818 <sup>8</sup> / <sub>0</sub>	—	250	6,250	—	D:o.	(127)
Cassa studiosorum pauperum.	Understöd åt fattige och sjuke studerande äfvensom vid dödsfall att bidraga till bekostande af sådana studerandes begravande.	—	—	3	350	19,006	—	D:o.	(128)
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
Allmänna pensionsinrättningens hjälpfond.	Täckande af brist, som kan uppstå i Allmänna pensionsinrättningens inkomster.	Konsistoriebeslut.	1895 <sup>2</sup> / <sub>3</sub>	—	—	—	—	Uppsala universitet.	(129)
Akademistatens s. k. enskilda enke- och pupillkassa.	Att lemna pensioner åt »the hederligare, till akademistaten hörande personers enkör och omyndiga barn».	Beslut af Akademistaten.	1895 <sup>22</sup> / <sub>3</sub>	—	—	—	—	D:o.	(130)
Akademistatens fattigkassa.	Uti stiftelsesbeslutet säges, att ingen annan skall få del af kassan »än the, som tjena eller tjent samt niuta försvar under Kungl. Academien, såsom ock thesas enkör och omyndiga barn, till thess the fyllt sina 15 år och bevisas vara nödlidande». Vid skilsmessan år 1781 säges, att denna fattigkassa skall vara en egentligen s. k. fattigkassa för de ringare.	Konsistoriebeslut.	1781 <sup>24</sup> / <sub>3</sub>	12	791	14,567	6,400	D:o.	(131)
Rabeniska donationen.	Understöd åt någon ogift professorsdotter.	D:o.	1751 <sup>20</sup> / <sub>11</sub>	6	64	11,401	—	D:o.	(131)
von Schubert-Solanderska d:o.	Understöd för fattiga fruntimmer och i synnerhet för dem, som af långvarig sjukdom äro sängliggande, vare sig enkör eller ogifta döttrar efter akademiska embets- och tjänstemän.	Mademoiselle Julia Christina Rabenius.	1827 <sup>2</sup> / <sub>7</sub>	1	75	1,500	—	D:o.	
Spanmålsgratialer. D:o.	Understöd till lägre betjenings enkör och barn eller betjenterna sjelfva, då de blifva oförmögna att tjena.	Kungl. kammarrådet Ernst Konstantin von Schubert.	1829 <sup>8</sup> / <sub>4</sub>	1	99	1,650	—	D:o.	
		—	—	22	—	4,989	—	D:o.	(132)
		—	—	10	—	290	—	D:o.	(133)
<i>g) Pensionskassor.</i>									
Akademiska pensionsfonderna.	Att lemna pensioner åt embets- och tjänstemäns enkör och oförsörjda barn.	Kungl. bref.	1849 <sup>12</sup> / <sub>2</sub>	27	14,199	222,206	—	Uppsala universitet och särskild direktion.	(134)
Vaktbetjenings pensionsfond.	Att lemna pensioner till vaktbetjenings vid universitetet enkör och oförsörjda barn.	Kanslersbref.	1873 <sup>20</sup> / <sub>3</sub> 1895 <sup>20</sup> / <sub>10</sub>	10	767	22,740	—	Uppsala universitet.	(135)
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Bredmanska grafonden.	Till vård af professor Bredmans graf och grafmonument.	C. W. Engelbrecht, Uppsala.	1861 <sup>20</sup> / <sub>7</sub>	—	—	236	—	Norrlands nation.	
		Summa	—	671	137,603	4,273,036	237,468		
<b>D. I Enköpings stad.</b>									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Enköpings fruntimmersförening.	Att skaffa arbetsförtjenst åt medellösa kvinnor samt bispunga äldrestigna och sjuka med nödig hjälp.	—	1887 <sup>8</sup> / <sub>7</sub>	26	226	15,534	—	En direktion af 10 personer.	
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Flickskolefonden i Enköping.	Att bereda döttrar af stadens invånare undervisning i vanliga svenska skolämnen och handsöjd.	Borgmästaren H. W. Carlsson m. fl.	1846 <sup>15</sup> / <sub>12</sub>	3	1,225	34,665	2,500	En direktion af 4 personer.	(136)
Sällskapet Julomtarne.	Beklädnad af fattiga barn m. m.	—	1880	12	266	2,800	—	D:o af 8 d:o.	
Stöjdskolepremiefonden.	Beredande af premier i slöjdskolan för gossar	—	1874	5	5	116	—	Skolrådet.	
Anders Magnus Östlunds fond för fattiga barn.	Inköp af kläder åt fattiga gossar.	—	1883 <sup>8</sup> / <sub>10</sub>	3	74	1,201	—	D:o.	
Otterska folkskolepremiefonden.	Inköp af böcker åt litiga och sedliga folkskolebarn.	Stadskassören C. L. Otter.	1886 <sup>28</sup> / <sub>3</sub>	25	25	555	—	Kyrkorådet.	
Arbetareföreningens i Enköping rälfvofond.	Utdelande af premier i stadens småskolor.	—	1886 <sup>21</sup> / <sub>12</sub>	—	—	243	—	Skolrådet.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1895		6. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		7. Kapital. Kronor.	8. Deraf värde af fastigheter. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.				
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>											
Stipendium Afzelianum.	Stipendium vid allmänna läroverket.	Vänner till prosten Afzelius.	1866 <sup>4</sup> 6	7	120	2,477	—	Rektor och kollegium.			
Bankdirektören I. F. Lemkes stipendiefond.	D:o d:o.	Bankdirektören I. F. Lemke.	1884 <sup>4</sup> 1	2	40	2,104	—	D:o.			
Emelie Otters fond.	D:o d:o.	Stadskassören C. L. Otter.	1877 <sup>20</sup> 5 1886 <sup>25</sup> 3	6	93	3,098	—	D:o.			
Räntmästaren C. E. Wallins d:o.	Beredande af slöjdundervisning åt allmänna läroverkets alumnur.	Räntmästaren C. E. Wallin.	1879 <sup>4</sup> 3	—	65	1,344	—	D:o.			
Dr: Ernst Westerlunds d:o.	Att stödja elementarskolan för flickor i Enköping.	—	—	—	175	3,698	—	Skolans rektor.			
<i>e) Sjuk- och begravningskassor.</i>											
Enköpings stads sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	—	1875 <sup>23</sup> 2	29	1,355	9,037	—	En styrelse.			
Handels- och expeditföreningens fond.	D:o d:o.	—	—	—	126	9,129	—	D:o.			
<i>f) Pensionsfonder.</i>											
Lovisa Sofia Holmströms donationsfond.	Pensionering af obemedlade kvinnor m. m.	Lovisa Sofia Holmström.	1865 <sup>5</sup> 3	5	500	10,000	—	Person utsedd af magistraten.			
Lindholskadonationsfonden.	Beredande af bostadshyra åt enkör efter borgare eller handverkare.	Skomakaren Carl Lindholm och h. h. Fredrika Dorotea Lindholm.	1877 <sup>18</sup> 6	5	—	8,915	4,500	Direktion utsedd af d:o.			
Emelie Otters grundfond.	Åstadkommande af en asyl för gamla fattiga kvinnor.	Stadskassören C. L. Otter.	1876 <sup>20</sup> 5	—	—	6,388	—	Drätselkammaren.			
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>											
Enköpings husbondeförening.	Verkande för sparsamhet och särskildt för insättningar i kapital- och lifränteanstalt.	Invånare i Enköping.	1889 <sup>18</sup> 3	55	197	1,400	—	En styrelse af 5 personer.			
		Summa	—	183	4,492	112,704	7,000				

A n m ä r k n i n g a r .

1) Erhåller dessutom lösen årligen för 100 tunnor spanmål. — 2) Donationen utgör 2 centner mjöl årligen, utgående af 1/2 mantal Hammarby. — 3) Donationen utgör 3 tunnor spanmål årligen. — 4) Donationen utgöres af frälseräntan af hemmanet Orsättra. — 5) Donationen utgöres af frälseräntan från hemmanet Tibble. — 6) Donationen utgöres af 150 kronor, 4 tunnor spanmål, 2 lass hö, 2 lass halm, utgående årligen från Sko gårds säteri. — 7) Röntan utgår såsom lön till en vid skolan anställd lärarinna. — 8) Röntan har år 1895 lagts till kapitalet. — 9) Donationen utgöres af frälseräntan af Andrarums alunbruk i Kristianstads län. — 10) Influtna afgifter år 1895 utgjorde 128:15 kr. — 11) D:o 292 kr. — 12) D:o 57:25 kr. — 13) D:o 156 kr. — 14) D:o 341:77 kr. — 15) D:o 905 kr. — 16) D:o 116 kr. — 17) D:o 112 kr. — 18) D:o 1,296:50 kr. Vid Söderfors finnes äfven Söderfors sjuk- och begravningsförening, men om denna hafva inga uppgifter lemnats. — 19) Influtna delegareafgifter år 1895 utgjorde 1,379:51 kr. — 20) D:o 104:65 kr. — 21) D:o 2,294:50 kr. — 22) D:o 427:75 kr. Är kombinerad med näst förut upptagna sjukhjelpskassa för sågverksarbetarne. — 23) Influtna delegareafgifter år 1895 utgjorde 613 kr. — 24) D:o 328 kr. — 25) D:o 508:70 kr. — 26) D:o 357:50 kr. — 27) I fonden ingår 1843 års barnhusfond. — 28) Stiftelsen motsvarar Prins Karls inrättning i Stockholm. — 29) Influtna afgifter år 1895 3,894:10 kr. — 30) D:o 1,602 kr. — 31) D:o 1,799:20 kr. — 32) D:o 3,046:64 kr. —

40:07 kr. — 33) För året intet utdeladt. — 34) Premiet för anatomiska preparater utgår med 50 kr.; reststipendiefonden står ännu på tillväxt. — 35) Röntmästaren, sekreteraren och kamreraren åtnjuta särskilda arfvoden med 15 kr. hvardera. — 36) Röntmästaren och inspector stipendii åtnjuta arfvoden med 11:24 kr. hvardera. — 37) En hvar af stipendiets 4 inspektorer samt röntmästaren åtnjuta särskilda arfvoden med 14:68 kr. hvardera. — 38) Stipendiets inspektor åtnjuter särskildt arfvode med 22:50 kr. — 39) För året intet utdeladt, enär kapitalet först under året öfverlemnats. — 40) Årliga afkastningen förbehållen stiftarinnan under hennes lifstid. — 41) För året intet utdeladt, enär kapitalet först under året öfverlemnats. — 42) Stipendierna afse att understödja studier af den latinska litteraturen samt särdeles af dess verskonst. De utgöres dels af ett s. k. Engebystipendium å 14 tunnor spanmål samt 2 s. k. Yrestastipendier å 24 tunnor spanmål, och dels af ett docentstipendium, som högst får utgå med belopp motsvarande 47 tunnor spanmål, men f. n. är satt till 225 kr. Inspector stipendii eger att under vissa vilkor uppbära hälften samt röntmästaren och kamreraren hvar sin fjerdedel af ledigvarande stipendier. — 43) Enligt kungl. bref den 9 maj 1890 användas af disponibla röntorna 120 kronor åt en amanuens vid botaniska trädgården och 350 kr. åt en amanuens vid farmakologiska samlingarne. — 44) Årsröntan utgår till 4 i stiftelsebrevet angifna personer i deras lifstid. — 45) Afkastningen får ej användas,

37) Do 1,581.70 kr. — 38) Do 207.28 kr. — 39) Do 1,247.55 kr. — 40) Do 20 kr. — 41) Del-  
egareafgifter, erlagda af församlingen, 760 kr. — 42) Inträdes- och årsafgifter för 1895 2,647.40 kr. —  
43) Det obetydliga kapital, som universitetet förvaltar, utgör överskott af dit inbetalda stipe-  
ndiummedel. Fondens egentliga tillgångar utgöras af egendomarne Gråsten och Himmelstalund  
m. m., som af i kol. 9 nämnda myndigheter förvaltas. — 44) För året ej utdeladt. — 45) Räknan  
skull hvarjt fjerde år besparas. — 46) Utgår i arrende från fastigheterna Rörby och Lunda. —  
47) Hvarjt femte års ränta lägges, såsom år 1895, till fonden. — 48) Ej utdeladt år 1895. Fyra års  
räntor bilda det för hvarje gång utgående understödet, femte årets ränta ökar kapitalet. —  
49) Ännu intet utdeladt af räknan. — 50) Årliga räknan utgår till stiftarinnan under hennes lifstid.  
— 51) Räknan för år 1895, 874.93 kr., ingår till universitetets allmänna kassa. Afsedda profes-  
sorens aflöning bestrides numera i likhet med andra professorers. — 52) Stipendierna antal och  
storlek bestämmas af konsistoriet och nationen tillhoppa, och utgå f. n. 2 stipendier à 205 kr. och  
1 à 190 kronor. — 53) Räkntmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode, den förre med 20  
och den senare med 10 kr. årligen. — 54) Räkntmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltnings-  
arfvode, den förre med 7.50 och den senare med 5 kr. årligen. — 55) Årliga räknan af ursprung-  
liga kapitalet uppbäres f. n. såsom legat af Stockholms sjukhem. — 56) Årliga räknan disponerad  
af stiftarinnan under hennes lifstid. — 57) Räknan disponerad af fru Hilma Theorin, född Böttiger,  
och af fröken Elisabeth May under deras lifstid. — 58) Af årsanslaget hafva 2,000 kr. utgått till  
studenthemmet och 990 kr. till studentstipendier. — 59) Räkntmästaren och kamreraren åtnjuta  
förvaltningsarfvode med 20 kr. hvardera. — 60) För året ej utdeladt. — 61) Stiftadt genom, på  
inbjudning af Uppsala studentkår, insamlade medel. — 62) Räknan besparas, tills kapitalet vuxit till  
12,000 kr. — 63) För året ej utdeladt. Tre års upplupna räntor bilda de pris, som för hvarje  
gång utdelas. — 64) Räknan utgår såsom lifränta till testatrics efterlevande man. — 65) Stipendii-  
inrättningen åtnjuter ett årligt anslag af 225 kr. från Svenska akademien. — 66) Af räknan har  
Gyllenhjelmiska biblioteket erhållit 40 kr.: 395 kr. 21 öre hafva tillfallit stipendiaterna. —  
67) Räkntmästaren och kamreraren åtnjuta förvaltningsarfvode med 5 kr. hvardera. — 68) Stipendiets  
förmåsta inkomst utgöres af hemmansräntor från Kalmar län, med hvilkas förvaltning och ut-  
delning universitetet ej tager befattning. — 69) Donationen eger Norrby hemman, beläget i Vak-  
sala och Danmarks socknar. — 70) Räkntmästaren uppbär förvaltningsarfvode med 11.24 kr. —  
71) Räknan för år 1895, 639 kr., ingår till universitetets allmänna kassa. Afsedda adjunktens  
aflöning uppgitt i annan tjänsteaflöning. — 72) Stiftadt genom insamling vid universitetets jubel-  
fest år 1877. — 73) Räknan å primitiva kapitalet förbehållen släktning, som är sounen eller dotterson  
af donators broder. — 74) Af räknan har Vestgöta nations byggnadskassa erhållit 65 kr. —  
75) För året intet utdeladt. — 76) Fondens afkastning användes numera till lönefyllnad åt i tjänsten  
yngste teologie professorn, enl. kungl. bref den 1 nov. 1851. — 77) Stiftadt genom insamling.  
reglemente fastställt den 13 nov. 1878. — 78) För året intet utdeladt. — 79) Stipendiets inspektor  
uppbär arfvode med 22.50 kr. — 80) Stiftelsens datum okändt. — 81) Räknan utgår f. n. såsom  
lifränta till en donators släktning. — 82) Årsräknan förbehållen stiftarne under deras lifstid. —  
83) Af donationen, som år 1895 af Vermlands nation öfverlemnats till förvaltning af universi-  
tetet, har, såvidt universitetets räkenskaper för samma år utvisa, ränteutdelning icke skett. —  
84) Stipendiets inspektor åtnjuter särskildt arfvode med 15 kr. — 85) Räkntmästaren och kamreraren  
åtnjuta särskilda förvaltningsarfvoden med 20 kr. hvar. — 86) För året intet utdeladt. — 87) Af  
räknan hafva 100 kr. tillfallit Norrlands nations bibliotek. 1,847 kr. nationen för ränta och anor-  
tering af dess byggnadstond samt återstoden stipendiaterna. — 88) Räknan tilldelad Allmänna pen-  
sionsinrättningens hjälpfond, som afser att täcka möjligen uppkommande brist i pensionsinrättningens  
tillgångar. — 89) För året har ingen kapitaltilldelning skett. — 90) Räknan utgår till vissa testators  
släktningar i deras lifstid. — 91) Räkntmästaren åtnjuter särskildt förvaltningsarfvode med 8 kr. —  
92) För året ej utdeladt. — 93) Räknan förbehållen vissa donators släktningar under deras lifstid. —  
94) Stipendierna fa ej utdelas, förrän kapitalet vuxit till 10,000 kr. — 95) Räknan under gifva-  
rinnornas tid dem förbehållen. — 96) Räkntmästaren uppbär särskildt förvaltningsarfvode med

för än den uppgår till 400 kr. — 97) Universitetets allmänna kassa och räkntmästaren tillgodo-  
njuta årligen förvaltningsarfvoden med 6.24 kr. — 98) Räkntmästaren åtnjuter särskildt förvaltnings-  
arfvode med 9.50 kr. — 99) Räknan besparas hvarjt tredje år. — 100) Räknan af kapitalet får an-  
vändas, först då det uppgår till 10,000 kr. — 101) Med räkntans utdelning skall tills vidare ansås.  
— 102) För att bilda grundfond för ett stipendium uppförde ett sällskap år 1860 Sofokles Antigone  
i Uppsala. — 103) Medlen till fonden hafva insamlats af studentkåren och »allmänna sängen», men  
för ändamålet disponerats af dr Arpi. — 104) Utdelas första gången år 1899. — 105) Utdelning  
eger rum först under räkenskapsåret 1897—98. Stiftelsen uppgick till i kol. 7 angifna belopp  
vid bokslutet den 17 maj 1895. — 106) Som denna utdelning ej sker kontant utan i form af  
kostnadsfria run, kan något belopp ej utsättas. — 107) Testamentet dateradt den 22 juli 1881.  
Nationen erhöll penningarne den 1 aug. 1884. Reglementet för fonden antaget den 15 maj 1885.  
— 108) Af de ursprungligen donerade två stadsfastigheterna har den ena fått försäljas och utgöres  
fondens kontanta kapital hufvudsakligen af den härför indutna köpeskillingen. — 109) Räknan skall  
enligt särskildt beslut fortfarande innehållas och läggas till kapitalet. — 110) Antalet bisprungne  
uti sjukhusets räkenskaper icke särskildt redovisadt. — 111) Afkastningen för närvarande icke ut-  
delad. — 112) Antalet bisprungne uti Sättra brunns räkenskaper icke särskildt redovisadt. —  
113) Fonden skall tillväxa, tills räknan förslår till ändamålet. — 114) Fondens kapital, ursprungligen  
bestämt till 12,475 kr., beredes genom årliga afsättningar af Regnell's medicinska fakultetens fond.  
Gäfvobrevet dateradt den 31 mars 1884, Regnell'ska donationsnämndens beslut den 1 april 1889. —  
115) Årsräknan utgår till en i stiftelsebrevet angifven person i hans lifstid. — 116) Årsräknan utgår  
till 2 i stiftelsebrevet angifna personer under deras lifstid. — 117) Stiftarinnan åtnjuter räknan i  
sin lifstid. — 118) Antalet bisprungne uti sjukhusets räkenskaper icke särskildt redovisadt. —  
119) Fonden leder sitt ursprung från universitetets äldsta tider, då vissa afgifter till kassan an-  
slogos. Å denna kassas konto redovisas äfven studentkårens bidrag till studerandes vård å Akade-  
miska sjukhuset, hvilket bidrag för år 1895 uppgick till 2,902 kr. — 120) För angifna ändamålet  
skall till fonden ingå disponibla räntemedel dels från Math. Norbergs universitetsfond och dels från  
Akademistatens Lötmedelaskassa. Den senare har dock först under år 1896 öfverlemnats till uni-  
versitetet. För året hafva till fonden från Math. Norbergs universitetsfond införts samt från fonden  
till Allmänna pensionsinrättningen åter öfverförts 2,813.77 kr. — 121) Utbruten ur akademiens  
fattigkassa, jemlikt det större konsistoriets beslut den 24 mars 1781. Hela denna inrättning har  
efter Allmänna pensionsfondens tillkomst ståtts på indragning och skall, på sätt ett upprättadt  
gäfvobref den 2 juni 1849 innehåller och såsom af pensionsreglementet inhembas, alla denna in-  
rättningens tillgångar efter de ännu kvarlevande pensionärernas bortgång öfvergå till Allmänna pen-  
sionsfondeu. Några årsafgifter till denna pensionsfond förekomma naturligen ej hädanefter. —  
122) Stiftelsen grundad till evindeligt äminnelse af konung Adolf Fredriks kröning, jemlikt Stora  
konsistoriets beslut den 26 november 1751, och rekonstruerad enligt samma myndighets beslut den  
24 mars 1781, då akademistatens s. k. enskilda enke- och pupillkassa derifrån afskildes. —  
123) Gratialerna utgå till professorernas, bibliotekariens och räkntmästarens enklor med högst 126  
kubikfot säd till hvardera samt till öfriga tjenstemäns enklor med högst 94 kubikfot 6 kannor och äro  
bestända i nu gällande utgiftsstaten, af Kungl. Majt fastställd den 13 november 1885. Pensio-  
nerna utgå af universitetets allmänna kassa och hafva icke särskilda kapital. — 124) Dessa anslag  
äro bestämda i nu gällande utgiftsstaten, af Kungl. Majt fastställd den 13 november 1885. Pen-  
sionerna utgå af universitetets allmänna kassa och hafva icke särskilda kapital. — 125) Stiftelsen  
grundad och fastställd enligt kungl. bref den 12 februari 1849, deruti vissa ändringar sedermera  
skett, såsom genom kungl. brefven den 12 april och den 30 juni 1876 m. fl. Ledamotsafgifterna för  
år 1895, retroaktivaafgifterna inberäknade, uppgingo till 1,810.96 kr. — 126) Stiftelsen grundad och  
fastställd enligt kauslersbref den 20 mars 1873 och den 29 oktober 1895. Ledamotsafgifterna för  
år 1895 uppgingo till 75 kronor, hvarjemte det från fattigkassan anslagna beloppet uppgick till  
351.50 kr. — 127) I kol. 6 angifna belopp är utbetaldt såsom lönebidrag åt tre lärarinnor.

